

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

О.П. ФЕДОТОВ, Т.В. АВЕРОЧКІНА, Л.О. БАТАНОВА

МОРСЬКЕ ТА МИТНЕ ПРАВО

Навчально-методичний посібник

Освітня програма підготовки здобувачів вищої освіти
ступеня бакалавра
в Національному університеті «Одеська юридична академія»
галузь знань – 08 «Право»
спеціальність – 081 «Право»

Одеса
2018

Автори:

Федотов Олексій Павлович – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Аверочкіна Тетяна Володимирівна – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент, завідувач лабораторії кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія»,

Батанова Людмила Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія.

**Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 30 березня 2018 року).**

Рецензенти:

перший проректор
Національного університету
«Одеська морська академія»,
доктор юридичних наук, професор
ШЕМЯКІН Олександр Миколайович

завідувач кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор
БІЛА-ТІУНОВА Любов Романівна

Федотов О.П., Аверочкіна Т.В., Батанова Л.О.

Морське та митне право: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання).– Одеса, 2018. – 164 с.

© Федотов О.П.
© Аверочкіна Т.В.
© Батанова Л.О.

2018

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ. ЛЕКЦІЇ.....	6
ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	80
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	121
ПИТАННЯ ТА КЕЙСИ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ.....	156
ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ ТА КЕЙСИ ДЛЯ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	161
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІСЛЯТЕСТАЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ НАБУТИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	163

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Морське право, сформоване у стародавньому світі, сьогодні є втіленням багатьох звичаєвих норм, що отримали загальнообов'язкове значення, набувши юридичної сили норм міжнародних угод. Правовий статус та режим діяльності у морських просторах є визначним для провадження в них правомірної діяльності. Особливе значення має також стандартизація та оптимізація процедур в морських портах з метою інтенсифікації міждержавного вантажообігу.

Митне право є однією з найбільш динамічних галузей вітчизняної правничої науки, що вивчає державну митну справу, яку становлять встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Мета вивчення дисципліни «Морське та митне право» полягає у формуванні у студентів системи знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення морської діяльності та державної митної справи, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цих сферах, а також шляхи їх можливого вирішення.

Завданням вивчення дисципліни «Морське та митне право» є отримання системи знань, умінь та навичок, зокрема,

- знань норм і принципів морського та митного права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності та державної митної справи, а також відповідних положень юридичної доктрини;
- вмінь тлумачити та застосовувати норми морського та митного права; виявляти прогалини чинного морського та митного законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм; надавати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського та митного права
- навичок надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності та державної митної справи; складати юридичні акти у сфері морської діяльності та державної митної справи

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекційні заняття	Практичні заняття	Всього ауд. год	Курсові роботи	Контрольні роботи	Самостійна робота	Всього годин	Кількість кредитів ECTS	Екзамен	Залік
очна	2	3	20	20	40	-	-	80	120	4	+	-
заочна	4	7	12	2	14	-	-	106	120	4	+	-

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Лекційні заняття (год.)		Практичні заняття (год.)		Самостій на робота (год.)	
		д	з	д	з	д	з
1	Вступ до морського права: поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук	2	-	2	-	8	10
2	Правовий статус морських просторів та режим діяльності в них	2	-	2	-	8	10
3	Правове забезпечення перевезень вантажів та пасажирів	2	2	2	-	8	12
4	Оформлення суден в морських портах України	2	2	2	-	8	10
5	Морські контейнерні перевезення. Трансшипмент	2	2	2	2	8	12
6	Державна митна справа: поняття, суб'єкти здійснення, правове регулювання	2	-	2	-	8	10
7	Митно-тарифне регулювання у структурі фіскальної політики держави	2	2	2	-	8	12
8	Митні режими	2	-	2	-	8	10
9	Митне оформлення та митне декларування	2	2	2	-	8	10
10	Митний контроль	2	2	2	-	8	10
	Всього	20	12	20	2	80	106

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЛЕКЦІЇ

Лекція № 1
(очна форма навчання)

Тема

Вступ до морського права: поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук

Мета вивчення

Надати уявлення та сформувані систему знань про генезу морського права, його поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук, а також визначити сучасні тенденції розвитку правового забезпечення морської діяльності, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права;
- 3) виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенция об открытом море 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 5-9.
2. Конвенция о рыболовстве и охране живых ресурсов открытого моря 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 17-19.
3. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 10-14.
4. Конвенция о континентальном шельфе 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 15-16.
5. Конвенция ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 года / Конституция для океанов (UNCLOS 82): учебно-методическое пособие/ [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]; под ред. С.В. Кивалова. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание». — 1998. – №/II. – 250 с.
6. Конвенция ООН об условиях регистрации судов (Женева, 7 февраля 1986 года) = United Nations Convention on Conditions for Registration of Ships 1986 // Советский ежегодник морского права. – М.: В/О «Мортехинформреклама», 1987. – С. 141-153.
7. Кодекс торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47 – 52. – Ст. 349.

8. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 94. – Ст. 3216.

спеціальна література:

9. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

10. Егоров Л.М. Соотношение международного публичного морского права с международным частным морским правом / Егоров Л.М. // Правовое обеспечение безопасности судоходства и сохранности перевозки грузов. Сборник научных трудов. – Л.: Транспорт, 1985.- С. 3-16.

11. Лукшин И.В. Является ли морское право самостоятельной отраслью права? / И.В. Лукшин // Право и политика. – 2001. – № 3. – С. 11 – 16.

12. Малинин С.А. Классификация морских пространств согласно Конвенции по морскому праву 1982 г. / Малинин С.А. // Проблемы ответственности в международном морском праве. Сборник научных трудов. - Л.: Транспорт, 1983. - С. 55-65

13. Международное морское право. Учебное пособие / Авраменко И.М.. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: РКонсульт, 2003. - 496 с.

14. Международное морское право. Учебное пособие / Вылегжанин А.Н., Гуреев С.А., Иванов Г.Г.; Под ред.: Гуреев С.А. - М.: Юрид. лит., 2003. - 448 с.

15. Международное морское право (публичное и частное). Учебное пособие / Гуцуляк В.Н. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. - 416 с.

16. Международное морское право: Учебник / Отв. ред. Блищенко И.П. – М., 1988.

17. Международное морское право (основные положения). Учебное пособие / Мовчан А.П.; Отв. ред.: Славин М.М. - М.: Изд-во ИГиП РАН, 1997. - 52 с.

18. Мировой океан и международное право. Правовой режим морских прибрежных пространств / Отв. ред.: Мовчан А.П., Янков А.; Редкол.: Бараболя П.Д., Виноградов С.В., Даниленко Г.М., Кунц О., Миронова С.В., Симонидерс Я., Скалова Л.В., Сперанская Л.В., Шинкарецкая Г.Г. - М.: Наука, 1987. - 228 с.

19. Овлащенко А.В. Международное морское право и формирование морской политики Европейского Союза: проблемы взаимодействия / Овлащенко А.В. // Российский ежегодник международного права. 2007 / Гл. ред.: Галенская Л.Н. - С.-Пб.: Россия - Нева, 2008. - С. 145-155.

20. Современное международное морское право и практика его применения Украиной: Г.А. Анцелевич, А.Ф. Высоцкий и др. / Рук. авторского коллектива А.А. Щипцов. - Киев: Наукова думка, 1995.

21. Современное международное морское право и перспективы его развития. Монография / Шемякин А.Н. - Одесса: ОНМА, 2003. - 316 с.

План

1. Етапи кодифікації та розвитку морського права
2. Поняття морського права та місце в системі правових наук
3. Предмет морського права
4. Основні принципи морського права
5. Джерела морського права
6. Структура морського права

Основний зміст

1. Етапи кодифікації та розвитку морського права

Основи морського права були закладені фінікійськими навігаторами, що здійснювали плавання на своїх вітрильних та веслових суднах в Середземному та з'єднаних з ним морях ще в V - XII ст.ст. до н.е. Задовго до виникнення морського права

існували морські звичаї, деякі з яких не втратили свого значення й до сьогодні. Значна їх частина формувалася на морських просторах, в портах, а також на основі двосторонніх угод різних країн. У порівнянні з іншими галузями права, морське право є найбільш стабільним, оскільки в його основі лежать головним чином не політичні, та навіть не соціально-економічні, а загальнолюдські фактори. В XIV - XVIII ст.ст. звичаєве морське право витісняється законодавчим, прикладом тому стали Морський кодекс Швеції 1667 р., Торговельне укладення Росії 1681 р. та ін. Перша спроба кодифікації норм, що регулюють правовий режим територіального моря, розпочата в 1930 р. під егідою Ліги Націй, успіхом не увінчалася, її результатом став лише проект конвенції, підготовлений для розгляду в майбутньому. Потреба в універсальній кодифікації норм міжнародного права з'явилася після Другої світової війни, коли промислово розвинені країни приступили до розвідки та експлуатації природних ресурсів континентального шельфу, а також проведення морських наукових досліджень. Це викликало проведення в 1958 р. в Женеві Першої Конференції ООН з морського права, до завдання якої входив розгляд і прийняття на основі проекту, розробленого Комісією міжнародного права ООН, конвенції або конвенцій з питань, що стосуються інтересів всіх держав. В результаті роботи цієї конференції були прийняті конвенції про відкрите море, про територіальне море та прилеглу зону, про континентальний шельф, про рибальство та охорону живих ресурсів відкритого моря. Мета II Конференції ООН з морського права, скликаної в Женеві в 1960 р., полягала в розробці міжнародно-правових норм з питань, не вирішених на I Конференції стосовно ширини територіального моря. Проте через виниклі

розбіжності між учасниками Конференції вирішити на ній це питання не вдалося.

Навіть після невдалого завершення роботи II Конференції ООН з морського права процес кодифікації та прогресивного розвитку окремих його інститутів продовжився. Кодифікаційні роботи стосувалися окремих інститутів морського права: безпека мореплавства та охорона людського життя на морі, захист та охорона морського середовища, включаючи забруднення моря з суден та боротьба із забрудненням, режим рибальства та охорони живих морських ресурсів; режим морських портів та іноземних суден і т. ін. III Конференція, що проходила з 1973 по 1982 рік, стала найважливішим етапом кодифікації та прогресивного розвитку міжнародного морського права. В результаті проведення Конференції вдалося винести на голосування погоджений текст Конвенції ООН з морського права. В перший день відкриття до підписання її підписали 119 делегацій, які представляли 117 держав, Острови Кука та Рада ООН по Намібії. Конвенція характеризується значною новелізацією, вона запровадила нові норми та інститути, які відображають сучасні тенденції розвитку в освоєнні Світового океану (виключна економічна зона, архіпелажні води, міжнародний район морського дна та ін.).

2. *Поняття морського права та місце в системі правових наук*

Морське право - сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають в процесі використання Світового океану: торговельне та військове мореплавство, рибальство та морський промисел, видобуток біологічних і мінеральних ресурсів, проведення наукових досліджень і т. ін. Морське право – система понять і правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають у зв'язку з використанням Світового океану (під цим терміном розуміються всі морські простори) і морського дна. Найбільша питома вага у використанні Світового океану займає транспортна діяльність, тому, природно більша частина морського права являє собою норми, що регулюють саме цю транспортну діяльність, в тому числі торговельне мореплавство. Мореплавство – діяльність людини, пов'язана з використанням суден в морі для різних цілей. Торговельне мореплавство – це експлуатація суден для перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти, а також для буксирування. Судна можуть застосовуватися для рибальства або інших морських промислів, для видобутку корисних копалин, для розвідки та дослідження Світового океану і морського дна, для спорту та

інших законних господарських, наукових та культурних цілей. Морське право, будучи компактною сукупністю норм, що регулюють відносини в сфері морської діяльності, розділяється сучасними вченими на три галузі: національне морське право, міжнародне морське публічне право (договори та угоди, укладені між державами, а також встановлені ними звичаї з питань регулювання морських відносин) та міжнародне морське приватне право (норми внутрішньодержавного законодавства, а також норми міжнародних договорів та звичаїв, що регулюють майнові та особисті немайнові відносини, які виникають в процесі торговельного мореплавства та ускладнені іноземним елементом). Як комплексна галузь права, морське право містить у собі норми цивільного, адміністративного, трудового, цивільного процесуального, кримінального та міжнародного права, а також систему різноманітних технічних норм, що стосуються, насамперед, безпеки мореплавства та охорони навколишнього морського середовища, а також інших питань судноплавства. Всі ці відносини перебувають у постійному взаємозв'язку та взаємозалежності та складають певне ціле.

3. *Предмет морського права*

Цілком очевидним є те, що в морському праві проглядається певна єдність предмета регулювання, що стосується правовідносин, пов'язаних з морем. Якщо погодитися з цією точкою зору, то в морському праві можна було б виокремити норми, які за своєю первинною юридичною природою є нормами цивільного, адміністративного, трудового, кримінального, конституційного права. Однак вузловим питанням регулювання правовідносин тут є судноплавство (або торговельне мореплавство), що представляє собою використання морів та океанів з метою пересування, транспортування, господарських, наукових та інших цілей. Якщо уявити собі таке положення, що в Світовому океані є відсутніми судна, то в такому випадку не виникло б мореплавства. Не існувало б й морського права, оскільки немає основи для таких правовідносин. Морське право саме й регулює специфічні правовідносини, що стосуються правового положення торговельного судна, та супутні правовідносини, пов'язані із цим: право власності на судно, реєстрацію та відповідне його документування, правовий статус капітана та екіпажа, лоцманську та льодову проводку, безпеку суден при здійсненні мореплавства, зіткнення суден, рятування, аварії та ін. Одним з центральних питань таких правовідносин є морське перевезення вантажів, пасажирів і багажу, фрахтування суден, їхнє страхування, відповідальність сторін, а також претензії та позови. Якщо поставити питання про те, що є основою регулювання морського права, то відповіддю на це буде те, що воно регулює насамперед питання торговельного мореплавства, про що свідчать морські кодекси та морське законодавство різних держав. В морському праві також розглядається правовий режим морських просторів (внутрішні води, територіальне море, прилегла зона, виключна економічна зона, архіпелажні води, міжнародні протоки та канали, відкрите море), що зазвичай відносять до міжнародного морського публічного права, але який є невіддільним від мореплавства та виник саме у зв'язку з ним. Якщо б не існувало морських суден та вони б не переміщалися морськими просторами, то такий розподіл їх не мав б мети та змісту, в тому числі й існування таких історичних критеріїв, як розподіл суден за швидкістю, за гарматним пострілом та ін.

4. *Основні принципи морського права*

Принципи права – це норми, які мають найбільш загальний характер. Принципи міжнародного публічного морського права мають вищу юридичну силу та є основними засадами, відступ від яких є неприпустимим за жодних умов. Вони не можуть бути скасовані навіть угодою держав. Варто розрізняти загальні принципи міжнародного публічного права в цілому, справедливі в тому числі й для міжнародного публічного морського права, й галузеві або спеціальні принципи, що діють у рамках міжнародного публічного морського права. Найважливіші серед них: 1. Принцип поваги прав людини. 2.

Принцип суверенної рівності держав. 3. Принцип незастосування сили. 4. Принцип невтручання. 5. Принцип мирного вирішення спорів. 6. Принцип співробітництва. 7. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань. 8. Принцип територіальної цілісності. Що стосується галузевих або спеціальних принципів, то вони, по-перше, виходять із загальних принципів, а по-друге, властиві виключно міжнародному публічному морському праву. Найважливішим для міжнародного публічного морського права є принцип свободи відкритого моря. Він був сформульований ще давньоримськими юристами, що визнавали загальне право на «морські води». Із принципом свободи відкритого моря тісно пов'язаний принцип виключної юрисдикції держави прапора судна у відкритому морі. Він передбачає, що відносно судна, яке перебуває у відкритому морі, а також всіх осіб на його борту та їхньому майні діє винятково законодавство держави прапора, під яким плаває це судно. Інший важливий принцип міжнародного публічного морського права – принцип мирного використання Світового океану. Він впливає із принципів мирного вирішення спорів та незастосування сили або погрози силою. Відповідно до нього морські простори повинні використовуватися винятково в мирних цілях. Принцип охорони морського середовища в концентрованому вигляді сформульований у ст. 192 Конвенції ООН з морського права 1982 р., який встановлює, що держави зобов'язані захищати та зберігати морське середовище. Останніми десятиліттями одержав загальне визнання принцип загальної спадщини людства. В рамках міжнародного морського права цей принцип передбачає загальне рівноправне користування ресурсами морського дна і його надр за межами дії національної юрисдикції, на які не поширюється суверенітет або суверенні права будь-якої з держав.

5. Джерела морського права

Джерелами морського права є міжнародні конвенції, тобто угоди двох або більше держав про встановлення, зміну або припинення їхніх взаємних прав і обов'язків. Сучасне міжнародне морське право являє собою складну, надзвичайно розгалужену систему міжнародних договорів. Другим за значенням у наші дні джерелом міжнародного морського права є міжнародно-правовий звичай. Він являє собою правило, що складається в процесі взаємної боротьби та співробітництва держав та визнається ними юридично обов'язковим. Багато міжнародних принципів та норм міжнародного морського права виникли спочатку як звичаї (принцип свободи відкритого моря, норми про надання допомоги і т. ін.), а деякі з них діють й в наші дні. Джерелами морського права України є закони, підзаконні акти та звичаї. Однак процес створення морського законодавства триває досить довго. Тому внаслідок дії постанови Верховної Ради України від 12 вересня 1991 р. «Про тимчасову дію на території України актів загальносоюзного законодавства» сьогодні до джерел морського права України належить цілий ряд нормативних актів колишнього СРСР тією частиною, якою вони не суперечать Конституції та Законам України. Необхідність розроблення повноцінного та всеохоплюючого національного морського права обумовлене тим, що Україна є морською державою. Довжина її узбережжя складає близько 1900 км, а через води Азовського та Чорного морів, міжнародні протоки Босфор і Дарданелли Україна має вільний вихід до Світового океану.

6. Структура морського права

Мореплавство потрапляє під дію національного та іноземного законодавства, здійснюється в морських просторах з неоднаковим правовим режимом, який заснований на міжнародно-правових звичаях і міжнародних договорах. Тому до складу морського права входять: міжнародне публічне морське право, міжнародне приватне морське право, морське право України, яке підрозділяється, в свою чергу, на морське публічне право України і морське приватне право України. Вважається за необхідне відрізнити міжнародне морське право від морського права. Перше - засноване виключно на нормах міжнародного права і належить до звернення держав за межами власної території. Друге -

є правом конкретної держави і містить норми внутрішньодержавного (національного) права. Його основу складають внутрішньодержавні акти, які регламентують правове становище і порядок користування внутрішніми територіальними водами (територіальним морем), а також належить державі морськими і річковими суднами. Слід зазначити, що найбільш складні питання застосування морського права виникають саме при міжнародних морських перевезеннях, які регулюються приватним правом, міжнародним приватним морським правом. Це пояснюється як різноманітністю самих відносин в даній області (предметом регулювання), так і різним характером джерел правового регулювання (конвенції, внутрішнє законодавство, морські звичаї, як національні, так і міжнародні). Міжнародне приватне морське право являє собою сукупність правил, що визначають межі дії вітчизняного закону (т.зв. колізійних норм) і правил прямої дії, уніфікованих в міжнародних договорах (конвенціях). Норми міжнародного приватного права застосовуються якщо виникає питання визначення застосовності закону до правовідносин, одним із суб'єктів якої є іноземна юридична або фізична особа (правовідносини за договором морського перевезення, буксирування і т.д.) Вказівка норми на закон, який підлягає застосуванню, називається колізійною прив'язкою. Ці прив'язки бувають досить різноманітними (закон місця укладення договору, закон держави прапора судна і т.д.). Морське право України допускає застосування іноземного закону до морських правовідносин, але з умовою, що іноземний закон не суперечить основам права і державного устрою України («застереження про публічний порядок»).

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Дайте визначення міжнародного морського публічного права.
2. Які принципи застосовувалися при розробці Конвенції ООН з морського права?
3. Якими є перспективи розвитку морського права в Україні та світі?
4. Визначте звичаєві норми, які набули статусу норм міжнародних угод.

Тема

Правовий статус морських просторів та режим діяльності в них

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про правовий статус морських просторів та режим діяльності в них, а також визначити сучасні тенденції розвитку правового забезпечення режиму правомірної діяльності у морських просторах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини;
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права;
- 3) виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 4) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права
- 5) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності.

Література***нормативно-правові акти:***

1. Конвенция об открытом море 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 5-9.
2. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 10-14.
3. Конвенция о континентальном шельфе 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 15-16.
4. Конвенция ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 года / Конституция для океанов (UNCLOS 82): учебно-методическое пособие/ [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]; под ред. С.В. Кивалова. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). – 1998. – №/II. – 250 с.
5. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 2. - Ст. 5.
6. Про виключну (морську) економічну зону України: Закон України від 16 травня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 21. – Ст. 152.
7. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою

Кабінету Міністрів України від 16 травня 1996 р. № 529 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 12. – Ст. 334.

8. Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 54. – Ст. 1970.

9. Про внутрішні води, територіальне море та прилеглу зону України: Проект Закону України від 30.12.2002 р. № 2605. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_2?pf3516=2605&skl=5

спеціальна література:

10. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

11. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.

12. Гуреев С.А. Проблема иммунитета государственных морских торговых судов на современном этапе / С.А. Гуреев // Ежегодник морского права. – 1997. – С. 55-63.

13. Деканозов Р. В. О юридической природе открытого моря и морского дна за пределами континентального шельфа / Р.В. Деканозов / Международно-правовые проблемы мирового океана на современном этапе. Сборник / Науч. ред.: Колодкин А.Л. – М.: Транспорт, 1976. – С. 93 - 96.

14. Додин Е.В. Санкционированное вмешательство в сфере торгового мореплавания : учеб. пос. / Е.В. Додин, В.В. Серафимов. – О.: Юридическая литература, 2001. – 149 с.

15. Кривак В.В. Поняття юрисдикції держави в територіальних водах / В.В. Кривак // Митна справа. – 2010. – № 1. – С. 80 – 84.

16. Кузнецов С.О. Адміністративна юрисдикція України у відкритому морі / С.О. Кузнецов // Актуальні проблеми держави і права. – Вип.18. – 2003. – С. 517-520.

17. Кузнецов С.А. О таможенной (морской) зоне Украины / С.А. Кузнецов // Митна справа. – 2002. – №4. – С. 68-80.

18. Кузнецов С.А. Территориальные воды Украины: понятие и нормативное определение термина // Митна справа. – 2002. – № 3. – С. 31 -35.

19. Проект Конвенции о режиме судов в иностранных портах (перевод А.Л. Колодкина). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sea-law.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=115&Itemid=76

20. Серафимов В.В. Принцип свободы судоходства в открытом море - основа осуществления торгового мореплавания / В.В. Серафимов // Суспільство. Держава. Право. – 2004. – Вип. 4. – С.6-9.

21. Царев В.Ф. Юридическая природа экономической зоны и континентального шельфа по Конвенции ООН по морскому праву 1982 года и некоторые аспекты правового режима морских научных исследований в данных пространствах / В.Ф. Царев // Советский ежегодник морского права. – М.: В/О «Мортехинформреклама», 1985. – С. 28 – 38.

22. Шемякін О.М. Проблеми державної реєстрації морських торговельних суден у сучасному міжнародному морському праві / О.М. Шемякін // Держава і право: юридичні і політичні науки. – 2005. – Вип. 28. – С. 543-548.

План

1. Сучасна класифікація морських просторів
2. Міжнародно-правовий режим водних просторів:
 - 2.1. Міжнародно-правовий режим територіального моря
 - 2.2. Міжнародно-правовий режим відкритого моря, юрисдикція у відкритому морі
 - 2.3. Міжнародно-правовий режим прилеглої та виключної економічної зони

2.4. Міжнародно-правовий режим морських портів, суден та їхніх екіпажів в іноземних морських портах (характеристика двосторонніх угод про торговельне мореплавство)

3. Міжнародно-правовий режим дна та надр дна:

3.1. Міжнародно-правовий статус континентального шельфу

3.2. Комісія з меж континентального шельфу

3.3. Міжнародний район морського дна

Основний зміст

1. Сучасна класифікація морських просторів

Простори морів та океанів з міжнародно-правової точки зору підрозділяються на: 1) простори, що перебувають під суверенітетом різних держав і складають територію кожної з них; 2) простори, на які не поширюється суверенітет жодної з них. Приналежність частини Світового океану до одного із зазначених видів морських просторів визначає, таким чином, правове положення, або правовий статус, цієї частини моря. Правовий же статус будь-якого морського простору впливає на порядок встановлення та змісту правового режиму, що регулює діяльність в даному просторі. При цьому, природно, враховуються й інші обставини, зокрема значення відповідного морського простору для комунікацій та різних видів співробітництва між державами. До складу території країни, що має морське узбережжя, входять частини моря, розташовані вздовж її берегів та іменовані внутрішніми морськими водами і територіальним морем. До складу території держав, що повністю складаються з одного та більше архіпелагів, входять архіпелажні води, розташовані між островами всередині архіпелагу. Внутрішні морські води, територіальне море та архіпелажні води – лише невелика частина Світового океану. Величезні простори морів та океанів за їхніми межами не входять до складу території та не є підлеглими суверенітету жодної з держав, тобто мають інший правовий статус. Однак класифікація морських просторів тільки на підставі їхнього правового статусу не має вичерпного характеру. Як показує практика, два, а іноді й більше, морських просторів, що мають однаковий правовий статус, проте мають різні правові режими, які регулюють в кожному з них відповідну діяльність. Правовий режим внутрішніх морських вод в деяких важливих аспектах відрізняється від правового режиму територіального моря, а правовий режим архіпелажних вод не збігається із правовим режимом ані внутрішніх вод, ані територіального моря, хоча всі ці три частини морських вод вважаються відповідно водами прибережної держави, тобто мають однаковий правовий статус. Ще більш строкату картину можна спостерігати в рамках морських просторів, що не підпадають під суверенітет жодної з держав та перебувають за межами територіального моря. Вони складаються з районів, що відрізняються один від одного специфічним правовим режимом (прилегла зона, виключна економічна зона, континентальний шельф). Весь Світовий океан можна умовно розділити на три основні юридичні категорії морських просторів: 1) ті, що є невід’ємною частиною території прибережної держави, в межах якої діє її суверенітет (внутрішні води, територіальне море); 2) ті, що не входять до складу території прибережної держави, але підлегли її юрисдикції (виключна економічна зона, прилегла зона, континентальний шельф); 3) ті, що не підлегли ані суверенітету, ані юрисдикції будь-якої держави (відкрите море). Разом з тим правовий режим цих основних категорій морських просторів всередині також є неоднорідним. Так, в територіальному морі на відміну від внутрішніх морських вод діє право мирного проходу. В прилеглий зоні прибережна держава здійснює певні види контролю, в той час як у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі – суверенні права. Особливе місце в прийнятій класифікації морських просторів займають міжнародні протоки та канали, архіпелажні води, а також Арктика та Антарктика.

2. Міжнародно-правовий режим водних просторів:

2.1. Міжнародно-правовий режим територіального моря

Кожна держава має право встановлювати ширину свого територіального моря до межі, що не перевищує 12 морських миль, відлічуваних від вихідних ліній. Територіальне море повністю входить до складу державної території прибережної держави, однак Конвенція ООН з морського права 1982 р. передбачає право суден всіх держав, як прибережних, так й таких, що не мають виходу до моря, користуватися правом мирного проходу через територіальне море. Прохід вважається мирним, якщо при цьому не порушується мир, добрий порядок або безпека прибережної держави. До територіального моря включаються також рейди, якими звичайно користуються для навантаження, розвантаження та якірної стоянки суден та які інакше були б розташовані цілком або частково за зовнішньою границею територіального моря (ст. 12 Конвенції 1982 р.). Прибережна держава може приймати закони та правила, що стосуються мирного проходу через її територіальне море. Такі закони та правила повинні бути належним чином опубліковані. Прибережна держава якщо буде потреба з врахуванням безпеки мореплавства вправі зажадати від іноземних суден, що здійснюють право мирного проходу, дотримуватися встановлених правил. В Україні режим територіального моря регламентований Законом України «Про державний кордон України» від 04.11.1991 р. Порядок плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів регламентований Правилами плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, що затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529/ Мирне проходження іноземних військових кораблів через територіальне море України з метою перетинання територіального моря України без заходження у внутрішні води та порти України допускається за маршрутами, які використовуються, як правило, для міжнародного судноплавства.

2.2. Міжнародно-правовий режим відкритого моря, юрисдикція у відкритому морі

Визначення відкритого моря міститься в Конвенції ООН з морського права 1982 р., відповідно до якої під відкритим морем розуміється частина моря, що не входить ані до виключної економічної зони, ані до територіального моря, ані до внутрішніх вод будь-якої держави. Свобода відкритого моря визначається як свобода судноплавства, свобода рибальства, свобода прокладання підводних кабелів та трубопроводів, свобода наукових досліджень, свобода зводити штучні острови та інші установки і свобода польотів над відкритим морем. Ці свободи надані всім державам світу, як прибережним, так й таким, що не мають виходу до моря, але всі держави повинні користуватися ними з врахуванням інтересів всіх інших держав. Відкрите море резервується для мирних цілей. Всі держави повинні здійснювати ці свободи, належним чином з врахуванням на інтересів інших держав. Іншими словами, свобода відкритого моря не має абсолютного характеру. Один із традиційних інститутів міжнародного морського права – право переслідування «по гарячих слідах» передбачає, що судно, яке вчинило правопорушення в іноземних внутрішніх водах, територіальному морі або прилеглої зоні, дозволяється переслідувати у відкритому морі, захопити та відвести до порту для вжиття заходів відповідно до законодавства держави, у водах якої вчинене правопорушення. Переслідування може здійснюватися тільки у зв'язку з порушенням законів і правил, встановлених в тому або іншому морському просторі.

2.3. Міжнародно-правовий режим прилеглої та виключної економічної зони

Положення про прилеглу зону було встановлено в Женевській конвенції про територіальне море та прилеглу зону 1958 р. та в Конвенції ООН з морського права 1982 р. Прилегла зона – морський пояс, що примикає до територіального моря прибережної

держави, встановлений відповідно до Конвенції ООН з морського права 1982 р. шириною не більше 24 морських миль, відлічуваних від тих самих вихідних ліній, що й територіальне море, і в якому прибережна держава здійснює певні види контролю, необхідного для запобігання порушенням митних, фіскальних, імміграційних або санітарних законів і правил у межах сухопутної території або територіального моря, а також для покарання за здійснення порушень в зазначених областях. Відповідно до Женевської конвенції про територіальне море та прилеглу зону 1958 р. режим прилеглої зони зводиться до наступних основних положень. По-перше, прибережна держава в прилеглій зоні, позначеної як частина відкритого моря, може здійснювати контроль, необхідний для недопущення порушень митних, фіскальних, імміграційних або санітарних правил, а також для покарання за порушення таких правил, вчинених в межах її території або територіального моря. По-друге, прилегла зона не може поширюватися за межі 12 миль від вихідної лінії, від якої відміряється ширина територіального моря. І по-третє, якщо береги двох держав розташовані один проти іншого або примикають один до одного, жодна держава не має права, якщо не досягнуто згоди про інше, поширювати свою прилеглу зону за серединну лінію, кожна точка якої рівним чином відстоїть від найближчих точок вихідних ліній, від яких відміряються територіальні моря цих двох держав. Конвенція 1982 р. підтвердила правовий режим прилеглої зони, встановлений Конвенцією 1958 р., однак внесла істотну зміну із приводу ширини, збільшивши її у два рази й у такий спосіб встановивши максимально припустиму межу в 24 морські милі.

Виключна економічна зона – морський район, що перебуває за межами територіального моря та прилягає до нього, шириною до 200 морських миль, що підпадає під особливий правовий режим, передбачений положеннями Конвенції ООН з морського права 1982 р. Відповідно до ст. 56 Конвенції ООН з морського права 1982 р. у виключній економічній зоні прибережна держава має суверенні права на розвідку, розробку та збереження природних ресурсів, живих і неживих, у водах, що покривають морське дно, на морському дні та в його надрах, так само як й на розробку ресурсів з метою виробництва енергії шляхом використання води, течій та вітру. В цій зоні прибережні держави мають також право на створення та використання штучних островів, установок і споруд, морських наукових досліджень, захист і збереження морського середовища. Головна особливість цього режиму полягає в тому, що в зазначеній зоні права і юрисдикція прибережної держави, а також права та свободи інших держав встановлені цілком чітко та виразно відповідними положеннями Конвенції 1982 р. Тому помилково вважати, що режим виключної економічної зони може встановлюватися прибережною державою за своїм розсудом.

2.4. Міжнародно-правовий режим морських портів, суден та їхніх екіпажів в іноземних морських портах (характеристика двосторонніх угод про торговельне мореплавство)

Внутрішні морські води складаються з вод морських портів, заток, бухт, губ, лиманів, «історичних» вод (заток, морів, проток). Загальне визначення поняття цього морського простору закріплене в ст. 5 Женевської конвенції про територіальне море та прилеглу зону 1958 р. та ст. 8 Конвенції ООН з морського права 1982 р. Відповідно до Закону України «Про державний кордон України». Внутрішні морські води повністю перебувають під суверенітетом прибережної держави та встановлення їхнього правового режиму цілком належить до повноважень цієї держави. Найбільш цікавим є визначення режиму в портах держави. В широкому змісті правовий режим судна в порту – це правопорядок, якому підлягає судно в той час, коли воно перебуває в межах порту, тобто вся сукупність норм, що регламентують права та обов'язки судна при вході в порт, перебування в ньому та виході з порту. Норми, що регламентують правовий режим судна в порту, містяться у внутрішньому законодавстві, правилах і звичаях держав, в деяких міжнародних конвенціях та інших багатосторонніх та двосторонніх угодах між

державами. В міжнародному праві відсутні кодифіковані загальновизнані норми, що з вичерпною повнотою визначають правовий режим суден в іноземних портах. Зазвичай правовий режим перебування іноземних суден в порту визначається відносно обсягу пільг та переваг при заході в порт, стягненні певних зборів, наданні причалів та інших послуг. Зазвичай двосторонні угоди про торговельне мореплавство містять один з двох видів режиму: національний режим або режим найбільшого сприяння. Якщо угодою встановлений національний режим, то іноземні торговельні судна користуються в портах іншої держави тим самим режимом, що й вітчизняні торговельні судна. Як правило, національний режим не застосовується до діяльності, що резервується кожною стороною для своїх організацій та підприємств (зокрема, стосовно плавання в каботажі, рятувальних операцій, лоцманського проведення, буксирування), а також до формальностей, що стосуються в'їзду та перебування іноземців. Перелік виключень доповнюють: «державна служба», «морські розвідувальні роботи», «промір глибин у територіальних водах» (ст. 7 Угоди з Німеччиною). Режим найбільшого сприяння означає, що суднам однієї договірної держави в портах іншої надається режим не гірший, за той, яким користуються судна будь-якої третьої держави. (двосторонні угоди України з Болгарією, Латвією, Республікою В'єтнам, Ізраїлем, Індією, Китаєм). Зазвичай визначається правовий режим перебування іноземних суден в порту стосовно обсягу пільг і переваг при заході до порту, стягненні певних зборів, наданні причалів та інших послуг.

3. Міжнародно-правовий режим дна та надр дна:

3.1. Міжнародно-правовий статус континентального шельфу

В найбільш широкому змісті під континентальним шельфом розуміється підводна країна материка до його різкого обриву на великі глибини. У поперечному розрізі це продовження материка нагадує своєрідну підводну полицю, що примикає до суходутного узбережжя, звідси, видимо, і назва «шельф» (від англ. shelf – полка). На такому підході побудоване геофізичне (геологоморфологічне) поняття континентального шельфу. Юридичне ж поняття континентального шельфу має істотні відмінності від геофізичного. Основними міжнародно-правовими актами, що регулюють режим континентального шельфу, є два універсальних міжнародних договори: Женевська конвенція про континентальний шельф 1958 р. і Конвенція ООН з морського права 1982 р. Необхідно зазначити, що обидві зазначені конвенції не містять розходжень у частині встановлюваного ними міжнародно-правового режиму континентального шельфу, однак по-різному підходять до його визначення. Згідно зі ст. 1 Конвенції 1958 р. під континентальним шельфом розуміється: поверхня й надра морського дна підводних районів, що примикають до берега, але перебувають поза територіальним морем, до глибини 200 метрів, або, за цією межею, до такого місця, до якого глибина покриваючих вод дозволяє розробку природних багатств цих районів. Ст. 76 Конвенції ООН з морського права встановлює, що континентальний шельф прибережної держави містить в собі морське дно і надра підводних районів, що простягаються за межі її територіального моря на всьому протязі природного продовження її суходутної території до зовнішньої границі підводний країни материка або на відстань 200 морських миль від вихідних ліній, від яких відміряється ширина територіального моря, коли зовнішня границя підводної країни материка не простягається на таку відстань. Таким чином, юридичне поняття континентального шельфу включає крім самого шельфу прибережні райони морського дна, де континентального шельфу в його буквальному значенні немає, а також райони морського дна за межами континентального шельфу. Крім того, якщо з географічної точки зору шельф починається від берега моря, то з юридичної – від зовнішньої границі територіального моря, оскільки територіальне море, морське дно і його надра в рамках територіального моря входять до складу державної території прибережної держави. Континентальний шельф перебуває за межами територіального моря прибережних держав і, таким чином, не входить до складу їхньої державної

території, але разом з тим держави мають певні права відносно їх шельфу. Згідно ст. 2 Конвенції 1958 р. і ст. 77 Конвенції 1982 р. прибережні держави здійснюють відносно континентального шельфу суверенні права з метою його розвідки та розробки його природних ресурсів.

3.2. Комісія з меж континентального шельфу

Дані про границі континентального шельфу за межами 200 морських миль від вихідних ліній, від яких відміряється ширина територіального моря, представляються відповідною прибережною державою до Комісії з меж континентального шельфу, що створена відповідно до Додатка II Конвенції 1982 р. Зазначені положення Конвенції 1982 р. не застосовуються, коли мова йде про делімітацію континентального шельфу між державами із протилежними або суміжними узбережжями. У цьому випадку делімітація континентального шельфу здійснюється на основі відповідних двосторонніх угод. Особливий режим розробки континентального шельфу встановлений за межами 200 морських миль. Згідно зі ст. 82 Конвенції 1982 р. прибережна держава здійснює відрахування або внески натурою у зв'язку з розробкою неживих ресурсів континентального шельфу за межами 200 морських миль, відлічуваних від вихідних ліній, від яких відміряється ширина територіального моря. Відрахування та внески здійснюються щорічно відносно всієї продукції на ділянці після закінчення перших п'яти років видобутку на цій ділянці. Розмір відрахувань або внесків за шостий рік становить один відсоток вартості або обсягу продукції на даній ділянці. Цей розмір збільшується на один відсоток кожний наступний рік до закінчення дванадцятого року і потім зберігається на рівні семи відсотків. Держава, що розвивається, яка є безпосереднім імпортером будь-якої корисної копалини, що добувається на її континентальному шельфі, звільняється від таких відрахувань або внесків відносно цієї корисної копалини. Відрахування або внески здійснюються через Міжнародний орган по морському дну, що розподіляє їх між державами-учасниками Конвенції 1982 р. на основі критеріїв справедливості, беручи до уваги інтереси та потреби держав, що розвиваються, особливо тих з них, які найменш розвинені та не мають виходу до моря.

3.3. Міжнародний район морського дна

Район – скорочена назва території морського дна за межами континентального шельфу та 200-мильної економічної зони. Район – міжнародна територія, внаслідок специфіки свого положення та інтересу до неї всього людства, всіх держав, незалежно від можливості виходу до моря отримала нове найменування – «загальна спадщина людства». В найбільш широкому змісті під загальною спадщиною людства варто розуміти ті природні багатства, які, по-перше, є приналежністю всього людства, тобто за жодних умов не підлягають національному присвоєнню, а по-друге, успадковуються з покоління в покоління. Ст. 311 Конвенції 1982 р. (п. 6) встановлює, що держави-учасниці погоджуються з тим, що не повинно бути жодних виправлень, які стосуються основного принципу загальної спадщини людства, і що вони не будуть стороною будь-якої угоди в порушення вищезазначеного положення. Основна мета, що закладена в принципі загальної спадщини людства - забезпечити справедливий розподіл економічних вигід від діяльності в Районі, незалежно від географічного положення держав, як прибережних, так й таких, що не мають виходу до моря, з особливим врахуванням інтересів країн, що розвиваються. Діяльність в Районі означає всі види діяльності з розвідки та розробки його ресурсів; будь-яка інша діяльність, що не належить до розвідки та розробки ресурсів Району, не належить до правового режиму Району. Правовий статус Району, діяльність у ньому не зачіпають правового статусу вод, що його покривають, насамперед їхнього статусу як відкритого моря. Певна діяльність в Районі повинна здійснюватися з розумним врахуванням інших робіт. З цією метою до установок, використовуваних в Районі, пред'являється цілий ряд вимог, зокрема, стосовно забезпечення безпеки судноплавства.

Оскільки жодна держава не може претендувати на суверенітет або суверенні права відносно Району, відповідно до умов Конвенції 1982 р. створений Міжнародний орган по морському дну (скорочено – Орган), що виступає від імені всього людства. Діяльність в Районі здійснюється або Підприємством, що створюється Органом, або державами-учасниками, державними підприємствами, юридичними та фізичними особами, які виступають в асоціацію з Органом (так звана «паралельна система»).

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Які є основні правила правового режиму територіального моря в Конвенції ООН з морського права 1982 року?
2. Дайте визначення поняття «реальний зв'язок».
3. З метою попередження порушення яких правил встановлюється прилегла зона?
4. Які органи і посадові особи уповноважені застосовувати санкції за порушення законодавства про виключну (морську) економічну зону України?
5. Яким є порядок заходу та перебування у внутрішніх морських водах України іноземних військових кораблів?
6. Яким чином здійснюється делімітація континентального шельфу?
7. Якими є права держав щодо здійснення діяльності в Міжнародному районі морського дна?

Тема

Правове забезпечення перевезень вантажів та пасажирів

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення перевезень вантажів та пасажирів, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цих сферах, а також шляхи їх можливого вирішення

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері перевезень вантажів та пасажирів, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права у сфері перевезень вантажів та пасажирів; виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морських перевезень вантажів та пасажирів;
- 5) складати юридичні акти у сфері морських перевезень вантажів та пасажирів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Международная конвенция об унификации некоторых правил о коносаменте 1924 года / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. - № 12/IV. – С. 5-12.
2. Протокол об изменении Международной конвенции об унификации некоторых правил о коносаменте, подписанной в Брюсселе 25 августа 1924 года (Правила Висби) 1968 года / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. - № 12/IV. – С. 21-22.
3. Конвенция об ограничении ответственности собственников морских судов 1957 года // Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е.В. Додан, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). - 1999. - № 10/II. – С. 5 – 12.
4. Конвенция об ограничении ответственности по морским требованиям 1976 года // Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е.В. Додан, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). - 1999. - № 10/II. – С. 15 – 23.
5. Конвенция Организации Объединенных Наций о морской перевозке грузов 1978 года (Гамбургские правила) / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила,

Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. - № 12/IV. – С. 23-42.

6. Международная конвенция об унификации некоторых правил о перевозке пассажиров морем 1961 года / Правила морской перевозки пассажиров: учеб.-метод. пособие / сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. - № 15/IV. – С. 5-9.

7. Афі́нська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. - № 5. - Книга 1. – Ст. 1103.

8. Протокол від 19.11.1976 р. до Афі́нської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. – № 5. - Книга 1. – Ст. 1103.

9. Про приєднання України до Афі́нської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року і Протоколу 1976 року до неї: Закон України від 15.07.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 33. – Ст. 305.

10. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.

11. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

12. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.

13. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.

14. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.

15. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

спеціальна література:

16. Кузнецов С.О. Морське приватне право : навч. посібник : рекомендовано МОН України / С.О. Кузнецов, Л.І. Пашковська ; НУ "ОЮА". – Одеса : Фенікс, 2012. – 236 с.

17. Балобанов А.Н. Правовые условия перевозки пассажиров в международном морском судоходстве. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – О., 1972. – 16 с.

18. Баторин В. Договор морской перевозки и обязательное страхование пассажиров / Баторин В. // Социалистическая законность. – № 3. – М., 1975. – С. 42-43.

19. Кокин А.С. Международная морская перевозка груза: право и практика / Кокин А.С. - М.: Инфотропик Медиа, 2012. - 784 с.

20. Проформи коносаментов «Congendill», «Onlinebill», «Intankbill»: Учебно-методическое пособие/ Сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - № 11/IV.

21. Фаддеева Т.А. Ответственность сторон при прекращении договора морской перевозки груза / Фаддеева Т.А.. // Проблемы ответственности в международном морском праве. Сборник научных трудов – Л.: Транспорт, 1983. - С. 92-103

22. Шемякін О.М. Міжнародне приватне морське право. – Одеса, 2000.

23. Дозорець О. Договір перевезення вантажу різними видами транспорту: правова характеристика // Господарське право. – 2001. – № 7. – С. 21 - 23.

24. Клепікова О. Правова природа коносамента // Господарське право. – 2001. – № 10. – С. 29 - 32.

25. Егоров К. Ф. Международная конвенция 1924 г. о коносаментах и морское законодательство зарубежных государств // Морское право и практика. Информационный сборник. – № 33 (171). – М., 1967. – С. 3-18.
26. Кивалов С. В. Проблемы правового регулирования торгового мореплавания // Проблеми правового забезпечення підприємницької діяльності, пов'язаної з морем: Тези доповідей науково-практичної конференції, 17 березня 2006, Одеса / Одеська національна юридична академія; Одеський морський торговельний порт. – О.: Фенікс, 2005. – 144 с.
27. Кокин А. С. Коносамент: правовые аспекты. – М.: Водный транспорт, 1987. – 149 с.
28. Короткий Т.Р. Правовое регулирование морской перевозки грузов и пассажиров / Короткий Т.Р., Шемякин А.Н. - Одесса: Латстар, 1999. - 172 с.
29. Косовская В. А. Морская перевозка грузов в системе транспортных обязательств // Морське право: актуальні питання теорії та практики: Зб. наук. пр. ОНМА. – Вип. 3. – Одеса: Изд-во Інформ ОНМА, 2007. – С. 106 – 111.
30. Маковский А. Л. Правовое регулирование морских перевозок грузов. – М.: Мор. транспорт, 1961. – 314 с.
31. Немчинов Н. В. Обязательные условия и правовая природа коносамента // Морское право. Труды ЦНИИМФ. – Вып. 263. – Л.: «Транспорт», 1981. – С. 53 - 55.
32. Пассажирский чартер «INCHARPASS»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов//Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - №14/IV.
33. Правила морской перевозки пассажиров: Учебно-методическое пособие / Сост.Е.В. Додин, С.А. Кузнецов//Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - №15/IV.
34. Правила перевозки грузов морем: Гагские правила, Гагско-Висбийские правила, Гамбургские правила. Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – № 12/IV. – 44 с.
35. Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). – 1999. – № 10/II. – 24 с.
36. Проформы коносаментов: «Congenbill», «Conlinebill», «Intankbill» Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №11/IV. – 24 с.
37. Сергеева М.А. Гражданско-правовая ответственность перевозчика по договору морской перевозки пассажиров. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 2007. – 24 с.
38. Универсальный тайм-чартер «Balttime 39»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №8/IV. – 20 с.
39. Хаббибулаев А.Х. Генезис института морской перевозки груза // История государства и права. – 2007. – № 13. – С. 32 – 34.
40. Чартер «Gencon»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №10/IV. – 24 с.
41. Черкес М. Е., Стрельцова Е. Д. Морская перевозка грузов. – Одесса: Бахва, 1997. – 72 с.

План

1. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення вантажу: міжнародні та національні

2. Договір морського перевезення вантажу: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.
3. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення пасажирів: міжнародні та національні
4. Договір морського перевезення пасажирів: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.

Основний зміст

1. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення вантажу: міжнародні та національні

У процесі перевезення вантажів морем виникає цілий комплекс відносин майнового характеру. У зв'язку із цим держави, зацікавлені в торговому мореплаванні, приділяють пильну увагу розвитку національного морського права. Однак, відносини, що складаються при перевезенні вантажів морем, не можуть бути врегульованими тільки національним законодавством. Це призвело до появи правових норм, які спеціально регулюють цей вид міжнародних відносин. На теперішній час можна виокремити чотири правових режими, які регламентують перевезення вантажів морем, закріплених різними міжнародними договорами: 1) Міжнародною конвенцією про уніфікацію деяких правил про коносамент, підписаною 25 серпня 1924 р. в Брюсселі, відому як Гаазькі правила; 2) Протоколом про зміни Міжнародної конвенції про уніфікацію деяких правил про коносамент, відомим у світі як Гаазько-Вісбійські правила; 3) Конвенцією ООН про морське перевезення вантажів, прийнятою в Гамбурзі в 1978 р., яка вступила в силу 1 січня 1992 р., оформила третій правовий режим у сфері морського перевезення вантажів (так звані Гамбурзькі правила); 4) крім зазначених правових документів, які створюють правові режими обмеження відповідальності судновласників, ООН підготувало такий документ – Конвенцію про договори повністю або частково морського міжнародного перевезення вантажів, яка отримала назву «Роттердамські правила», підписання яких відбулося у вересні 2009 р. Конвенція вступить у силу через рік із дати здачі на зберігання останньої ратифікаційної грамоти. Для вступу в силу необхідними є підписання або ратифікація Конвенції 20 державами. Після вступу в силу зазначеної конвенції всі інші конвенції з перевезення вантажів втратять силу.

2. Договір морського перевезення вантажу: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.

За договором морського перевезення вантажу перевізник або фрахтівник зобов'язується перевезти доручений йому відправником вантаж з порту відправлення в порт призначення і видати його уповноваженій на одержання вантажу особі (одержувачу), а відправник або фрахтувальник зобов'язується сплатити за перевезення встановлену плату (фрахт). Фрахтувальником і фрахтівником визнаються особи, що уклали між собою договір фрахтування судна (чартер). Договір морського перевезення вантажу повинен бути укладений у письмовій формі. Документами, що підтверджують наявність і зміст договору морського перевезення вантажу, є: 1) рейсовий чартер - якщо договір передбачає умову надання для перевезення всього судна, його частини або окремих судових приміщень; 2) коносамент - якщо договір не передбачає умови, зазначеної в пункті 1 цієї статті; 3) інші письмові докази. Правовідносини між перевізником і одержувачем вантажу визначаються коносаментом. Умови договору морського перевезення, не викладені в коносаменті, обов'язкові для одержувача, якщо в коносаменті зроблено посилання на документ, в якому вони викладені. Після приймання вантажу до перевезення перевізник вантажу, капітан або агент перевізника зобов'язані видати відправнику коносамент, який є доказом прийому перевізником вантажу, зазначеного в коносаменті. Перевізник може видати інший, ніж коносамент, документ на підтвердження отримання вантажу для перевезення. Такий документ є першорядним доказом укладання договору морського

перевезення і приймання перевізником вантажу, як його описано в цьому документі. Перевізник зобов'язаний видати відправнику на його бажання кілька примірників коносаментів тотожного змісту, причому в кожному з них відмічається кількість складених примірників коносаментів. Після видачі вантажу по одному з примірників коносаментів решта примірників втрачає силу. Коносамент передається з дотриманням таких правил: 1) іменний коносамент може передаватися за іменними передаточними написами або в іншій формі з дотриманням правил, установлених для передачі боргової вимоги; 2) ордерний коносамент може передаватися за іменними або бланковими передаточними написами; 3) коносамент на пред'явника може передаватися шляхом простого вручення.

3. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення пасажирів: міжнародні та національні

Основними міжнародними документами, які регламентують перевезення пасажирів та їх багажу є: Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про перевезення пасажирів морем 1961 р., Міжнародна конвенція про уніфікацію деяких правил про перевезення багажу пасажирів морем 1967 р., Афінівська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 р. та Протоколи 1976 та 1990 рр. до цієї Конвенції, Поправки до Афінівської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 2002 р. КТМ України містить розділ «Договір морського перевезення пасажирів», який ґрунтується на положеннях Афінівської конвенції 1974 р. У 1961 р. у Брюсселі рядом держав було прийнято Міжнародну конвенцію про уніфікацію деяких правил про перевезення пасажирів морем. Основною метою Конвенції було законодавче закріплення відповідальності перевізника за заподіяння шкоди життю і здоров'ю пасажирів під час міжнародних морських перевезень. Відповідно до цієї Конвенції перевізник відповідав тільки за шкоду, заподіяну пасажиру з вини перевізника. Вина перевізника передбачалася у тому випадку, коли шкода заподіяна в результаті або у зв'язку з корабельною аварією, зіткненням, посадкою на мілину, вибухом чи пожежею, а в інших випадках доказування вини перевізника покладалося на особу, яка вимагала відшкодування шкоди. Розмір відповідальності перевізника було обмежено сумою в 250 000 умовних золотих франків на одного пасажирів (приблизно близько 20 000 долл. США), однак це обмеження не застосовувалося, якщо шкоду було завдано перевізником навмисно або він зробив це, усвідомлюючи, що шкода, можливо, буде заподіяна, але самовпевнено сподівався їй запобігти. У 1967 р. було прийнято Міжнародну конвенцію про уніфікацію деяких правил про перевезення багажу пасажирів морем. Однак роздільне регулювання у різних конвенціях перевезення пасажирів та перевезення їх багажу, а також встановлені в обох конвенціях невисокі межі відповідальності перевізника призвели до того, що обидві вони не отримали широкого визнання з боку держав. На 1 січня 1983 р. у Конвенції 1961 р. брали участь 10 держав (Алжир, Туніс, Марокко, Єгипет, Заїр, Іран, Мадагаскар, Куба, Перу, Швейцарія). Радянський Союз підписав цю Конвенцію, але згодом її не ратифікував і тому її учасницею не став. Конвенція 1967 р. взагалі не вступила в силу. На початку 70-х рр., щоб виправити складне становище, юридичний комітет ІМО підготував проект нової конвенції, яка поєднувала правила перевезення і пасажирів та їхнього багажу. Конвенцію було прийнято в Афінах у грудні 1974 р. і вона отримала назву «Афінівська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу» 1974 р. Україна приєдналася до Афінівської конвенції 15 червня 1994 р. Дія Афінівської конвенції поширюється на всі морські судна, крім суден на повітряній подушці, та застосовується до будь-якого міжнародного перевезення, якщо судно плаває під прапором держави, яка є стороною Конвенції або зареєстровано у тій державі, якщо договір перевезення укладено державою, яка є стороною Конвенції, або якщо така держава є місцем відправлення або призначення судна. Афінівська конвенція регламентує переважно відповідальність перевізника за шкоду, завдану в результаті смерті пасажирів або нанесення йому тілесного ушкодження, а також у результаті втрати або пошкодження багажу. Ця Конвенція дещо підвищила і посилила

відповідальність перевізника. Вона заснована на принципі провини, з якого не допускаються ніякі виключення, у тому числі і звільнення перевізника від відповідальності за незбереження багажу, викликане «навігаційною помилкою», передбаченою Конвенцією 1967 р. Вина перевізника передбачається не тільки у випадках аварії судна, зіткнення суден, вибуху і пожежі, але й тоді, коли шкоду пасажиру заподіяно внаслідок недоліків судна або у зв'язку з ними. Межі відповідальності перевізника у випадку загибелі пасажирів або нанесення йому тілесного ушкодження збільшені до 700 000 умовних золотих франків на одного пасажирів. За втрату і пошкодження ручної поклажі він відповідає у розмірі до 12 500 таких франків, за втрату і пошкодження автомобіля разом із багажем, що знаходився на ньому – до 50 000 франків, а за незбереження іншого багажу – до 18 000 франків. Афіньська конвенція містить норми про терміни позовної давності, підсудність позовів до перевізника і деякі інші правила. У жовтні 2002 р. було схвалено поправки до Афіньської конвенції, які після вступу в силу істотно підвищують відповідальність перевізника. Зокрема, встановлюється сувора відповідальність за шкоду, заподіяну в результаті смерті пасажирів або нанесення йому тілесних ушкоджень, якщо така шкода заподіяна в результаті судового інциденту і не перевищує 250 тис. одиниць спеціальних прав запозичення (СПЗ).

4. Договір морського перевезення пасажирів: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.

За договором морського перевезення пасажирів перевізник зобов'язується перевезти пасажирів і його каютний багаж у пункт призначення, а в разі здачі пасажиром багажу – також доставити багаж у пункт призначення і видати його уповноваженій на отримання багажу особі; пасажир повинен сплатити встановлену плату за проїзд, а при здачі багажу – і плату за провезення багажу (ст. 184 КТМ). Укладення договору про перевезення пасажирів посвідчується квитком, а про здачу пасажиром багажу до перевезення – багажною квитанцією. Плата за перевезення пасажирів і багажу визначається угодою сторін. У КТМ України передбачена відповідальність перевізника. Перевізник відповідає за нестачу або пошкодження прийнятого до перевезення багажу, а також за прострочення в його доставці, якщо не доведе, що нестача, пошкодження або прострочення в доставці сталися не з його вини. Перевізник зобов'язаний забезпечити схоронність валізи (сумки), особистих речей пасажирів (крім дорогоцінностей та грошей), які пасажир перевозить у відведеному місці. Перевізник не відповідає за втрату чи пошкодження грошей, цінних паперів, дорогоцінних металів і виробів із них, коштовностей, прикрас, виробів мистецтва або інших цінностей, за винятком випадків, коли такі цінності були здані на збереження перевізнику, який погодився їх зберігати в безпеці. В останньому випадку перевізник відповідає не вище межі, передбаченої ч. 4 ст. 194 КТМ України. Якщо перевізник доведе, що вина або недбалість пасажирів стали причиною або сприяли його смерті або ушкодженню здоров'я, втраті або пошкодженню його багажу, суд, що розглядає справу, може звільнити перевізника від відповідальності повністю або частково. Перевізник і пасажир можуть шляхом точно вираженої письмової угоди встановити більш високі межі відповідальності, ніж ті, що передбачені КТМ. Перевізник, працівник або агент перевізника не вправі скористатися межами відповідальності, встановленими у КТМ, якщо буде доведено, що збитку завдано внаслідок дій або упущень перевізника, працівника або агента перевізника, припущених або з наміром заподіяти цей збиток, або через самовпевненість з усвідомленням можливого заподіяння збитку. Договір морського перевезення багажу є додатковим, що впливає з договору морського перевезення пасажирів. Його укладення залежить від договору морського перевезення пасажирів. Обидва договори взаємопов'язані, і припинення договірних відносин з перевезення пасажирів тягне за собою припинення договору про морське перевезення багажу. Якщо договір перевезення пасажирів є консенсуальним, то договір перевезення багажу – це реальний договір. Із розвитком

круїзного обслуговування пасажирів договір морського перевезення пасажирів ускладнюється перш за все за рахунок включення до нього умов, що стосуються сфери обслуговування. З'являються додаткові, що належать до сфери обслуговування, договори, які супроводжують договір морського перевезення пасажирів як самостійні угоди.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Назвіть правові режими, які регламентують перевезення вантажів морем.
2. Що таке розрахункова одиниця, яка застосовується для обмеження відповідальності при здійсненні морського перевезення вантажу.
3. Назвіть обов'язки перевізника при здійсненні перевезення вантажу відповідно до Гамбурзьких правил.
4. Назвіть види пасажирських перевезень.
5. В яких випадках перевізник, працівник або агент перевізника не вправі скористатися межами відповідальності відповідно до положень Афінської конвенції 1974 року?

Тема

Оформлення суден в морських портах України.

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення оформлення суден в морських портах України, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері оформлення суден в морських портах України, а також відповідних положень юридичної доктрини;
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права; виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності, зокрема у сфері оформлення суден в морських портах України;
- 5) складати юридичні акти у сфері оформлення суден в морських портах України.

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
4. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
5. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
6. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
7. Порядок оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 27.06.2013 р. № 430 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 76. – Ст. 2857.
8. Порядок оформлення приходу з рейсу і виходу в рейс суден флоту рибної промисловості капітанами морських рибних портів України, затверджений наказом Міністерства аграрної політики України від 21.01.2006 р. № 14 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8 – Ст. 467.

спеціальна література:

9. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

10. Алферова О.В. Агентирование в гражданском праве России и странах «общего права» / Алферова О.В. // Некоторые вопросы договорного права России и зарубежных стран. Сборник статей аспирантов и молодых ученых / Отв. ред.: Абова Т.Е. – М.: МЗ Пресс, 2003. – С. 79 – 90.
11. Амелин Ю. Морские присяжные брокеры Франции / Ю. Амелин // Морской флот. – 1979. – № 8. – С. 14 – 19.
12. Блинов Э.К. Комплексное обслуживание судов в морских портах / Э.К. Блинов, А.М. Дуберштейн. – М.: Транспорт, 1975. – 156 с.
13. Бурмистров М.М. Агентские, транспортно-экспедиторские и стивидорные операции в иностранных портах / М.М. Бурмистров. – М.: Транспорт, 1989. – 145 с.
14. Виноградов Н.Н. Правовые формы агентирования в международном судоходстве. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Н.Н. Виноградов. – Москва, 1971. – 16 с.
15. Виноградов Н.Н. Некоторые условия агентирования советских морских судов в иностранных портах / Н.Н. Виноградов // Информационный сборник «Морское право и практика». – Л., 1971. – № 15. – С. 15 – 19.
16. Егоров А.В. Агентский договор: опыт сравнительного анализа законодательных и теоретических конструкций / А.В. Егоров // Ежегодник сравнительного правоведения. – М.: Издательство НОРМА, 2003. – С. 164 – 170.
17. Красильникова В. Договоры морского агентирования / В. Красильникова // Юридическая практика. – 2004. – №51. – С. 1 – 4.
18. Кузнецов С.А. Таможенные формальности в двусторонних соглашениях Украины о торговом мореплаваннии / С.А. Кузнецов, Т.В. Аверочкина Т.В. // Митна справа. – 2009. - № 1. – С. 5 – 11.
19. Петров И.М. Агентирование морских судов: Теория и практика: Учеб. пособие / И.М. Петров, В.А. Виговский. – Черновцы: Книги-XXI, 2005. – 496 с.
20. Плужников К. И Транспортное экспедирование: Учебник / К.И. Плужников. – М.: РосКонсульт, 1999. – 576 с.
21. Селиванов В.В. Агентирование круизных судов и яхт: монография / В.В. Селиванов. – Одесса: Фенікс, 2010. – 240 с.
22. Сергеева Н.Н. Правовые аспекты морского агентирования в деятельности международных организаций / Н.Н. Сергеева // Торговое мореплавание. – 1999. – №1. – С. 27 – 33.
23. Сергеева Н.Н. Совершенствование правового регулирования морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Юридический вестник. – 1999. – №3. – С. 76 – 79.
24. Сергеева Н.Н. Правовое регулирование морского агентирования в России / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми держави та права. – 1999. – Вип. 6. – Ч.2. – С. 196 – 203.
25. Сергеева Н.Н. Понятие и сущность морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Актуальные проблемы политики. – 1999. – № 6 – 7. – С. 164 – 172.
26. Сергеева Н.Н. Становление отечественного законодательства в области морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми політики. – 2000. – № 8. – С. 249 – 253.
27. Сергеева Н.Н. Особенности правового регулирования морского посредничества во Франции / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми політики. – 2003. – №16. – С. 480 – 488.
28. Шаповаленко А.С. Функции агента в отношении по договору морского агентирования и посредничества / Шаповаленко А.С. // Материалы научно-практической конференции «Закон в теории и судебной практике». Тезисы научных докладов и сообщений молодых ученых Краснодарского края и Республики Адыгея / Под ред.: Дементьев С.И. – Краснодар: Изд-во Южн. ин-та менеджмента, 2001. – С. 81 – 83

План

1. Поняття морського посередництва та агентування.
2. Оформлення приходу судна в порт.
3. Надання капітаном морського порту дозволу на вихід судна з порту
4. Оформлення виходу судна з порту

Основний зміст

1. Поняття морського посередництва та агентування.

Виникнення інституту морського посередництва пов'язано з розвитком торговельного мореплавства. Відомо, що вже в XII ст. до н.е. фінікійські моряки здійснювали далекі плавання на захід, свідченням яких стали засновані фінікійцями колонії в Іспанії та Північній Африці. На початковому етапі розвитку судноплавства, судновласник не користувався допомогою посередників, а користувався послугами капітана судна, який виконував функції з оформлення різних формальностей на березі. З розвитком торгівлі і судноплавства змінювалися форми представництва інтересів судновласника і посередника між судновласником і третіми особами. Розвиток торговельного мореплавства призвело до того, що зазначені «берегові» функції капітана були передані судовим посередникам в портах. Поняття і сутність морського посередництва визначається значенням здійснюваної морськими посередниками діяльності в торговому мореплаванні. Морські посередники виконують посередницькі функції і належать до тих численних груп посередників, участь яких настільки характерно для торгових та інших господарських операцій різних країн світу. За своєю природою морський посередник має деякі спільні риси з іншими категоріями агентів. Разом з тим, в силу специфіки і різноманітності функцій морських посередників, міжнародного характеру торгівлі і судноплавства, що обслуговуються посередниками, морське посередництво можна виділити в самостійний вид діяльності. Морські посередники є важливою ланкою в системі управління транспортним флотом і здійснюють комерційну і господарську діяльність з обслуговування морських суден і вантажів. Завданням морського посередника є забезпечення ефективного та якісного обслуговування судна в порту. На практиці з морськими брокерами часто укладають не договори доручення, а агентські договори, і довірители відповідно є принципалами. Договір морського агентування є різновидом агентського договору. Агентський договір широко поширений в англо-американському праві, де замінює собою традиційні для континентальної правової системи договори доручення і комісії. У сфері торгового мореплавства використовується поняття «договір морського агентування». У статті 116 глави 5 Кодексу торговельного мореплавства України визначено поняття і ознаки такого договору:

2. Оформлення приходу судна в порт.

Оформлення приходу судна в морський порт здійснюється таким чином: 1) до початку навантажувально-розвантажувальних операцій усі судна, що прибули до порту, оглядаються уповноваженими особами Служби (крім суден, відносно яких застосовується вільна практика) для встановлення факту відсутності в останньому рейсі таких порушень: завантаження судна понад вантажну марку; перевищення кількості людей на борту порівняно з кількістю людей, для яких передбачено рятувальні засоби; перевищення кількості пасажирів на борту порівняно з кількістю, що зазначена у пасажирському свідоцтві; крену судна (понад 5 градусів), а також диференту на ніс, якщо цей диферент не передбачений конструкцією судна або якщо варіант завантаження судна з диферентом на ніс не міститься в інформації з остійності судна; ускладнення вільного доступу до рятувальних засобів, шляхів евакуації, мірильних трубок, пожежних кранів та водостічних отворів, а також засобів боротьби за живучість судна і місць посадки людей у рятувальні засоби, з причин неправильного розміщення палубного вантажу, тари, предметів

суднового постачання та іншого майна; невиконання вимог попередніх актів перевірки судна інспекторами контролю державою порту та Службою; обставин, що перешкоджають безпечному руху суден у портових водах або діям в умовах аварійного забруднення чи загрози аварійного забруднення нафтою; 2) у разі виявлення порушень правил безпеки руху, перевезення пасажирів і вантажів, експлуатації судна та інших правопорушень з боку екіпажу судна, капітаном морського порту та Укрморрічінспекцією в межах компетенції вживаються заходи, передбачені чинним законодавством; 3) прихід судна в порт оформлюється капітаном морського порту не більше ніж через 6 годин з моменту приходу судна за умови виконання прикордонних, митних, санітарних і карантинних процедур в установленому законодавством порядку та відвідування судна уповноваженою особою Служби; 4) портовим властям подається капітаном судна (або морським агентом) Загальна декларація (General Declaration) (додаток 1) з поміткою «Прихід/Arrival», суднова роль (Crew List), список пасажирів (Passenger List), декларація про суднові припаси (IMO Ship's Stores Declaration), декларація про особисті речі команди судна (IMO Crew's Effects Declaration). 5) прихід судна, що прибуло в порт на буксирі, якщо на ньому є екіпаж, який очолює капітан, оформляється капітаном цього судна (або агентом). У всіх інших випадках прихід буксирного каравану оформлюється капітаном судна, що буксирує; 6) прихід у порт судна місцевого сполучення або маломірного (малого) судна оформляється у порядку, встановленому в обов'язкових постановах по порту. Прихід суден внутрішнього або змішаного плавання (за винятком пасажирських суден та суден, що перевозять небезпечні вантажі), які здійснюють каботажні перевезення водами акваторій Миколаївського та Херсонського морських портів, Херсонського морського каналу, Бузько-Дніпровсько-лиманського каналу, першого і другого колін каналу акваторії порту Миколаїв і Спаського каналу, оформлюється відповідно до вимог цього Порядку один раз за календарний рік під час першого заходу судна в акваторію морського порту.

3. Надання капітаном морського порту дозволу на вихід судна з порту

Капітан морського порту не дозволяє капітанові судна закордонного плавання виходити з акваторії морського порту без відмітки митного органу в загальній декларації. Капітан морського порту повинен відмовити у видачі дозволу на вихід судна з порту в разі: 1) порушення вимог до суднових документів. 2) несплати встановлених зборів, штрафів та інших платежів. 3) непридатності судна до плавання, а саме: наявності крену судна (понад 5 градусів), а також диференту на ніс, якщо цей диферент не передбачений конструкцією судна або якщо випадок завантаження судна з диферентом на ніс не міститься в Інформації з остійності судна; ненадійного кріплення палубного вантажу; 4) порушення вимог щодо його завантаження, а саме: завантаження судна понад вантажну марку; перевищення кількості людей на борту порівняно із кількістю людей, для яких передбачено рятувальні засоби; 5) порушення вимог щодо укомплектування судна екіпажем або наявності інших недоліків, що становлять загрозу безпеці плавання або здоров'ю людей, які перебувають на судні, або загрозу заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу, а саме: відсутності у членів екіпажу судна відповідних чинних кваліфікаційних документів; неуккомплектованості екіпажу відповідно до свідоцтва про мінімальний склад екіпажу, за якого допускається вихід судна в море; перевищення кількості пасажирів на борту порівняно з кількістю, зазначеною у пасажирському свідоцтві; ускладнення вільного доступу до рятувальних засобів, проходів, мірильних трубок, пожежних кранів та водостічних отворів, а також засобів боротьби за живучість судна і місць посадки людей у рятувальні засоби, через неправильне розміщення палубного вантажу, тари, предметів суднового постачання чи іншого майна; відсутності повного комплекту аварійного майна, протипожежних і рятувальних засобів відповідно до встановлених норм; відсутності або несправності суднового водяного протипожежного обладнання, засобів локалізації аварійних розливів нафти, передбачених судовими

документами; наявності обставин, що перешкоджають безпечному руху суден у портових водах, в тому числі у разі необхідності усунути аварійне забруднення чи наявності загрози аварійного забруднення нафтою; неготовності екіпажу до боротьби за живучість судна; невідповідності району й умов плавання запланованого рейсу обмеженням, зазначеним у суднових документах; некомплектності або несправності апаратури ГМЗЛБ; відсутності або несправності магнітних компасів, гірокомпаса, ехолота або радіолокаційних станцій та відсутності чинної таблиці девіації магнітного компаса; наявності навігаційних або гідрометеорологічних обставин, що перешкоджають виходу судна з порту; неможливості забезпечення евакуації людей із суднових приміщень; відсутності повного комплексу аварійного майна, протипожежних і рятувальних засобів відповідно до встановлених норм та транспортних небезпек вантажу, зазначених у документах про вантаж; відсутності лоцмана на борту судна, якщо лоцманське проведення для відповідного судна є обов'язковим. Уповноважена особа Служби під час оформлення виходу суден має перевіряти правильність введення інформації до суднового обладнання АІС, пов'язаної з рейсом, звіряючи дані з фактичним станом завантаження судна, відповідність інформації щодо рейсу, відображати результати перевірки суднової АІС (пункт 6.3 Рекомендацій з експлуатаційних вимог до універсальної суднової системи АІС, прийнятих резолюцією MSC.74(69) Комітету з безпеки на морі ІМО від 12 травня 1998 року). Вихід судна з порту без дозволу капітана морського порту забороняється. У разі надходження до капітана порту інформації щодо наявності обмежень з боку контролюючих органів щодо виходу за межі території України судна закордонного прямування капітан порту відмовляє у наданні дозволу на вихід такого судна.

4. Оформлення виходу судна з порту

Капітан судна повинен сповістити капітана морського порту про запланований вихід судна з порту завчасно, але не пізніше ніж за 6 годин до запланованого часу виходу. У разі короткочасної (менше 6 годин) стоянки судна в порту повідомлення про вихід повинно надаватися не пізніше ніж за 2 години до виходу судна з порту. Вихід судна оформляється протягом 2-3 годин до виходу судна з порту після виконання необхідних процедур портовими властями та контролюючими органами, після завершення завантаження і закріплення вантажу. При оформленні виходу судна на ньому обов'язково має бути присутня уповноважена особа Служби. Вихід з порту судна місцевого сполучення, тривалість стоянки якого не перевищує 12 годин, допускається оформляти з дозволу капітана морського порту одночасно з оформленням приходу його в порт. Для одержання дозволу на вихід з порту капітан судна пред'являє уповноваженій особі Служби: Загальну декларацію з поміткою "Вихід/Departure"; суднову роль; кваліфікаційні документи членів екіпажу (у разі змін з моменту приходу); список пасажирів (за наявності); копію виконавчого вантажного плану судна; схема розміщення вантажу, у разі завантаження вантажів, які потребують кріплення (можуть бути надані в електронному вигляді); розрахунок остійності та повздовжньої міцності корпусу судна протягом усього рейсу; розрахунок і схему кріплення палубних і великовагових вантажів. Надані документи завіряються капітаном судна і зберігаються в Службі протягом 2 років. До оформлення виходу судна уповноваженою особою Служби додатково перевіряється план переходу та наявність прогнозу погоди по запланованому маршруту переходу. Суднам під Державним Прапором України, що виходять в закордонний рейс, та іноземним суднам видається дозвіл на вихід (Port Clearance Certificate). Капітан морського порту підтверджує дозвіл на вихід з порту штампом виходу (додаток 5), який проставляється на суднову роль суден під Державним Прапором України, що виконують каботажні рейси. Дозвіл на вихід є дійсним протягом 24 годин, якщо інше не зазначено в обов'язкових постановках по порту. Якщо з будь-яких причин судно затримано в порту понад установлений строк (24 години), капітан судна зобов'язаний сповістити про це Службу і знову оформити вихід. Для суден внутрішнього або змішаного плавання (за винятком

пасажирських суден та суден, що перевозять небезпечні вантажі), які здійснюють каботажні перевезення водами акваторій Миколаївського та Херсонського морських портів, Херсонського морського каналу, Бузько-Дніпровсько-лиманського каналу, першого і другого колін каналу акваторії порту Миколаїв і Спаського каналу, надання дозволу на вихід судна і оформлення відходу судна здійснюються за звичайною процедурою один раз за календарний рік під час першого заходу таких суден до акваторії морського порту. Під час проходжень цими суднами акваторією цих морських портів у подальшому протягом календарного року капітан судна безпосередньо або через морського агента завчасно (за 6 годин або в разі переходу менше ніж 6 годин негайно після виходу з попереднього морського або річкового терміналу) надає капітану морського порту електронною поштою таку інформацію: назва і прапор судна; тип судна, код ІМО; найменування/прізвище, ім'я, по батькові та місцезнаходження/місце реєстрації судновласника; порт виходу (попередній порт заходу); очікуваний час приходу; найбільша довжина та ширина судна; висота борту судна; фактична осадка судна носом і кормою; найменування/прізвище, ім'я, по батькові та місцезнаходження/місце реєстрації морського агента; копії документів, передбачених пунктом 4.3 розділу IV Порядку. У разі відсутності встановлених законодавством підстав для відмови у видачі дозволу на вихід з порту капітан порту підтверджує дозвіл на вихід цього судна засобами зв'язку.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Яким є порядок оформлення суден на прихід до порту?
2. Яким є порядок оформлення суден на вихід з порту?
3. Чи підлягає ліцензуванню агентська діяльність в Україні?
4. Якими є перспективи закріплення в чинному законодавстві України норм про морське посередництво?

Тема

Морські контейнерні перевезення. Трансшипмент

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення морських контейнерних перевезень та трансшипменту, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цих сферах, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права, виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності та державної митної справи;
- 5) складати юридичні акти у сфері морської діяльності.

Література

нормативно-правові акти:

1. Таможенная Конвенция, касающаяся контейнеров 1956 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_704
2. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
3. Таможенная конвенция, касающаяся контейнеров 1972 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_c34. Вступила в силу для Украины 01.03.1977 г.
4. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери від 02.12.1972 р. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_013
5. Соглашение о совместном использовании грузовых вагонов и контейнеров собственности государств-участников Содружества, Азербайджанской Республики, Республики Грузия, Латвийской Республики, Литовской Республики, Эстонской Республики от 12.03.1993 г. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 19. – Ст. 1033.
6. Временное соглашение о порядке передачи вагонов и контейнеров с грузами через межгосударственные передаточные переходы государств-участников Содружества от 15 октября 1993 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/997_408
7. Поправки до Міжнародної конвенції про безпечні контейнери від 2 грудня 1972 р. від 04.11.1993 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896_048

8. Протокол двадцать девятого заседания Совета по железнодорожному транспорту государств-участников Содружества от 19 июня 2001 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_240
9. Правила перевозок грузов в универсальных контейнерах по железным дорогам государств-участников СНГ, Латвийской Республики, Литовской Республики, Эстонской Республики от 20.06.2001 г. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_128
10. Порядок перевозок скоропортящихся грузов в универсальных контейнерах в международном железнодорожном сообщении между государствами-участниками Содружества, Латвийской Республикой, Литовской Республикой и Эстонской Республикой от 30.05.2008 г. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_345
11. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
12. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення митного оформлення транзитних вантажів: Закон України від 01.06.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 30. – Ст. 400.
14. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
15. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
16. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.
17. Правила перевезення вантажів у спеціальних та спеціалізованих контейнерах відправників і одержувачів (ст. 54 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 21.11.2000 р. № 644 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 48. – Ст. 2108.
18. Правила перевезення вантажів в універсальних контейнерах (ст. 7, 38, 54, 119 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 20.08.2001 р. № 542 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 37. – Ст. 1721.
19. Правила перевезення швидкопсувних вантажів (стаття 5 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 09.12.2002 р. № 873 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 3. – Ст. 88.
20. Правила перевезення небезпечних вантажів, затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 25.11.2008 р. № 1430 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 17. – Ст. 541.
21. Порядок переміщення товарів у пунктах пропуску через державний кордон, що розташовані на території морських портів України, під час контейнерних перевезень у прямому змішаному сполученні, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.04.2009 р. № 320 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 26. – Ст. 870.

спеціальна література:

22. Андрієнко М. М. Оцінка ефективності контейнерних перевезень на транспорті / М. М. Андрієнко. // Ефективна економіка. – 2011. – № 10. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efek_2011_10_9.pdf
23. Астановский Г.Б. Правовые вопросы контейнеризации на морском флоте / Г.Б. Астановский, А.А. Ковалев, В.А. Мусин; под ред. Г.Д. Дементьева; Центральный

научно-исследовательский институт Морского флота. – М.: Рекламинформбюро ММФ, 1977. – 144 с.

24. Васьков Ю. Траншипмент играет важную роль в борьбе за транзит / Ю. Васьков. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cfts.org.ua/opinions/40833>

25. Венгрук А. Траншипмент ускоряет перевозки / А. Венгрук // Митна справа. – 2011. – № 5. – С. 56-61.

26. Вороной В.И. Перспективы оптимизации таможенного регулирования траншипмента в портах Украины / В.И. Вороной // Митна справа. – 2009. – № 6. – С. 48-51.

27. Додін Є.В. Митне регулювання траншипменту / Є.В. Додін // Митна справа. – 2010. – № 6. – С. 26-31.

28. Интересные факты о становлении контейнера как самого распространённого способа перевозки грузов. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ualife.net/business/interesnye-fakty-o-stanovlenii-kontejnera-kak-samogo-rasprostranyonnogo-sposoba-perevozki-gruzov/10586/>

29. Кириллова В.Ю. Траншипмент как новый режим перевалки транзитных грузов в украинских портах / В.Ю. Кириллова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/konfer30/601.pdf>

30. Мачкур Н. Формування системи траншипменту і перспективи розвитку / Н. Мачкур // Митна справа. – 2012. – № 1. – С. 105-111.

31. Мачкур Н.О. Траншипмент і перспективи його розвитку / Н.О. Мачкур // Верховенство права очима правників-початківців : матеріали Всеукр. студент. наук. конф., присвяч. 15-річчю Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчя Одес. школи права (Одеса, 26 квітня 2012 р.). 2012. – С. 852-854.

32. Михайлова В. Траншипмент как зеркало транспортных проблем / В. Михайлова // Порты Украины. – 2010. – №8. – С. 36-39.

33. Овруцкая Т. Траншипмент вверх по Днепру / Т. Овруцкая // Морьяк Украины. – 2010. – 10 ноября. – № 45. – С. 3.

34. Опанчук Б.А. Траншипмент как перспективное направление развития контейнерных перевозок / Б.А. Опанчук // Економічні інновації: Зб. наук. пр. — Одеса: ПРРЕД НАН України, 2010. — Вип. 41. — С. 168-173.

35. Подцерковний О.П. Законодавчі проблеми траншипменту в контексті розвитку морських портів України / О.П. Подцерковний, Д.Ю. Сіюшов // Актуальні проблеми держави і права. – 2013. – Вип. 72. – С. 483-489.

План

1. Морські контейнерні перевезення.
2. Поняття траншипменту.
3. Правове забезпечення здійснення траншипменту в Україні.
4. Перспективи розвитку траншипменту в портах України

Основний зміст

1. Морські контейнерні перевезення.

Загальновідомо, що велика кількість вантажів перевозиться у контейнерах. Необхідність підтримки високого рівня безпеки людського життя при обробці, штабелюванні та перевезенні контейнерів зумовила прийняття в 1972 р. Міжнародної конвенції про безпечні контейнери. Україна є учасницею цієї Конвенції з 6 вересня 1977 р. Конвенцію було розроблено з метою: 1) визначення контейнера як транспортного обладнання, сконструйованого для перевезення вантажів; 2) уніфікації вимог про відповідальність власника за підтримання контейнера у безпечному стані та проведенні періодичного огляду, отже контейнер має пройти процедуру огляду та випробування і мати сертифікат відповідності умовам безпеки. Під вантажним контейнером для

міжнародних (а також внутрішніх) перевезень розуміється одиниця транспортного обладнання багаторазового використання. Конструкція вантажного контейнера забезпечує схоронність перевезення вантажів одним або декількома видами транспорту, що досягається достатньою міцністю контейнера протягом встановленого терміну служби. Контейнери являють собою багатооборотне устаткування. Тому після розвантаження контейнерів вантажоодержувач має доставити їх у порт або інше контейнерне депо, зазначене перевізником, його службовцем або агентом. Порожні контейнери мають бути здані перевізнику у справному стані, зачищеними протягом обумовленого строку. У цих контейнерах перевозяться продовольчі та промислові товари та домашні речі окремих громадян. Вантажовідправники, вантажоодержувачі та інші організації не мають права використовувати контейнери, які їм не належать, для власних перевезень, для зберігання вантажів і не можуть використовувати їх для завантаження без дозволу власників, якщо це не передбачено відповідними договорами. Перевезення небезпечних вантажів у контейнерах здійснюється відповідно до правил перевезення небезпечних вантажів, затверджених у встановленому порядку. Мало які вантажі допускаються до перевезення в контейнерах тільки в первинній тарі, яка не б'ється (бочках, бідонах, каністрах, пластикових ємностях), а також розфасовані у дрібну тару, запаковану в картонні коробки, решетування й іншу полегшену упаковку. Прийом і здача завантажених контейнерів здійснюється з оглядом і перевіркою стану закриття (замків) і пломб відправника. У перевізних документах вказуються номер контейнера та відбитки пломб. Необхідно, щоб контейнери передавалися і приймалися у технічно справному стані, пломбувалися і закривалися замками, які неможливо зняти і відкрити без їх пошкодження. При виявленні в момент передачі технічної несправності контейнера, в результаті якої є можливим доступ до вантажу або його псування, пошкодження, а також при виявленні пошкодження, або за відсутності пломб, неясних знаків на пломбах, або при невідповідності номерів контейнерів, або знаків на пломбах відомостям, які відмічені у перевізних документах, передача здійснюється з перевіркою вантажу. Така перевірка виконується комісією у складі представника вантажовласника, перевізника та митниці. У процесі експлуатації контейнерів виникла необхідність уніфікації їх типорозмірів, вимог до міцності, вимог до уніфікації типів і розмірів кріплень. Технічні вимоги до контейнерів як транспортного обладнання також містяться в Міжнародній Конвенції про безпечні контейнери. Згідно з положеннями цієї Конвенції встановлено такі процедури допущення контейнерів до перевезення: допущення нових контейнерів; допущення за типом конструкції; допущення окремих контейнерів; допущення існуючих контейнерів. Для допущених до перевезення контейнерів видаються свідоцтва встановленої форми (кріпляться на кожен контейнер). Таке свідоцтво є важливим не лише для органів, що здійснюють технічний нагляд за перевезенням, але й для митних органів та інших наглядових органів, тому що вимоги конвенції багато в чому уніфіковані з вимогами контролюючих органів. Важливе значення відіграє і Митна конвенція, що стосується контейнерів 1972 р. Зазначена конвенція деталізує вимоги щодо конструкції контейнерів із точки зору дотримання митних правил і формальностей й уникнення несанкціонованого доступу до вантажу. Уніфіковано місця кріплення і накладення пломб, вимоги до конструкції закриття. Крім того, контейнер виконує також функції митного забезпечення для вантажів, що знаходяться всередині. Митні та карантинні органи не зобов'язані перевіряти вантаж у цілому контейнері при цілісності митних пломб. У будь-якому випадку, допуск митницею контейнера до експлуатації здійснюється на підставі технічної картки. Митниця допускає контейнер до експлуатації з видачею свідоцтва, що кріпиться на цей контейнер. Технічні вимоги Митної конвенції, що стосується контейнерів 1972 р. суттєво доповнюють вимоги Міжнародної Конвенції про безпечні контейнери. У теперішній час у практиці контейнерних перевезень вимоги зазначених конвенцій нерозривно пов'язані. Перевагами контейнерних перевезень є економія на тарі, укрупнення ваги підйому, прискорення вантажних робіт, краща схоронність вантажу,

зниження собівартості всіх операцій перевезення. Одним із недоліків контейнерних перевезень є те, що контейнер має великий розмір, що іноді не потрібно вантажовідправнику.

2. Поняття траншипменту.

У теперішній практиці судноплавства та оформлення вантажів, що перевозяться морем в контейнерах, поняття «траншипмент» (англ. transshipment – перевалка) має декілька значень: в лінійному судноплаванні воно означає умову коносамента, відповідно до якої перевізник може в будь-який час та з будь-якої причини вивантажити вантаж з судна або будь-яку його частину, складувати його на березі, перевантажити на інше судно, залишаючись при цьому відповідальним за виконання договору перед власником вантажа (Кириллова В.Ю. Траншипмент как новый режим перевалки транзитных грузов в украинских портах / В.Ю. Кириллова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/konfer30/601.pdf>); особливий режим перевалки контейнерів, за якого вони не залишають територію порту, а за спрощеної форми їх митного оформлення перевантажуються з одного судна на інше та відходять до порту призначення. Тобто траншипмент – це спрощена схема оформлення транзиту контейнерних вантажів, що не виходять за межі пункту пропуску або зони митного контролю, у сполученні «море-море» або «ріка-море». Процедура обробки вантажів у режимі траншипменту використовується у світовій практиці вже протягом доволі тривалого періоду часу і стосується вантажів, що переміщуються тільки із застосуванням контейнерів. Однак, основною ознакою, що визначає зміст поняття «траншипмент» є не стільки особливість використовуваних засобів транспортного устаткування, скільки специфіка реалізації митних операцій щодо їх оформлення. усталеного визначення поняття «траншипмент» на теперішній час не вироблено. Його не містять ані міжнародні, ані чинні національні нормативно-правові акти, що, як представляється, вимагає його розроблення за участі представників морегосподарського комплексу, Міністерства інфраструктури України та профільного комітету Верховної Ради України з метою якнайкращого врахування досвіду його впровадження в Україні та світі. На наш погляд, поняттю «траншипмент» можна надати наступне визначення: операція з перевантаження вантажів у контейнерах під час морського або річкового перевезення з полегшеним режимом митного оформлення з метою відправлення до пункту призначення.

3. Правове забезпечення здійснення траншипменту в Україні.

Внаслідок прогалин нормативної бази з проходженням контейнерних вантажів в українських портах за останні роки виникає дуже багато проблем, через це вантажопотоки надходять до портів інших країн. Законодавчо режим траншипменту було врегульовано у 2010 р. з прийняттям Закону України від 01.06.2010 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення митного оформлення транзитних вантажів», відповідно до якого, було внесено зміни до Закону України від 20 жовтня 1999 р. «Про транзит вантажів». Так, зокрема, передбачалося, що «Декларування транзитних вантажів, що переміщуються морським і річковим транспортом, відповідно до вимог законодавства України здійснюється за поданням митним органам коносамента (BILL of Lading) та вантажної митної декларації. На товари (крім підакцизних), що переміщуються транзитом морським і річковим транспортом у контейнерах та під час зберігання залишаються в межах одного пункту пропуску чи зони митного контролю морського порту, вантажна митна декларація не подається». Ці зміни в митному законодавстві України були палко підтримані усіма власниками операцій з транзиту вантажів. Відправниками та одержувачами – у зв'язку із спрощенням митного контролю та оформлення при перевалці вантажу з багатовантажних суден на фідерний флот та прискоренням його доставки до одержувача; портами – у зв'язку з підвищенням росту переміщення транзитних товарів, митними службами морських портів – у зв'язку із зменшенням їх навантаження. Проте

приваблення тарншипменту до портів України ще потребує впровадження низки організаційно-правових заходів.

4. Перспективи розвитку транshipmentу в портах України

Створення в Україні правового поля, що регулює процедуру транshipmentу, сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських портів в Чорноморському регіоні. На практиці це означає, що компанії будуть витрачати менше грошей і часу на проходження територією України. Незважаючи на всі позитивні фактори, що сприяють розвитку транshipmentу в Україні, правове врегулювання цього процесу ще не досягло необхідного рівня. Потрібно передусім прийняти відповідні зміни до Закону України «Про транзит вантажів» та скасувати обмеження щодо підакцизних товарів. Важливою умовою якісного, швидкого й економічно вигідного оброблення контейнерів у режимі транshipmentу може стати прийняття Закону України «Про особливості здійснення обробки та оформлення вантажів в контейнерах, контейнерів та транспортних засобів, що їх перевозять», який сконсолідує норми щодо транshipmentу й полегшить їх розуміння як контролюючими органами, так і суб'єктами господарювання. Необхідно ввести в законодавство положення про застосування процедури транshipmentу до LCL контейнерів. Адже іноді вантажовласникам не вигідно орендувати весь контейнер, а тому в один контейнер завантажуються товари декількох власників. LCL контейнер містить у собі не тільки товари, що передбачені для перевантаження на інше судно в режимі транshipmentу, а й товари, що передбачені для ввезення на митну територію держави в режимі імпорту. У такому випадку порядок обробки таких контейнерів має передбачати їх доставку до спеціального місця в порту перевантаження для розподілення в присутності працівників митної служби та наступним опломбовуванням і поверненням контейнера на судно. Важливим є розвиток законодавчої бази та практичної реалізації програм та інфраструктурних проектів для залучення інвесторів і створення необхідних господарсько-правових та митних умов для режиму транshipmentу.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Визначте генезу контейнерних перевезень на морському транспорті.
2. Якими міжнародними та національними нормативними актами врегульовано морські контейнерні перевезення?
3. Надайте визначення поняттю «транshipment».
4. Якими є особливості митних процедур (контрольних та сервісних) в морських та річкових портах при режимі транshipmentу?
5. Проаналізуйте генезу впровадження транshipmentу в портах України.
6. Які зміни до діючого законодавства України у сфері транshipmentу Ви можете запропонувати?

Тема

Державна митна справа: поняття, суб'єкти здійснення, правове регулювання

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку державної митної справи України в умовах гармонізації митного законодавства зі стандартами ЄС, зокрема через розгляд оновленої системи повноважень фіскальних органів у сфері державної митної справи.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів митного права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері державної митної справи, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми митного права, виявляти прогалини чинного митного законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері митного права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері державної митної справи;
- 5) складати юридичні акти у сфері державної митної справи

Література***нормативно-правові акти:***

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 29. - Ст. 377
2. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
3. Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи: Закон України від 04.07.2013 р. // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 20-21. - Ст. 711.
4. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236 // Урядовий кур'єр. - 2014. - № 120. - С. 12-13.
5. Про внесення зміни до пункту 7 Положення про Державну фіскальну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 р. № 360 //
6. Офіційний вісник України. - 2015. - № 46. - Ст. 1478.

спеціальна література:

7. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
8. Абакуменко А. Таможенное право: от института до самостоятельной отрасли (эволюция взглядов Д.Н. Бахраха на место таможенных норм в системе права) // Митна справа. - 2012. - № 5. - С. 37.
9. Додін Є.В. Виникнення та становлення митного права в Україні // Митна справа. - 2013. - № 1. - С. 10.
10. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка. - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008. - С. 5-17.

11. Митне право України: Навч. посіб. / Ю.В. Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. авт. кол. Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.
12. Прокопенко В.В. Национальные источники таможенного права // Митна справа. – 2010. - № 3. – С. 33-42.
13. Федотов О. Державна фіскальна служба: правові підстави утворення / О. Федотов // Юридичний вісник. – 2014. – № 3. -С. 292-297.
14. Федотов О.П. Митниця в організаційній системі та структурі митних органів України / О.П. Федотов, О.О. Зотенко // Митна справа. – 2012. - № 3. – С. 38-43.
15. Федотов О.П. Спеціалізовані митні органи в організаційній системі та структурі митних органів України / О.П. Федотов, О.О. Зотенко // Митна справа. – 2012. - № 4. – С. 99-105.

План

1. Державна митна справа: зміст та принципи.
2. Фіскальні органи України як суб'єкти здійснення державної митної справи.
3. Правовий статус та структура митниці. Митні пости.
4. Уповноважений економічний оператор.
5. Правові акти у галузі державної митної справи.

Основний зміст

1. Державна митна справа: зміст та принципи.

Державна митна справа – «встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи». Відповідно до МК України, термін «органи доходів і зборів» означає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, митниці та митні пости (п. 34-1 ст. 1). Цим пунктом ст. 1 МК України було доповнено відповідно до Закону України від 04.07.2013 р. через створення Міністерства доходів і зборів України. Відповідно до постанови КМУ від 01.03.2014 р. № 67 «Про ліквідацію Міністерства доходів і зборів» це міністерство було ліквідовано та відповідно до постанови КМУ від 21.05.2014 р. № 160 «Про утворення Державної фіскальної служби» реорганізовано шляхом перетворення на ДФС, а попередня постанова КМУ від 01.03.2014 р. № 67 про його ліквідацію визнана такою, що втратила чинність. В результаті цих законодавчих змін виникла колізія між нормами МК України та зазначеними постановами Кабінету Міністрів України в частині найменування відповідних органів – чи то органами доходів і зборів (за аналогією з назвою ліквідованого або реорганізованого шляхом перетворення Міністерства доходів і зборів та норм МК України), чи то фіскальними органами (відповідно до назви утвореної Служби), що не було передбачено МК України. Цю колізію було ліквідовано більш ніж через рік відповідно до постанови КМУ від 04.06.2015 р. № 360 «Про внесення зміни до пункту 7 Положення про Державну фіскальну службу України» та визначено, що ДФС та її територіальні органи є органами доходів і зборів.

2. Фіскальні органи України як суб'єкти здійснення державної митної справи

Безпосереднє здійснення державної митної справи покладено на органи доходів і зборів (ст. 543 Митного кодексу України). Особливу увагу слід звернути на те, що в

статтю 543 Митного кодексу України Законом України від 4.07.2013 р. № 405 були внесені суттєві зміни. До цього часу реалізація державної митної справи покладалася на митні органи України. Поштовхом до цього послужили певні укази Президента України 2010 р., спрямовані на оптимізацію чисельності апаратів центральних органів виконавчої влади або їх регіональних відділень, усунення міжвідомчих конфліктів з метою підвищення якості публічного управління та надання адміністративних послуг. Одним із ключових серед них є Указ «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» від 24 грудня 2012 р. № 726, яким було утворено Міністерство доходів і зборів України шляхом реорганізації Державної митної служби України та Державної податкової служби України.

Проте, врешті на базі Міністерства доходів і зборів України Постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160 була утворена Державна фіскальна служба шляхом реорганізації Міністерства доходів і зборів. 21 травня прийняте Положення про Державну фіскальну службу, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236.

Відповідно до п. 7 Положення, Державна фіскальна служба України здійснює повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи. А головне, що Державна фіскальна служба України та її територіальні органи є органами доходів і зборів.

Державна фіскальна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства.

Державну фіскальну службу очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним на підставі пропозицій Міністра фінансів України.

В структурі апарату Державної фіскальної служби України функціонують чотири департаменти з питань державної митної справи:

- Департамент організації митного контролю та митного оформлення;
- Департамент адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання;
- Департамент аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням;
- Департамент розвитку митної справи.

Таким чином, фіскальні органи України – державні органи, основним призначенням діяльності яких є сприяння реалізації громадянами та суб'єктами господарювання свого права на переміщення товарів і транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон, організація та здійснення контролю за дотримання ними (громадянами та суб'єктами господарювання) правил переміщення товарів і транспортних засобів та використання в межах своїх повноважень інших інструментів реалізації державної митної політики.

Фіскальні органи України в процесі здійснення своєї діяльності виконують ряд завдань економічного, регулятивного, контрольного та правоохоронного характеру. Виконання цих завдань прямо пов'язано з основним їх призначенням – участю у формуванні державної митної політики держави та її безпосередньою реалізацією.

Органи доходів і зборів є контролюючими органами, відповідно до Податкового кодексу України 2010 р. щодо адміністрування податків і зборів, митних платежів та забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями при застосуванні податкового та митного законодавства.

До фіскальних органів України належить центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, митниці та митні пости (п. 34-1 ст. 4 Митного кодексу України).

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, спрямовує, координує та контролює діяльність митниць, здійснює інші повноваження, передбачені Митним кодексом України та іншими законами України, в межах своїх повноважень видає накази, організує та контролює їх виконання.

Основними завданнями ДФС у митному напрямку є: реалізація політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів митних та інших платежів; внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування: державної політики у сфері державної митної справи; державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства, здійснення контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів митних та інших платежів. ДФС відповідно до покладених на неї завдань, зокрема здійснює адміністрування митних та інших платежів; контролює своєчасність, достовірність, повноту нарахування та сплати митних та інших платежів; здійснює контроль за дотриманням митного законодавства; здійснює облік осіб, які здійснюють операції з товарами, що перебувають під митним контролем; вирішує відповідно до МК України питання щодо реалізації компромісу; здійснює ведення митної статистики та УКТЗЕД; здійснює контроль за: дотриманням суб'єктами зед і громадянами установленого законодавством порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; забезпечує застосування митних режимів, здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, поміщених у відповідні митні режими та ін.

3. Правовий статус та структура митниці. Митні пости.

Митниця є територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, і підпорядковується йому.

Митниця є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням і діє відповідно до Конституції України, цього Кодексу, інших нормативно-правових актів та на підставі положення, яке затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Митниця є територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, і підпорядковується йому. Не допускається втручання у діяльність митниць інших територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Створення, реорганізація та ліквідація митниць здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, в порядку, визначеному законом.

У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, в міру необхідності створюються її відокремлені структурні підрозділи (митні пости).

Митний пост є органом доходів і зборів, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на органи доходів і зборів.

Митні пости є відокремлені структурні підрозділи, які створюються в міру необхідності у населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці.

Положення про митні пости затверджуються керівниками відповідних митниць. Зони діяльності митних постів визначаються положеннями про ці пости. Створення, реорганізація та ліквідація митних постів здійснюються Державною фіскальною службою України.

4. Уповноважений економічний оператор.

З набранням чинності новою редакцією Митного кодексу України визначено поняття «уповноважений економічний оператор» та умови набуття відповідного статусу суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Положеннями Митного кодексу України 2012 р. передбачено впровадження інституту уповноваженого економічного оператора, що відповідає європейському досвіду митного регулювання. Уповноважений економічний оператор наділений можливістю використовувати спеціальні спрощення, як наприклад, можливість тимчасового зберігання товарів на своєму складі та випуску товару зі свого складу без пред'явлення його митниці, можливість зняти митне забезпечення без дозволу митниці та здійснювати митний контроль в першочерговому порядку тощо.

Уповноважений економічний оператор – це підприємство, створене відповідно до законодавства України, яке відповідає умовам, встановленим митним законодавством, та має право користуватися спеціальними спрощеннями.

Статус уповноваженого економічного оператора надається підприємству митницею шляхом видачі сертифіката уповноваженого економічного оператора та включення його до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів.

Підприємству може бути видано сертифікати уповноваженого економічного оператора таких видів:

- 1) на спрощення митних процедур;
- 2) щодо надійності і безпеки;
- 3) на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки.

Для отримання сертифіката уповноваженого економічного оператора підприємство повинно відповідати таким умовам:

- 1) здійснення зовнішньоекономічної діяльності протягом не менше трьох років до дня звернення до митниці з заявою про надання статусу уповноваженого оператора економічної діяльності;
- 2) відсутність на день звернення до митниці невиконаного зобов'язання із сплати митних платежів та пені;
- 3) відсутність на день звернення до митниці заборгованості відповідно до податкового законодавства;
- 4) відсутність протягом трьох років до дня звернення до митниці фактів притягнення посадових осіб підприємства до адміністративної відповідальності за порушення митних правил за статтями 472, 482-485 Митного кодексу України;
- 5) наявність такої системи обліку товарів, яка дає змогу порівнювати документи і відомості, що надаються органам доходів і зборів при здійсненні митного контролю та митного оформлення, з документами і відомостями про провадження господарської діяльності;
- 6) відсутність на день звернення до митниці суми непогашеного грошового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

5. Правові акти у галузі державної митної справи.

Правові акти у галузі державної митної справи становлять єдину, цілісну систему, елементи (складові частини) якої перебувають у відносній субординації й ієрархічній підпорядкованості відповідно до логіки правового регулювання державної митної справи, тобто це правові акти органів державної влади, у яких установлюються норми митного права – загальні правила поведінки в митній сфері.

Джерела митного права – це різноманітні зовнішні форми вираження норм митного права, що встановлюють загальні правила поведінки суб'єктів у митній сфері.

Джерелом митного права може бути не будь-який правовий акт, а тільки той, який містить загальні правила щодо державної митної справи та її елементи. Митне право має як свою сферу регулювання, так і своє законодавство. Основним законом є Митний кодекс України, який прийнятий 13 березня 2012 р.

Окремі міжнародно-правові норми знайшли своє відображення у законодавстві України з питань державної митної справи. Так, фундаментом чинного Митного кодексу України стала Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція, 1973 р.). при розробці УКТ ЗЕД (Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності) у якості міжнародного стандарту була використана Гармонізована система опису та кодування товарів, розроблена у 1983 р. Всесвітньою митною організацією. Многолітню практику застосування на територію України має Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП 1975 р.). процедура міжнародного транзиту, що регламентовані Конвенцією МДП, передбачає контроль перевізників та транспортних засобів, оперативний обмін інформацією, застосування системи управління ризиками тощо.

Таким чином, при розгляді даного питання важливо звертати увагу як на норми національного законодавства, так й на положення міжнародних договорів та угод з питань регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Які принципи державної митної справи?
2. Яка структура та завдання фіскальних органів України у сфері державної митної справи?
3. Який порядок створення, реорганізації та ліквідації митниць, митних постів?
4. Які умови отримання підприємством статусу уповноваженого економічного оператора?
5. Які спеціальні спрощення надаються уповноваженому економічному оператору?

Тема

Митно-тарифне регулювання у структурі фіскальної політики держави.

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції здійснення в Україні державної митної справи в умовах гармонізації митного законодавства зі стандартами ЄС, зокрема через розгляд митно-тарифного регулювання як напрямку фіскальної політики держави.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм у сфері правового забезпечення митно-тарифного регулювання;
- 2) тлумачити та застосовувати норми митного права, виявляти прогалини чинного митного законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері митного права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері державної митної справи;
- 5) складати юридичні акти у сфері державної митної справи.

Література

нормативно-правові акти:

1. Международная конвенция о Гармонизованной системе описи и кодирования товаров от 14.06.1983 г.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17.
3. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. - № 29. - ст. 377.
5. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р. № 584 // Відомості Верховної Ради. – 2014. - № 20-21. - Ст. 740.
6. Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 428 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 40. – Ст. 1523.
7. Про затвердження Порядку верифікації сертифікатів про походження товарів з України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 р. № 1861 (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 426 від 21.05.2012 р.).
8. Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 р. № 598 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 56. – Ст. 2271.
9. Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правил її заповнення: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 р. № 599 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 52. – Ст. 2104.

спеціальна література:

10. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
11. Кормич Б.А. Гармонізація митних процедур як передумова європейської інтеграції. / Б.А. Кормич // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України. Матеріали науково-практичної конференції. (Одеса, 15 – 16 травня 2015 р.) – Одеса: Юридична література, 2015. – Т. I. – С. 461 – 463.
12. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 696 с.
13. Митна вартість як міжнародна економічна категорія // Митниця. – 2010. - № 5. – С. 9.
14. Шевчук О.М. Контроль за ввезенням та імпортом лікарських засобів як захід митно-нетарифного регулювання // Митна справа. – 2012. - № 2. – С. 32.

План

1. Митний тариф України. Мито. Види мита. Ставки мита, їх різновиди та порядок установлення.
2. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності, структура та порядок ведення.
3. Митна вартість. Методи визначення митної вартості товарів, які ввозяться (імпортуються) в Україну, та порядок їх застосування. Декларація митної вартості.
4. Контроль правильності визначення та коригування митної вартості.
5. Країна походження товару. Верифікація сертифікатів про походження товарів в Україні.

Основний зміст

1. Митний тариф України. Мито. Види мита. Ставки мита, їх різновиди та порядок установлення.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється в основному тарифними та нетарифними методами регулювання.

Тарифні методи є основою економічного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Під ними розуміють сукупність економічних, організаційних і правових заходів, що здійснюються компетентними державними органами для ефективного регулювання ЗЕД. Згідно з принципами Генеральної угоди з тарифів та торгівлі Світової організації торгівлі (ГАТТ/СОТ) митно-тарифна політика держави спрямована на регулювання зовнішньої торгівлі, захист внутрішнього ринку і стимулювання експорту.

Митно-тарифні заходи як метод регулювання ЗЕД є елементом податкової системи, за допомогою якої держава може активно впливати на економічне життя країни. Заохочуючи або обмежуючи ввезення чи вивезення відповідних товарів, держава ставить у рівні економічні умови вітчизняних та іноземних товаровиробників, проводить певну економічну, науково-технічну, валютно-фінансову політику в сфері ЗЕД, спрямовує діяльність суб'єктів ЗЕД у загальнодержавних інтересах.

Основним елементом системи митно-тарифного регулювання є митний тариф, мито, митна вартість товару, країна його походження, визначення коду товару за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД).

Митний тариф України – це систематизований згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке справляється з товарів, що ввозяться на митну територію України (див.: Закон України «Про Митний тариф України» від 19.09.2013 р. № 584).

Товарною номенклатурою Митного тарифу України є Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), яка базується на Гармонізованій системі опису та кодування товарів. Гармонізованою системою опису та кодування

товарів визнається міжнародна номенклатура товарів, розроблена Всесвітньою митною організацією (остання редакція 2012 р.). Закон України «Про митний тариф України» 2013 р. базується на гармонізованій системі 2012 р.

Відповідно до Митного кодексу України, мито – це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та Митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу України, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита: 1) ввізне мито; 2) вивізне мито; 3) сезонне мито; 4) особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне, додатковий імпорتنний збір.

Ввізне мито встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України. Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються Верховною Радою України шляхом прийняття певних законів України.

Вивізне (експортне) мито нараховується на товари та інші предмети при їх вивезенні за межі митної території України згідно наступних законів України: «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» від 10.09.1999 р. № 1033-XIV; «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину» від 7.05.1996 р. № 180/96-ВР; «Про вивізне (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів» від 24.10.2002 р. № 216-IV; Про ставки вивізного (експортного) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням» від 13.12.2006 р. № 441-V.

Сезонне мито встановлюється законом на окремі товари на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита.

Платниками мита є особи, які ввозять товари на митну територію України чи вивозять товари з митної території України.

Об'єктами оподаткування митом є товари, митна вартість яких перевищує еквівалент 150 євро, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі митної території України.

Слід зазначити, що в Україні застосовуються такі види ставок мита:

- 1) адвалорна – у відсотках до встановленої бази оподаткування;
- 2) специфічна – у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування;
- 3) комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита.

2. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності, структура та порядок ведення.

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) складається на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів та затверджується законом про Митний тариф України.

Структура десятизначного цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків).

Ведення УКТЗЕД здійснює Державна фіскальна служба України, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Ведення УКТЗЕД передбачає відстеження та облік змін і доповнень до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, пояснень та інших рішень щодо її тлумачення, що приймаються Всесвітньою митною організацією; підготовку пропозицій щодо внесення змін до УКТЗЕД; деталізацію УКТЗЕД на національному рівні та введення додаткових одиниць виміру; забезпечення однакового застосування всіма фіскальними органами правил класифікації товарів; прийняття рішень щодо класифікації та кодування товарів в УКТЗЕД у складних випадках; розроблення пояснень і рекомендацій до УКТЗЕД

та забезпечення їх опублікування; своєчасне ознайомлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з рішеннями та інформацією (крім тих, що є конфіденційними) щодо питань класифікації товарів та про застосування УКТЗЕД та ін.

Товари при їх декларуванні підлягають класифікації, тобто у відношенні товарів визначаються коди відповідно до класифікаційних групувань, зазначених в УКТ ЗЕД.

Органи доходів і зборів здійснюють контроль правильності класифікації товарів, поданих до митного оформлення, згідно з УКТ ЗЕД. На вимогу посадової особи органу доходів і зборів декларант або уповноважена ним особа зобов'язані надати усі наявні відомості, необхідні для підтвердження заявлених ними кодів товарів, поданих до митного оформлення, а також зразки таких товарів та/або техніко-технологічну документацію на них. У разі виявлення під час митного оформлення товарів або після нього порушення правил класифікації товарів орган доходів і зборів має право самостійно класифікувати такі товари.

Під складним випадком класифікації товару розуміється випадок, коли у процесі контролю правильності заявленого декларантом або уповноваженою ним особою коду товару виникають суперечності щодо тлумачення положень УКТ ЗЕД, вирішення яких потребує додаткової інформації, спеціальних знань, проведення досліджень тощо.

Штрафи та інші санкції за несплату митних платежів та за інші порушення, виявлені у зв'язку з неправильною класифікацією товарів, застосовуються органами доходів і зборів виключно у разі, якщо прийняте органом доходів і зборів рішення про класифікацію цих товарів у складному випадку було прийнято на підставі поданих заявником недостовірних документів, наданої ним недостовірної інформації та/або внаслідок ненадання заявником всієї наявної у нього інформації, необхідної для прийняття зазначеного рішення, що суттєво вплинуло на характер цього рішення.

Рішення органів доходів і зборів щодо класифікації товарів для митних цілей є обов'язковими. Такі рішення оприлюднюються у встановленому законодавством порядку. У разі незгоди з рішенням органу доходів і зборів щодо класифікації товару декларант або уповноважена ним особа має право оскаржити це рішення до органу вищого рівня відповідно Митного кодексу України або до суду.

Висновки інших органів, установ та організацій щодо визначення кодів товарів згідно з УКТ ЗЕД при митному оформленні мають інформаційний або довідковий характер.

3. Митна вартість. Методи визначення митної вартості товарів, які ввозяться (імпортуються) в Україну, та порядок їх застосування. Декларація митної вартості.

Базою для оподаткування є митна вартість. Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари. Заявлення митної вартості товарів здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів.

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України, здійснюється шляхом застосування наступних методів:

- за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються (метод 1);
- за ціною угоди щодо ідентичних товарів (метод 2);
- за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів (метод 3);
- на основі віднімання вартості (метод 4);
- на основі додавання вартості (метод 5);
- резервного (метод 6).

Відомості про митну вартість товарів використовуються для:

- 1) нарахування митних платежів;

2) застосування інших заходів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України;

3) ведення митної статистики;

4) розрахунку податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

У випадках, передбачених Митним кодексом України, одночасно з митною декларацією декларант подає органу доходів і зборів документи, що підтверджують заявлену митну вартість товарів і обраний метод її визначення.

Документами, які підтверджують митну вартість товарів, є:

1) декларація митної вартості, що подається у випадках, визначених у частинах п'ятій і шостій статті 52 Митного кодексу України, та документи, що підтверджують числові значення складових митної вартості, на підставі яких проводився розрахунок митної вартості;

2) зовнішньоекономічний договір (контракт) або документ, який його замінює, та додатки до нього у разі їх наявності;

3) рахунок-фактура (інвойс) або рахунок-проформа (якщо товар не є об'єктом купівлі-продажу);

4) якщо рахунок сплачено, - банківські платіжні документи, що стосуються оцінюваного товару;

5) за наявності - інші платіжні та/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару;

6) транспортні (перевізні) документи, якщо за умовами поставки витрати на транспортування не включені у вартість товару, а також документи, що містять відомості про вартість перевезення оцінюваних товарів;

7) копія імпоротної ліцензії, якщо імпорт товару підлягає ліцензуванню;

8) якщо здійснювалося страхування, - страхові документи, а також документи, що містять відомості про вартість страхування.

Декларація митної вартості є документом, що підтверджує заявлену митну вартість. У декларації митної вартості наводяться відомості про метод визначення митної вартості товарів, числове значення митної вартості товарів та її складових, умови зовнішньоекономічного договору, що мають відношення до визначення митної вартості товарів, та надані документи, що підтверджують зазначене.

4. Контроль правильності визначення та коригування митної вартості.

Контроль правильності визначення митної вартості товарів здійснюється фіскальним органом під час проведення митного контролю і митного оформлення шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості.

За результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів орган доходів і зборів визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає письмове рішення про її коригування відповідно до положень статті 55 Митного кодексу України.

Орган доходів і зборів під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів зобов'язаний:

1) здійснювати контроль заявленої декларантом або уповноваженою ним особою митної вартості товарів шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості, наявності в поданих зазначеними особами документах усіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;

2) надавати декларанту або уповноваженій ним особі письмову інформацію про причини, за яких заявлена ними митна вартість не може бути визнана;

3) надавати декларанту або уповноваженій ним особі письмову інформацію щодо порядку і методу визначення митної вартості, застосованих у разі коригування митної вартості, а також щодо підстав здійснення такого коригування;

4) випускати у вільний обіг товари, що декларуються:

у разі визнання органом доходів і зборів заявленої митної вартості товарів - за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю;

у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням органу доходів і зборів про коригування митної вартості товарів - за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною органом доходів і зборів;

у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням органу доходів і зборів про коригування заявленої митної вартості товарів - за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій в розмірі, визначеному органом доходів і зборів відповідно до частини сьомої статті 55 Митного кодексу України.

Орган доходів і зборів з метою здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів має право:

1) упевнюватися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості;

2) у випадках, встановлених Митним кодексом України, письмово запитувати від декларанта або уповноваженої ним особи встановлені ст. 53 Митного кодексу України додаткові документи та відомості, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості;

3) у випадках, встановлених Митним кодексом України, здійснювати коригування заявленої митної вартості товарів;

4) проводити в порядку, визначеному статтями 345-354 Митного кодексу України, перевірки правильності визначення митної вартості товарів після їх випуску;

5) звертатися до органів доходів і зборів інших країн із запитом щодо надання відомостей, необхідних для підтвердження достовірності заявленої митної вартості;

6) застосовувати інші передбачені Митним кодексом України форми митного контролю.

За результатами здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів фіскальний орган визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає письмове рішення про її коригування.

Фіскальний орган має право відмовити у митному оформленні товарів у разі заявлення декларантом неповних та/або недостовірних відомостей про митну вартість товарів, у тому числі невірного визначення митної вартості товарів. Наприклад, у випадку проведення декларантом невірного розрахунку митної вартості, неподання документів або відсутності у цих документах всіх відомостей, що підтверджують числові значення митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари, невідповідності обраного декларантом методу визначення митної вартості товару тощо.

Щодо коригування митної вартості необхідно відзначити, що рішення про коригування заявленої митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України з помещенням у митний режим імпорту, приймається фіскальним органом у письмовій формі під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості цих товарів як до, так і після їх випуску, якщо фіскальним органом виявлено, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі невірно визначено митну вартість товарів.

Прийняте органом доходів і зборів письмове рішення про коригування заявленої митної вартості товарів має містити:

1) обґрунтування причин, через які заявлену декларантом митну вартість не може бути визнано;

2) наявну в митного органу інформацію (у тому числі щодо числових значень складових митної вартості, митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, інших умов, що могли вплинути на ціну товарів), яка призвела до виникнення сумнівів у правильності визначення митної вартості та до прийняття рішення про коригування митної вартості, заявленої декларантом;

3) вичерпний перелік вимог щодо надання додаткових документів, передбачених частиною третьою ст. 53 Митного кодексу України, за умови надання яких митна вартість може бути визнана органом доходів і зборів;

4) обґрунтування числового значення митної вартості товарів, скоригованої органом доходів і зборів, та фактів, які вплинули на таке коригування;

5) інформацію про:

а) право декларанта або уповноваженої ним особи на випуск у вільний обіг товарів, що декларуються:

у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням органу доходів і зборів про коригування митної вартості товарів - за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною органом доходів і зборів;

у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням органу доходів і зборів про коригування заявленої митної вартості товарів - за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій в розмірі, визначеному органом доходів і зборів відповідно до частини сьомої цієї статті;

б) право декларанта або уповноваженої ним особи оскаржити рішення про коригування заявленої митної вартості до органу вищого рівня або до суду.

5. Країна походження товару. Верифікація сертифікатів про походження товарів в Україні.

Країна походження товару визначається з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Слід мати на увазі, що країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених Митним кодексом України.

Також під країною походження товару може розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

Верифікація (перевірка достовірності) сертифікатів про походження товару з України здійснюється фіскальними органами у порядку, встановленому Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку верифікації сертифікатів про походження товарів з України» від 12.12.2002 р. № 1861 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05 2012 р. № 426).

З метою встановлення достовірності даних, зазначених у сертифікаті про походження товару з України, фіскальні органи можуть проводити дослідження (аналіз, експертиза) проб та зразків такого товару.

А також фіскальні органи можуть затребувати та отримувати у підприємств-виробників товарів або підприємств, які отримали сертифікат про походження товару з України, документацію, необхідну для перевірки даних, зазначених у такому сертифікаті, а також здійснювати перевірку виробництва товарів та первинної документації, пов'язаної з таким виробництвом.

У випадках якщо цей товар походить з країни, товари якої заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України фіскальний орган може відмовити у випуску товару.

У разі коли товари, походження яких достовірно не встановлено, вони можуть бути випущені у вільний обіг на митній території України за умови сплати ввізного мита за повними ставками Митного тарифу України.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Що таке мито? Які види мита?
2. Яке значення коду товару для митних цілей?
3. Яке цілі визначення митної вартості товару?
4. Що розуміється під країною походження товару?
5. Які цілі визначення країни походження товару?

Тема

Митні режими

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань норм митного законодавства щодо порядку та умов поміщення товарів у відповідний митний режим, а також оподаткування товарів в залежності від обраного митного режиму.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо порядку та умов поміщення товарів у відповідний митний режим;
- 2) демонструвати системні знання порядку оподаткування товарів в залежності від обраного митного режиму;
- 3) знати загальні положення митних режимів;
- 4) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо регулювання питань, пов'язаних із митним режимом.

Література***нормативно-правові акти:***

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17. – С. 112 (п. 61 ч. 1 ст. 14).
3. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 20-21. – Ст. 740.
4. Про транзит вантажів: Закон України від 20.10.1999 р. № 1172-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 51. - Ст. 446.
5. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України: Закон України від 04.11.1999 р. № 1212-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 51. - Ст. 454.
6. Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2002 № 1569 // Офіційний вісник України. – 2002. - № 44. – Ст. 2004.
7. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 427 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 40. – Ст. 1522.
8. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 657 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 80. – Ст. 3233.

спеціальна література:

9. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
10. Кормич Б.А. Митні режими згідно законодавства України та ЄС: поняття та сутність / Б.А. Кормич // Актуальні проблеми політики. – 2007. – Вип. 31. – С. 58-65.
11. Кормич Б. А. Митні режими як інститут митного права / Б. А. Кормич // Митна справа . - 2013. - № 6. - С. 86-92.

12. Додін Є.В., Кравченко П.А., Міщенко І.В. Митні режими в Україні : Навчальний посібник. – Львів, ТОВ «Ліга-прес», 2012. – 132 с.

13. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаценка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008 – С. 124-126.

План

1. Поняття, вибір та зміна митних режимів.
2. Загальна характеристика митних режимів:
 - 2.1. імпорт (випуск для вільного обігу).
 - 2.2. реімпорт;
 - 2.3. експорт (остаточне вивезення);
 - 2.4. реекспорт;
 - 2.5. транзит;
 - 2.6. митні режими тимчасове ввезення та тимчасове вивезення;
 - 2.7. митний склад;
 - 2.8. вільна митна зона;
 - 2.9. безмитна торгівля;
 - 2.10. митні режими переробка на митній території та переробка за межами митної території;
 - 2.11. митні режими знищення або руйнування та відмови на користь держави.

Основний зміст

1. Поняття, вибір та зміна митних режимів.

В системі митного права одним з основних інститутів виступає інститут митного режиму. Митний режим – це комплекс взаємопов’язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення (п. 25 ст. 4 Митного кодексу України). Декларант має право обрати митний режим, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму та у порядку, що визначені Митним кодексом України. З метою застосування законодавства України з питань державної митної справи запроваджуються такі митні режими: 1) імпорт (випуск для вільного обігу); 2) реімпорт; 3) експорт (остаточне вивезення); 4) реекспорт; 5) транзит; 6) тимчасове ввезення; 7) тимчасове вивезення; 8) митний склад; 9) вільна митна зона; 10) безмитна торгівля; 11) переробка на митній території; 12) переробка за межами митної території; 13) знищення або руйнування; 14) відмова на користь держави. Митні режими встановлюються виключно Митним кодексом України. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей, передбачених МК України. Митний режим, у який поміщено товари, може бути змінено на інший, обраний декларантом відповідно до частини першої цієї статті, за умови дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, встановлених відповідно до закону для товарів, що поміщуються у такий інший митний режим.

2. Загальна характеристика митних режимів:

Імпорт (випуск для вільного обігу).

Імпорт (випуск для вільного обігу) – це митний режим відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України. Ввезення товарів на митну територію України в режимі імпорту передбачає виконання декларантом певних умов, передбачених ст. 75 Митного кодексу України. Основними з них є сплата митних платежів (а саме: ввізного мита за

ставками Митного тарифу України, чинними на день оформлення митної декларації, ПДВ та акцизного податку відповідно до Податкового кодексу України), а також застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Умови поміщення товарів у митний режим імпорту. Для поміщення товарів у митний режим імпорту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: 1) подати контролюючому органу у сфері державної митної справи, що здійснює випуск товарів, документи на такі товари; 2) сплатити митні платежі, якими відповідно до законів України обкладаються товари під час ввезення на митну територію України в режимі імпорту; 3) виконати встановлені відповідно до закону вимоги щодо заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Митний режим імпорту може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим, а також до продуктів переробки товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території.

Реімпорт.

Реімпорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Для поміщення товарів у митний режим реімпорту необхідно дотримуватися певних вимог: товари повинні бути ввезені у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання; товари повинні бути ввезені на митну територію України не пізніше ніж у встановлений законодавством строк після їх вивезення за межі митної території України; необхідно дотримуватися засобів забезпечення ідентифікації при ввезенні товарів та транспортних засобів комерційного призначення з метою їх ідентифікації як таких, що були раніше вивезені та надати фіскальному органу відповідні документи та відомості. Українські товари, поміщені у митний режим реімпорту, зберігають статус українських товарів. Іноземні товари, що реімпортуються згідно з пунктом 3 частини другої статті 78 МК, після поміщення у митний режим реімпорту набувають статусу українських товарів. 1. Після поміщення у митний режим реімпорту товарів згідно з пунктом 3 частини другої ст. 78 МК України суми вивізного мита, сплачені при експорті цих товарів, повертаються особам, які їх сплачували, або їх правонаступникам, у порядку, передбаченому МК. Акцизний податок і податок на додану вартість при поміщенні товарів згідно з пунктом 3 частини другої статті 78 МК у митний режим реімпорту справляються відповідно до Податкового кодексу України.

Експорт (остаточне вивезення).

Експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення. Вивезення товарів з митної території України в режимі експорту передбачає виконання декларантом умов визначених у ст. 83 Митного кодексу України. Особливістю використання митного режиму експорту є: по-перше, застосування для вивезення товарів, що мають статус українських; по-друге, цей режим є безстроковим, тобто у особи відсутні зобов'язання з ввезення товарів або розміщення у інший митний режим; по-третє, законодавцем передбачена сплата вивізного мита на деякі товари, насамперед, сировину (нафта, нафтопродукти тощо). На відміну від режиму імпорту при експорті заохочується вивезення товарів (насамперед, високотехнологічних), що передбачає збільшення ринку збуту української продукції. Вчетверте, дотримання нетарифних обмежень (квотування, ліцензування, дозвіл). Умови поміщення товарів у митний режим експорту. Для поміщення товарів у митний режим експорту особа, на яку

покладається дотримання вимог митного режиму, повинна: 1) подати контролюючому органу у сфері державної митної справи, що здійснює випуск товарів у митному режимі експорту, документи на такі товари; 2) сплатити митні платежі, якими відповідно до закону обкладаються товари під час вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту; 3) виконати вимоги щодо застосування передбачених законом заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; 4) у випадках, встановлених законодавством, подати контролюючому органу у сфері державної митної справи дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з вивезення товарів у третю країну (реекспорт).

Реекспорт.

Це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Для поміщення товарів у митний режим реекспорту необхідно дотримуватися певних вимог:

1) товари повинні бути ввезені у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання;

2) необхідно дотримуватися засобів забезпечення ідентифікації при вивезенні товарів та транспортних засобів комерційного призначення з метою їх ідентифікації як таких, що були раніше ввезені;

3) у випадках, встановлених законодавством, подати фіскальному органу дозвіл, який надає Міністерство економічного розвитку і торгівлі України на проведення зовнішньоекономічної операції з реекспорту цих товарів (Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про затвердження Положення про порядок оформлення та видачі Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України дозволів на реекспорт товарів іноземного походження та товарів українського походження» від 10.02.2004 р. № 52).

Необхідно відмітити, що питанням реекспорту товарів присвячений Додаток 2 до регіональної Угоди про створення зони вільної торгівлі, укладеної в межах СНД, учасницею якої є Україна. Додаток 2 до вищезазначеної Угоди (має назву «Угода про реекспорт товарів та порядок видачі дозволу на реекспорт») вводить обмеження щодо реекспорту шляхом встановлення обов'язку його санкціонування (отримання письмового дозволу уповноваженого відомством країни походження товарів) у окремих випадках (наприклад, потребує санкціонування реекспорт товару, при вивезенні якого з митної території були надані пільги). У разі несанкціонованого реекспорту країна походження товарів може вимагати компенсації заподіяної шкоди і застосування санкцій.

Транзит.

Це митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома органами доходів і зборів України або в межах зони діяльності одного органу доходів і зборів без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Слід мати на увазі, що для поміщення товарів та транспортних засобів комерційного призначення в митний режим транзиту необхідно виконання наступних вимог:

1) Подання фіскальному органу митної декларації або документу, який використовується як митна декларація (наприклад, авіаційна вантажна накладна (Air Waybill) або коносамент (Bill of Lading), накладна ЦИМ/УМВС (ЦИМ/СМГС, CIM/SMGS),

книжка МДП (Carnet TIR), книжка АТА або книжка CPD, товарно-транспортний документ на перевезення та рахунок (інвойс) або інший документ, який визначає вартість товару тощо. Вичерпний перелік документів визначено у Законі України «Про транзит вантажів» від 20.10.1999 р.

2) У випадках, визначених у певних законодавчих актах (наприклад, Законах України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» від 31.05.2007 р., «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15.02.1995 р. та ін.) фіскальному органу необхідно надати певні дозвільні документи на транзит через митну територію України, які видаються відповідними уповноваженими органами.

3) Забезпечити виконання зобов'язання із сплати митних платежів у випадках, передбачених Митним кодексом України.

4) Товари і транспортні засоби, що поміщуються у митний режим транзит повинні перебувати у незмінному стані, крім природних змін їх якісних та (або) кількісних характеристик за нормальних умов транспортування й зберігання, не використовуватися ні з якою іншою метою, крім транзиту, мати неушкоджені засоби забезпечення ідентифікації у разі їх застосування.

Забезпечення ідентифікації здійснюється шляхом накладення митних забезпечень: одноразових номерних запірно-пломбових пристроїв, печаток, голографічних міток, нанесення цифрового, літерного чи іншого маркування, ідентифікаційних знаків, проставлення штампів, взяття проб і зразків, складання опису товарів, транспортних засобів комерційного призначення, креслень, масштабних зображень, виготовлення фотографій, ілюстрацій, використання товаросупровідної документації тощо. Також, у разі потреби для участі в здійсненні митного контролю можуть залучатися спеціалісти та експерти.

5) Дотримання певних строків передбачених Митним кодексом України залежно від виду транспорту.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про транзит вантажів» свобода транзиту вантажів забезпечується шляхом звільнення від сплати будь-яких інших платежів, крім єдиного збору, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон України. Єдиний збір сплачується відповідно до Закону України «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України», за ставками, визначеними в статті 5 цього Закону, та в порядку, затверджені постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон» від 24.10.2002 № 1569.

Митні режими тимчасового ввезення та тимчасового вивезення

Тимчасове ввезення – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання. Строк тимчасового ввезення товарів встановлюється фіскальним органом у кожному конкретному випадку, але не повинен перевищувати трьох років з дати поміщення товарів у митний режим тимчасового ввезення. На підставі норм Конвенції про тимчасове ввезення 1990 р. МК України встановлює можливість застосовувати зазначений митний режим до двох груп товарів: з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, та з частковим звільненням від оподаткування митними платежами. Для поміщення товарів у митний режим тимчасового ввезення необхідно, у випадках, передбачених законодавством, надати фіскальному органу зобов'язання про реекспорт товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які тимчасово ввозяться;

подання дозволу відповідного компетентного органу на тимчасове ввезення товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законодавством; сплатити митні платежі або забезпечити виконання зобов'язання із сплати митних платежів відповідно до МК України. Тимчасове вивезення – це митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.

Митний склад.

Митний склад – це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Є певна категорія товарів, які не можуть бути поміщені у режим митного складу, це, наприклад, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України, строк придатності для споживання або використання яких закінчився, гуманітарна допомога, живі тварини, електроенергія, що переміщується лініями електропередачі. Для поміщення товарів у митному режимі митний склад необхідним є дотримання певного строку зберігання таких товарів (ст. 125 Митного кодексу України). Умови поміщення товарів у митний режим митного складу. У митний режим митного складу можуть поміщатися будь-які товари, за винятком: 1) товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України; 2) товарів, строк придатності для споживання або використання яких закінчився; 3) товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога; 4) живих тварин; 5) електроенергії, що переміщується лініями електропередачі. Умови поміщення у митний режим митного складу товарів, розміщених на митних складах, розташованих на територіях морських і річкових портів, аеропортів, залізничних станцій, в межах яких є пункти пропуску через державний кордон України, та їх реекспорту. Умови розміщення товарів, що переміщуються у складі консолідованих вантажів, на митному складі та подальшого розпорядження ними. Строк зберігання товарів у митному режимі митного складу.

Вільна митна зона.

Це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання.

Особливістю цього режиму є те, що товари можуть перебувати в митному режимі вільної митної зони на території вільної митної зони протягом усього часу функціонування відповідної вільної митної зони.

Вільні митні зони можуть бути комерційного, сервісного та промислового типів. Метою створення спеціальних (вільних) економічних зон є залучення іноземних інвестицій та сприяння їм, активізація спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів і послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг, залучення і впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних і трудових ресурсів, прискорення соціально-економічного розвитку України.

Порядок відкриття та експлуатації вільної митної зони комерційного або сервісного типу, а також правила провадження діяльності з відкриття та експлуатації вільної митної зони комерційного або сервісного типу визначаються Наказом Міністерства Фінансів України від 30.05.2012 р. № 633. Поміщення українських товарів у митний режим вільної митної зони для цілей оподаткування вважається експортом цих товарів. Іноземні товари, що ввозяться на територію вільної митної зони, допускаються на зазначену територію з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами.

Безмитна торгівля.

Безмитна торгівля – це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних, водних або залізничних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі санітарно-епідеміологічному, ветеринарно-санітарному, фіто санітарному, екологічному та радіологічному контролю (див.: ст. 319 Митного кодексу України). У митний режим безмитної торгівлі поміщуються іноземні та українські товари, які ввозяться з-за меж митної території України або вивозяться з митної території України та будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живі тварини. Для розміщення товарів у митний режим безмитна торгівля у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, а також на повітряних, водних або залізничних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси функціонують магазини безмитної торгівлі, які призначені для реалізації товарів, поміщених у митний режим безмитної торгівлі (див.: Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання та розгляду заяв, надання, зупинення дії, анулювання дозволів на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі та форми Заяви на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі» від 08.06.2012 р. № 692; «Про затвердження Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі» від 17.07.2003 р. № 1089).

Митні режими переробка на митній території та переробка за межами митної території.

Переробка на митній території - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.

Строк переробки товарів на митній території України встановлюється фіскальним органом у кожному випадку під час видачі дозволу підприємству, виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки. Зазначений строк обчислюється, починаючи з дня завершення митного оформлення фіскальним органом іноземних товарів для переробки. За заявою підприємства, якому видано дозвіл на переробку товарів, з причин, підтверджених документально, строк переробки товарів на митній території України продовжується зазначеним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів.

Поміщення товарів у митний режим переробки на митній території допускається на підставі письмового дозволу фіскального органу.

Переробка за межами митної території - це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за

межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту.

Законодавством визначено певні продукти переробки, які підлягають обов'язковому поверненню на митну територію України і випуску у вільний обіг, які визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 4.12.2013 р. № 879 "Перелік продуктів переробки та товарів, поміщених у митний режим переробки за межами митної території, продукти переробки яких підлягають обов'язковому поверненню на митну територію України і випуску у вільний обіг".

Митні режими знищення або руйнування та відмова на користь держави.

Знищення або руйнування - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленними на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Однією з умов застосування митного режиму знищення або руйнування є отримання письмового дозволу фіскального органу за заявою власника товарів чи уповноваженої ним особи. Знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок їх власника, уповноваженої ним особи чи інших заінтересованих осіб.

Відмова на користь держави - це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь. Характерною особливістю цього режиму є те, що у митний режим відмови на користь держави поміщуються іноземні товари.

Однією з умов застосування митного режиму відмови на користь держави є надання власником товарів письмової заяви щодо відмови від товарів на користь держави та отримання дозволу фіскального органу. Законодавством визначено певний перелік товарів, які не можуть поміщуватися у режим відмови на користь держави. Цей перелік затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави» від 21.05.2012 р. № 427.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Який порядок обрання та зміни митного режиму?
2. Документи, які супроводжують застосування митних режимів та є необхідними під час правової реалізації митних режимів?
3. Який порядок оподаткування товарів в залежності від обраного митного режиму?
4. Який порядок реалізації товарів у магазинах безмитної торгівлі?

Тема

Митне оформлення та митне декларування

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань норм митного законодавства щодо митного оформлення та декларування товарів при переміщенні через митний кордон України.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо загальних положень митного оформлення;
- 2) демонструвати системні знання порядку декларування товарів;
- 3) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо порядку та умов декларування та митного оформлення товарів при переміщенні через митний кордон України.

Література

нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Про справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 р. № 93.
3. Положення про митні декларації, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 40. – Ст. 1545.
4. Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 610 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 49. – Ст. 1940.
5. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 613 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 62. – Ст. 2552.
6. Про затвердження Порядку заповнення митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 614 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 52. – Ст. 2106.
7. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 631.

спеціальна література:

1. Прокопенко В.В. Митні формальності : поняття, зміст (міжнародно-правовий аспект) // Митна справа. – 2011. - № 5. – С. 61.

План

1. Поняття та форма митного декларування.
2. Правовий статус декларанта, митний брокер.
3. Митна декларація та її види.
4. Поняття, місце та строки здійснення митного оформлення.
5. Оскарження рішень фіскальних органів.
6. Інформування з питань державної митної справи.

Основний зміст

1. Поняття та форма митного декларування.

Митне оформлення – це виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Метою митного оформлення є забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів.

Митне оформлення розпочинається з моменту подання органу доходів і зборів декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення, а в разі електронного декларування - з моменту отримання органом доходів і зборів від декларанта або уповноваженої ним особи електронної митної декларації або електронного документа, який відповідно до законодавства замінює митну декларацію.

Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як електронні документи, так і документи на паперовому носії.

Митна декларація подається органу доходів і зборів, який здійснює митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, протягом 10 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу.

Декларантами мають право виступати:

1) при переміщенні товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України або при зміні митного режиму щодо товарів на підставі зовнішньоекономічного договору, укладеного резидентом, - резидент, яким або від імені якого укладено цей договір;

2) в інших випадках - особа, яка відповідно до законодавства України має право вчиняти щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення юридично значущі дії від свого імені.

2. Правовий статус декларанта, митний брокер.

Декларантами можуть бути тільки резиденти, крім випадків переміщення через митний кордон України:

1) громадянами - особистих речей, транспортних засобів особистого користування та інших товарів для особистих, сімейних чи інших потреб, не пов'язаних із здійсненням підприємницької діяльності;

2) особами, які мають пільги;

3) представництвами іноземних фірм - товарів, що не підлягають відчуженню та призначені для службового користування цих представництв при декларуванні у митні режими тимчасового ввезення, реекспорту, транзиту, а також імпорту щодо товарів, ввезених для власних потреб таких представництв;

4) іноземними перевізниками - товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються територією України прохідним транзитом;

5) інших випадків, коли відповідно до законодавства України нерезидент має право розпоряджатися товарами на митній території України.

Підприємства можуть бути декларантами, за умови перебування їх на обліку в органах доходів і зборів України.

Громадяни можуть бути декларантами після досягнення ними 16-річного віку.

Декларант може здійснювати декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення самостійно або уповноважувати інших осіб на здійснення декларування від свого імені.

Декларування товарів, що належать громадянам, може здійснюватися цими громадянами або іншими громадянами, уповноваженими на це власниками зазначених товарів нотаріально посвідченими дорученнями.

Декларант зобов'язаний:

1) здійснити декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до порядку, встановленого Митним кодексом України;

2) на вимогу посадової особи митниці пред'явити товари, транспортні засоби комерційного призначення для митного контролю і митного оформлення;

3) надати передбачені законодавством документи і відомості, необхідні для виконання митних формальностей;

4) у випадках, визначених Митним кодексом та Податковим кодексом України, сплатити митні платежі або забезпечити їх сплату;

5) у випадках, визначених Митним кодексом України та іншими законами України, сплатити інші платежі, контроль за справлянням яких покладено на фіскальні органи.

3. Митна декларація та її види.

Під митною декларацією, заповненою у звичайному порядку, розуміється митна декларація, що містить обсяг відомостей (даних), достатній для завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у заявлений митний режим.

За рішенням органу доходів і зборів митне оформлення та випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до митного режиму експорту може здійснюватися без їх пред'явлення органу доходів і зборів, якому подано митну декларацію, заповнену у звичайному порядку. Рішення про можливість випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення без їх пред'явлення органу доходів і зборів або про необхідність такого пред'явлення приймається органом доходів і зборів на основі результатів аналізу ризиків у строк не більше чотирьох робочих годин з моменту прийняття митної декларації, заповненої у звичайному порядку відповідно до митного режиму експорту.

Попередня митна декларація подається до ввезення в Україну товарів, транспортних засобів комерційного призначення (у тому числі з метою транзиту) або після їх ввезення, якщо ці товари, транспортні засоби перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України.

Якщо декларант або уповноважена ним особа не володіє точними відомостями про характеристики товарів, необхідні для заповнення митної декларації у звичайному порядку, вона може подати органу доходів і зборів тимчасову митну декларацію на такі товари за умови, що вона містить дані, достатні для поміщення їх у заявлений митний

режим, та під зобов'язання про подання додаткової декларації у строк не більше 45 днів з дати оформлення тимчасової митної декларації.

У разі подання попередньої, тимчасової або періодичної митної декларації декларант або уповноважена ним особа повинні протягом строків, подати органу доходів і зборів додаткову декларацію, яка містить точні відомості про товари, задекларовані за попередньою, тимчасовою або періодичною митною декларацією, що подавалися б у разі декларування цих товарів за митною декларацією, заповненою у звичайному порядку.

4. *Поняття, місце та строки здійснення митного оформлення.*

Метою митного оформлення є забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів.

Митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів органів доходів і зборів протягом робочого часу, встановленого для цих органів.

Відповідно до міжнародних договорів, укладених відповідно до закону, митне оформлення у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється цілодобово.

Митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється в будь-якому органі доходів і зборів з пред'явленням їх цьому органу.

Митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через територію України в митному режимі транзиту, здійснюється органом доходів і зборів, у зоні діяльності якого починається транзитне переміщення.

Місця митного оформлення товарів, що переміщуються трубопроводами та лініями електропередачі, визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

За письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи митні формальності можуть виконуватися органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів, а також поза робочим часом, установленим для них, на умовах. Форма письмового звернення визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

За виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування органів доходів і зборів або поза робочим часом, установленим для них, із заінтересованих осіб справляється плата у розмірах, установлених Кабінетом Міністрів України, та в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

У разі оголошення надзвичайного стану в окремих регіонах України можуть визначатися органи доходів і зборів, в яких здійснюватиметься митне оформлення товарів.

За рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, митне оформлення підакцизних товарів, природного газу, товарів, які відповідно до законодавства підлягають клеймуванню державним пробірним клеймом, а також лікарських засобів може здійснюватися у спеціально визначених для цього органах доходів і зборів.

5. *Оскарження рішень фіскальних органів.*

Кожна особа має право оскаржити рішення, дії або бездіяльність фіскальних органів, їх посадових осіб та інших працівників, якщо вважає, що цими рішеннями, діями або бездіяльністю порушено її права, свободи чи інтереси.

Предметом оскарження є:

1) рішення – окремі акти, якими органи доходів і зборів або їх посадові особи приймають рішення з питань, передбачених законодавством України з питань державної

митної справи, а також задовольняють скарги, заяви, клопотання конкретних фізичних чи юридичних осіб або відмовляють у їх задоволенні;

2) дії – вчинки посадових осіб та інших працівників фіскальних органів, пов'язані з виконанням ними обов'язків, покладених на них відповідно до цього Кодексу та інших актів законодавства України;

3) бездіяльність – невиконання фіскальними органами, їх посадовими особами та іншими працівниками обов'язків, покладених на них відповідно до Митного кодексу України та інших актів законодавства України, або неприйняття ними рішень з питань, віднесених до їх повноважень, протягом строку, визначеного законодавством.

Посадовими особами вищого рівня стосовно посадових осіб та інших працівників органів доходів і зборів є керівники цих органів.

Органами вищого рівня є:

1) щодо митних постів - митниці, структурними підрозділами яких є ці митні пости;

2) щодо митниць, спеціалізованих митних органів, митних організацій - центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику;

Скарга на рішення, дії або бездіяльність посадової особи або іншого працівника органу доходів і зборів (включаючи заступника керівника) подається керівникові цього органу, організації.

Скарга на рішення, дії або бездіяльність керівника митного поста подається до митниці, структурним підрозділом якої є цей митний пост.

Скарга на рішення, дії або бездіяльність керівника митниці, спеціалізованого митного органу, митної організації подається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Виконання оскаржуваного рішення може бути зупинено повністю чи в певній частині посадовою особою або органом, що розглядає скаргу. Посадова особа або орган, які розглядають скаргу, зобов'язані надати особі, яка подала скаргу, належним чином обґрунтовану письмову відповідь у визначений законом строк. Виконання оскаржуваного податкового повідомлення-рішення здійснюється у порядку, передбаченому Податковим кодексом України.

6. Інформування з питань державної митної справи.

Проведення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється з використанням інформаційних технологій, у тому числі заснованих на інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, і засобів їх забезпечення.

Впровадження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем здійснюється відповідно до міжнародних стандартів та стандартів України. Під час їх впровадження органи доходів і зборів проводять консультації з усіма безпосередньо заінтересованими сторонами.

У державній митній справі можуть застосовуватися інформаційні, телекомунікаційні та інформаційно-телекомунікаційні системи і засоби їх забезпечення, розроблені, виготовлені або придбані органами доходів і зборів.

Інформаційні, телекомунікаційні та інформаційно-телекомунікаційні системи і засоби їх забезпечення, розроблені, виготовлені або придбані органами доходів і зборів, є державною власністю і закріплюються за відповідними органами доходів і зборів.

Можливість використання для здійснення державної митної справи інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і засобів їх забезпечення, а також порядок і умови їх застосування визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Державна фіскальна служба України встановлює вимоги до інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і засобів їх забезпечення, що використовуються:

1) суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності при застосуванні спеціальних спрощених процедур;

2) утримувачами складів тимчасового зберігання, митних складів, митними брокерами, іншими суб'єктами господарювання за їх бажанням для подання документів і відомостей, передбачених цим Кодексом.

Використання для митних цілей зазначених систем допускається тільки після перевірки їх відповідності встановленим стандартам (вимогам) та проведення консультацій за участю всіх безпосередньо заінтересованих сторін. Перевірка організується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Органи доходів і зборів та суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності відповідно до закону можуть обмінюватися будь-якою інформацією, обмін якою прямо не передбачений законодавством України з питань державної митної справи, зокрема, з метою налагодження співробітництва з питань ідентифікації та протидії ризикам. Такий обмін може відбуватися на основі письмової угоди та передбачати доступ органів доходів і зборів до електронних інформаційних систем суб'єкта господарювання. Будь-яка інформація, що надається сторонами у ході співробітництва, є конфіденційною, якщо сторони не домовилися про інше.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Поняття та мета митного оформлення?
2. Яка процедура декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України?
3. Які обов'язки, права та відповідальність декларанта або уповноваженої ним особи?
4. Який порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності органів доходів і зборів, їх посадових осіб та інших працівників і відповідальність за них?
5. Який порядок прийняття органами доходів і зборів попередніх рішень щодо застосування окремих положень законодавства України з питань державної митної справи?

Тема
Митний контроль

Мета вивчення

Надати уявлення та сформувати систему знань норм митного законодавства щодо порядку здійснення, принципів та форм митного контролю при переміщенні товарів та транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо порядку здійснення митного контролю;
- 2) демонструвати системні знання застосування системи аналізу та управління ризиками у сфері державної митної справи;
- 3) знати загальні форм митного контролю;
- 4) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо регулювання питань, пов'язаних із здійснення митного контролю.

Література

нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Деякі питання здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України: Постанова Кабінету Міністрів України від 5.10.2011 р. № 1030 // ОВУ. – 2011. - № 78. – Ст. 2882.
3. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 (зі змінами внесеними Постановами КМУ від 03.07.2013 р. № 553) // ОВУ. – 2012. - № 40. – Ст. 1546.
4. Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2012 р. № 467 // ОВУ. – 2012. - № 41. – Ст. 1578.
5. Про затвердження Порядку планування митними органами документальних виїзних перевірок та Порядку проведення митними органами зустрічних звірок: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. № 582 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 56. – Ст. 2269.
6. Про затвердження Порядку оформлення результатів проведення митними органами перевірок: Наказ Міністерства фінансів України від 21.03.2012 р. № 377 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 37. – Ст. 1386.
7. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. № 583 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 56. – Ст. 2270.
8. Про затвердження Порядку проведення огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення: Наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2012 р. № 1316 // Офіційний вісник України. – 2013. - № 18. – Ст. 616.

спеціальна література:

9. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаценка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008.

10. Прокопенко В.В. Митні формальності : поняття, зміст (міжнародно-правовий аспект) // Митна справа. – 2011. - № 5. – С. 61.

11. Резнік І.М. Технологія митного контролю як форма реалізації принципу його уніфікації // Митна справа. – 2012. - № 6. – С. 93.

12. Таможенный контроль: на пути к международным стандартам: монография / А.В. Полищук, П.В. Пашко, Е.Б. Самсонов, С.Н. Семка, В.В. Ченцов. – Одесса: «ПЛАСКЕ» ЗАО, 2009. – 476 с.

План

1. Поняття, принципи та строки митного контролю.
2. Види митного контролю.
3. Форми митного контролю.
4. Поняття та класифікація пунктів пропуску через державний кордон.
5. Зона митного контролю. Правовий режим зони митного контролю.
6. Система управління ризиками.

Основний зміст

1. Поняття, принципи та строки митного контролю.

Митний контроль – це здійснення фіскальними органами України спеціальних дій, спрямованих на дотримання юридичними та фізичними особами митного законодавства України, міжнародних угод України й правил, які регулюють порядок ввезення, вивезення чи транзиту товарів, транспортних засобів, валюти.

Митний контроль передбачає виконання фіскальними органами мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи. Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.

Митний контроль є різновидом державного контролю, отже, він має здійснюватися на принципах: законності, системності, систематичності, дієвості, гласності. Водночас митному контролю властиві й специфічні принципи, що відрізняють його від деяких інших видів державної контрольної діяльності: вибіркової, мінімізації митних процедур, безперервності.

Основним цілями митного контролю є:

- дотримання усіма громадянами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митного законодавства;
- дотримання порядку сплати митних платежів при переміщенні товарів та транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;
- недопущення на територію України заборонених до ввезення товарів, предметів та небезпечних речовин;
- запобігання контрабанді та порушенням митних правил.

Митний контроль – це особливий вид державного контролю, який полягає у забезпеченні дотримання порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Виділення митного контролю в особливий вид контролю є те, що він здійснюється особливими методами і засобами.

2. Види митного контролю.

Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України. Митний контроль здійснюється виключно органами доходів і зборів відповідно норм митного кодексу України та інших законів України.

Митний контроль передбачає виконання органами доходів і зборів мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи.

Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

За напрямком переміщення товарів виокремлюють митний контроль імпорتنих товарів (таких, що ввозяться на митну територію України); експортних товарів (таких, що вивозяться з митної території України); транзитних (таких, що переміщуються через митну територію України) товарів.

За характеристиками товарів, що впливають на здійснення митного контролю, можна вирізнити такі його види: ручної поклажі; супроводжуваного багажу; несупроводжуваного багажу; валюти та валютних цінностей; енергоносіїв; культурних та історичних цінностей; лікарських засобів.

За порядком здійснення митного контролю транспортних засобів митний контроль поділяється таким чином: автотранспортних засобів; морських та річкових суден; залізничних транспортних засобів; повітряних суден.

За характером участі в здійсненні контрольної функції фіскальним органом тієї чи іншої країни, що зумовлюється ступенем взаємодії митних установ суміжних держав: односторонній – митний контроль проводять, як правило митні органи однієї із країн; двосторонній – при якому митні органи кожної з країн окремо здійснюють митний контроль; спільний – провадиться за єдиною технологічною схемою одночасно митними органами суміжних держав.

За кількістю разів переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон протягом певного періоду часу: первинний; вторинний.

За місцем проведення виділяють наступні види митного контролю: спеціальній зоні (зоні митного контролю); в тимчасовій зоні митного контролю.

Виокремлюють також попередній, поточний та наступний митний контроль.

3. *Форми митного контролю.*

Митний контроль здійснюється у певних формах визначених Митним кодексом України, серед яких є перевірка документів, митний огляд та переогляд, особистий огляд громадян, перевірка обліку товарів, проведення документальних перевірок тощо.

У разі потреби для участі у здійсненні митного контролю можуть залучатися спеціалісти та експерти. Залучення спеціалістів та експертів здійснюється керівником фіскального органу або його заступником за погодженням з керівником підприємства, установи, організації, де працює спеціаліст чи експерт.

Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами органів доходів і зборів шляхом:

1) перевірки документів та відомостей, які відповідно до ст. 335 Митного кодексу України надаються органам доходів і зборів під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;

2) митного огляду (огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян);

3) обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України;

4) усного опитування громадян та посадових осіб підприємств;

5) огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи

провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено на органи доходів і зборів;

6) перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем;

7) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;

8) направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих органу доходів і зборів.

4. Поняття та класифікація пунктів пропуску через державний кордон.

Пункт пропуску через державний кордон - спеціально виділена територія на залізничних і автомобільних станціях, у морських і річкових портах, в аеропортах (на аеродромах) з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, а також спеціально виділена акваторія у морських і річкових портах, де здійснюються прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

У разі виникнення потреби у створенні умов для здійснення прикордонного, митного та інших видів контролю осіб, транспортних засобів, вантажів і товарів, зберігання транспортних засобів, використання розвантажувально-навантажувальної та іншої спеціалізованої техніки, застосування технічних і спеціальних засобів митного контролю, використання яких у пунктах пропуску обмежене або неможливе, на території окремих залізничних станцій, аеропортів (аеродромів), морських і річкових портів та на території, що суміщається з їх акваторіями, за рішенням Кабінету Міністрів України можуть створюватися пункти контролю. Пункти контролю, можуть функціонувати самостійно або для забезпечення діяльності у відповідних пунктах пропуску.

Пункти пропуску класифікуються:

1) за категоріями - міжнародні (пропуск через державний кордон громадян, транспортних засобів та вантажів будь-яких держав, а також осіб без громадянства); міждержавні (пропуск через державний кордон громадян, транспортних засобів та вантажів України і суміжної держави); місцеві (пропуск через державний кордон громадян України і суміжної держави, які проживають у прикордонних областях (районах), і транспортних засобів, що їм належать, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України);

2) за видами сполучення - для автомобільного, залізничного, морського, пішохідного, повітряного, поромного і річкового;

3) за характером транспортних перевезень - пасажирські, вантажні, вантажно-пасажирські (з обмеженням або без обмеження вантажопідйомності транспортних засобів); для окремих видів транспортних засобів (військових кораблів, морських та річкових суден); для окремих видів операцій (перевалка вантажів, проведення ремонтних робіт тощо); 4) за режимом функціонування - постійні, тимчасові; 5) за часом роботи - цілодобові та такі, що працюють у визначений час.

5. Зона митного контролю. Правовий режим зони митного контролю.

Зона митного контролю – це місце, визначене органами доходів і зборів в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого органи доходів і зборів здійснюють митні формальності.

Порядок створення зони митного контролю визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Межі зон митного контролю у пунктах пропуску через державний кордон України визначаються органами доходів і зборів за погодженням з відповідними органами охорони державного кордону та адміністраціями морських (річкових) портів, аеропортів, залізничних станцій. В інших місцях на митній території України органи доходів і зборів у зонах своєї діяльності самостійно визначають межі зон митного контролю.

Зони митного контролю можуть бути постійними, у разі регулярного розміщення на їх території товарів, що підлягають митному контролю, або тимчасовими, які утворюються на час здійснення митного контролю.

Режим зони митного контролю – це встановлені законодавством України з питань державної митної справи приписи, заборони та/або обмеження щодо перебування в зоні митного контролю товарів, транспортних засобів комерційного призначення та громадян, розташування в ній споруд та об'єктів, а також проведення у цій зоні господарських робіт.

Проведення господарських робіт у зоні митного контролю, переміщення через межі зони митного контролю і в межах цієї зони товарів, транспортних засобів, громадян, які не перетинають митний кордон України, посадових осіб інших, крім митниць, територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, а також посадових осіб державних органів, які не здійснюють види контролю, зазначені у частині першій статті 319 Митного кодексу України, відбуваються з дотриманням режиму зони митного контролю і допускаються тільки з письмового дозволу керівника відповідної митниці (митного поста) або особи, яка виконує його обов'язки, а в зонах митного контролю, розташованих у пунктах пропуску через державний кордон України, - крім того, за погодженням з начальником відповідного органу охорони державного кордону. Особам, допущеним у зону митного контролю, забороняється втручатися у дії посадових осіб митниці (митного поста), які здійснюють митний контроль та митне оформлення, а також вчиняти будь-які дії щодо товарів, транспортних засобів, а також інших осіб, які знаходяться у зоні митного контролю, якщо інше не передбачено законом.

6. Система управління ризиками.

З прийняттям Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, Всесвітня митна організація дійшла висновку, що найближчим часом митниці при виконанні своїх функцій для захисту економічних інтересів держави повинна спиратися на два головні принципи: по-перше, оцінка ризику, який означає, що всі товари, що переміщуються через кордон, попередньо оцінюються з токи зору системи критеріїв ризику; по-друге, постаудит, означає, що спеціальні аудиторські підрозділи митниці можуть перевіряти будь-який суб'єкт ЗЕД в будь-який час.

Так, під ризиком необхідно розуміти ймовірність недотримання митного законодавства України, який дозволяє оптимально використовувати ресурси фіскального органу, що не зменшуючи рівень ефективності митного контролю та звільняє більшість підконтрольних суб'єктів від зайвих процедур.

Управління ризиками - це робота органів доходів і зборів з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю застосування цих заходів. Під ризиком розуміється ймовірність недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Органи доходів і зборів застосовують систему управління ризиками для визначення товарів, транспортних засобів, документів і осіб, які підлягають митному контролю, форм митного контролю, що застосовуються до таких товарів, транспортних засобів, документів і осіб, а також обсягу митного контролю.

Цілями застосування системи управління ризиками є:

1) запобігання, прогнозування і виявлення порушень законодавства України з питань державної митної справи;

2) забезпечення більш ефективного використання наявних у органів доходів і зборів ресурсів та зосередження їх уваги на окремих згрупованих об'єктах аналізу ризику, щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю (областях ризику);

3) забезпечення в межах повноважень органів доходів і зборів заходів із захисту національної безпеки, життя і здоров'я людей, тварин, рослин, довкілля, інтересів споживачів;

4) прискорення митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Які принципи здійснення митного контролю?
2. Який порядок взаємодії органів доходів і зборів з державними органами, що здійснюють контроль під час переміщення товарів через митний кордон України?
3. Який порядок створення зон митного контролю?
4. Особливі процедури митного контролю?
5. Які цілі застосування системи управління ризиками?

Додатки

1) банк тестів для самоконтролю здобувачів вищої освіти за темами лекцій.

До Тем 1 «Вступ до морського права: поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук»

1. Яким є значення Світового океану для економічного розвитку прибережних країн?

1. Не має жодного значення.
2. Економічне.
3. Екологічне.
4. Інша відповідь

2. Чи наділені правами з використання Світового океану країни, що не мають морського узбережжя?

1. Так
2. Ні.
3. Окремі – так, окремі – ні.

3. Якими є види використання просторів Світового океану?

1. Судноплавство
2. Рибальство
3. Прокладання кабелів та трубопроводів
4. Рекреаційне використання
5. Інша відповідь

4. Чи впливає Світовий океан на створення гідрометеорологічних умов планети?

1. Так
2. Ні

5. Чи є морське право самостійною галуззю права?

1. Так
2. Ні
3. Інша відповідь

До Тем 2 «Правовий статус морських просторів та режим діяльності в них»

1. «Територіальне море» це:

1. Частина просторів відкритого моря.
2. Частина просторів Світового океану, що перебувають за межами територіальних вод прибережної держави.

3. Частина просторів Світового океану, що перебувають за межами архіпелажних вод держави-архіпелагу та прилягають до них.

4. Частина просторів Світового океану, що перебувають за межами внутрішніх вод прибережної держави та прилягають до них.

5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

2. Зовнішня межа «територіального моря» проходить:

1. На відстані 12 морських миль від узбережжя, що входить до складу державної території держави-архіпелагу.

2. На відстані 12 морських миль від прямих вихідних ліній, використовуваних для відліку ширини територіального моря.

3. На відстані 12 морських миль від нормальних вихідних ліній, використовуваних для відліку ширини територіального моря.

4. На відстані не далі 12 морських миль від зовнішньої границі внутрішніх вод прибережної держави.

5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

3. Суверенітет прибережної держави поширюється:

1. На сухопутну частину її державної території.

2. На водну частину її державної території.

3. На її «територіальне море».

4. На її «внутрішні води».

5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

4. Правовий статус (А) і правовий режим (Б) «територіального моря» і «внутрішніх вод»:

1. (А) і (Б) різні.

2. (А) і (Б) однакові.

3. (А) - різний, (Б) - однакові.

4. (А) - однаковий, (Б) - різні.

5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

5. Зовнішня границя «територіального моря» є державним кордоном прибережної держави:

1. Так, завжди.

2. Ні, ніколи.

3. Іноді - так, іноді - ні.

4. Так, завжди, якщо прибережна держава це не держава-архіпелаг.

5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

До Теми 3 «Правове забезпечення перевезень вантажів та пасажирів»

1. КТМУ: доказом наявності та змісту договору морського перевезення вантажу є:

1. Чартер.

2. Коносамент.

3. Букінг-нот.

4. Берс-нот.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що – (Ваша версія).

2. Межі, якими може обмежуватися відповідальність судновласника, визначаються:

1. В розрахункових одиницях.

2. В одиницях СПЗ.

3. В одиницях SDR.

4. В одиницях місткості.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що – (Ваша версія).

3. Межі, якими може обмежуватися відповідальність судновласника, визначаються:

1. В розрахункових одиницях.

2. В одиницях СПЗ.

3. В одиницях SDR.

4. В одиницях місткості.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що – .. (Ваша версія).

4. Страхування від нещасного випадку пасажирів судна здійснюється за рахунок:
1. Перевізника.
 2. Пасажирів.
 3. Профспілкової організації судна.
 4. Міжнародної профспілкової організації працівників транспорту.
 5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що – (Ваша версія).

До теми 4 «Оформлення суден в морських портах України»

1. Якими нормативно-правовими актами врегульований захід суден під іноземними прапорами до портів України:
- а) міжнародними угодами
 - б) Законами України
 - в) Зводами звичаїв портів
 - г) Обов'язковими постановами по портах
 - д) постановами Кабінету Міністрів України
 - е) найбільш правильна та повна відповідь: _____
2. Правовий режим в портах може бути
- а) національним
 - б) найбільшого сприяння
 - в) найбільш сприятливої нації
 - г) взаємної недискримінації
 - д) найбільш правильна та повна відповідь: _____

До теми 5 «Морські контейнерні перевезення. Траншипмент»

1. Траншипмент – це...
- а) умова коносаменту
 - б) особливий режим перевалки вантажів
 - в) митний режим
 - д) процедура оформлення вантажів
2. Умови застосування траншипменту визначено
- а) МК України
 - б) КТМ України
 - в) ЦК України
 - г) правилами портів
 - д) умовами договору
 - е) спеціальним Законом України.
3. Траншипмент є умовою
- а) залучення додаткових вантажопотоків до портів
 - б) збільшення імпорту товарів
 - в) збільшення експорту товарів
 - г) збільшення транзиту товарів

До теми 6 «Державна митна справа: поняття, суб'єкти здійснення, правове регулювання»

1. Створення, реорганізація та ліквідація центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, здійснюються:

- а) Президентом України
- б) Кабінетом міністрів України
- в) Міністерством фінансів
- г) Верховною Радою України

2. Статус уповноваженого економічного оператора надається підприємству митницею шляхом:

- а). видачі сертифіката уповноваженого економічного оператора без включення його до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів
- б) видачі ліцензії уповноваженого економічного оператора та включення його до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів
- в) видачі свідоцтва уповноваженого економічного оператора та включення його до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів
- г) видачі сертифіката уповноваженого економічного оператора та включення його до Єдиного реєстру уповноважених економічних операторів

3. Статус уповноваженого економічного оператора визнається:

- а). тільки в зоні діяльності митниці, де акредитований оператор
- б) на всій території Європейського Союзу
- в) на всій митній території України
- г) на всій території Митного Союзу

4. Для отримання сертифіката уповноваженого економічного оператора підприємство повинне відповідати таким умовам:

- а). здійснення зовнішньоекономічної діяльності протягом не менше одного року до дня звернення до митниці з заявою про надання статусу уповноваженого оператора економічної діяльності
- б) здійснення зовнішньоекономічної діяльності протягом не менше п'яти років до дня звернення до митниці з заявою про надання статусу уповноваженого оператора економічної діяльності
- в) здійснення зовнішньоекономічної діяльності протягом не менше двох років до дня звернення до митниці з заявою про надання статусу уповноваженого оператора економічної діяльності
- г) здійснення зовнішньоекономічної діяльності протягом не менше трьох років до дня звернення до митниці з заявою про надання статусу уповноваженого оператора економічної діяльності

До теми 7 «Митно-тарифне регулювання у структурі фінансової політики держави»

1. Мито це:

- а) загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та Митним кодексом, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- б) податок на товари, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України;
- в) податок на товари, встановлений Податковим кодексом України;
- г) податок на товари, що переміщуються через митний кордон України.

2. Митні платежі це:

- А) а) мито; б) акцизний податок, що справляється при ввезенні підакцизних товарів на митну територію України;

Б) а) мито; б) акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції); в) податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції);

В) а) мито; б) акцизний податок, що справляється при ввезенні підакцизних товарів на митну територію України; в) податок на додану вартість, що справляється при ввезенні товарів на митну територію України; г) єдиний збір;

Г) податки і збори, які стягуються органами податків і зборів при переміщенні товарів через митний кордон України.

3. Послуги, які постачаються нерезидентом на митній території України і призначені для виконання угоди про розподіл продукції, оподатковуються ПДВ:

- а) за ставкою 20%
- б) за ставкою 17%
- в) не оподатковуються
- г) за ставкою 0%

4. Підставою для звільнення від сплати акцизного податку при операціях з реалізації безпосередньо вітчизняними виробниками алкогольних напоїв і тютюнових виробів магазинами безмитної торгівлі є:

- а) належно оформлена митна декларація, що оформляється під час відвантаження продукції від такого виробника
- б) належно оформлена податкова декларація
- в) належно оформлений акт про передачу алкогольних напоїв і тютюнових виробів магазину безмитної торгівлі
- г) належно оформлений договір реалізації алкогольних напоїв і тютюнових виробів

5. Що не відноситься до товарів, повністю вироблених у даній країні:

- а) продукція рослинного походження, вирощена або зібрана в цій країні;
- б) живі тварини, що народилися та вирощені в цій країні
- в) грошові кошти, внесені декларантом або уповноваженою особою на рахунки, відкриті на ім'я митних органів в Держказначействі України
- г) всі відповіді вірні
- д) корисні копалини, добуті з надр цієї країни, в її територіальних водах або на її морському дні

До теми 8 «Митні режими»

1. Незалежно від виду транспорту для декларування у митний режим транзиту товарів, транспортних засобів комерційного призначення може використовуватися:

- а) книжка А.Т.А. або книжка CPD
- б) накладна УМВС (СМГС), накладна ЦІМ (СІМ), накладна ЦІМ/УМВС (ЦІМ/СМГС, СІМ/СМГС), книжка МДП (Carnet TIR)
- в) авіаційна вантажна накладна (Air Waybill) або коносамент (Bill of Lading)
- г) митна декларація (у тому числі попередня митна декларація)

2. У митний режим тимчасового ввезення ... від оподаткування митними платежами відповідно до положень Додатка Е до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 рік) можуть поміщуватися товари (за винятком підакцизних), не зазначені у статтях 105, 189 Митного кодексу України, а також у Додатках В.1 - В.9, С, D до Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 рік), або такі, що не відповідають вимогам зазначених Додатків.

- а) з умовним повним звільненням
- б) з звільненням
- в) з умовним частковим звільненням

г) без звільнення

3. Питання, пов'язані з виконанням необхідних митних формальностей та здійсненням митного контролю товарів, поміщених у відповідний митний режим, регулюються:

- а) Митним кодексом України та постановами Кабінету Міністрів України
- б) іншими законодавчими актами України з питань державної митної справи
- в) Постановами Кабінету Міністрів України
- г) Митним кодексом України

4. Відходи, що утворилися в результаті знищення або руйнування товарів і не мають господарської цінності та не можуть бути утилізовані, підлягають видаленню відповідно до законодавства України як українські товари:

- а) контролюючим органом у сфері державної митної справи
- б) підприємством, яке здійснило операції зі знищення (руйнування) товарів
- в) декларантом
- г) власником товарів

5. Переміщення товарів у митному режимі транзиту здійснюється як:

- а) каботаж
- б) внутрішній транзит
- в) всі відповіді вірні
- г) прохідний транзит

6. Знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок:

- а) їх власника, уповноваженої ним особи чи інших заінтересованих осіб
- б) державного бюджету
- в) органу уповноваженого відповідно до законодавства України на здійснення операцій зі знищення або руйнування
- г) контролюючого органу у сфері державної митної справи

До теми 9 " Митне оформлення та митне декларування "

1. Митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України у складі вантажів з допомогою, здійснюється:

- а) у пункті пропуску через державний кордон України
- б) за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- в) на загальних підставах
- г) першочергово

2. Умови та порядок декларування, перелік відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення, визначаються

- а). Кіотською Конвенцією
- б) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- в) Кабінетом Міністрів України
- г) Митним кодексом України

3. Рішення про можливість випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до митного режиму експорту без їх пред'явлення органу доходів і зборів, якому подано митну декларацію, або про необхідність такого пред'явлення

приймається органом доходів і зборів на основі результатів аналізу ризиків у строк не більше:

- а). однієї робочої години з моменту прийняття митної декларації, заповненої у звичайному порядку
- б) однієї доби з моменту прийняття митної декларації, заповненої у звичайному порядку
- в) чотирьох робочих годин з моменту прийняття митної декларації, заповненої у звичайному порядку
- г) трьох робочих годин з моменту прийняття митної декларації, заповненої у звичайному порядку

До теми 10 «Митний контроль»

1. З метою запобігання порушенню розкладу руху поїздів митний контроль може здійснюватися:

- а) поза пунктами пропуску через державний кордон або в місцях, визначених керівником органу доходів і зборів за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- б) поза пунктами пропуску через державний кордон України митний контроль не здійснюється
- в) поза пунктами пропуску через державний кордон або в місцях, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону
- г) поза пунктами пропуску через державний кордон або в місцях, визначених керівником органу доходів і зборів за погодженням з керівниками залізничної станції та органу охорони державного кордону України

2. Одним із принципів міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур є:

- а) затвердження таких принципів роботи, як тотальний митний контроль, а також максимальне практичне використання митного догляду
- б) затвердження сучасних методів роботи, таких як система аналізу ризиків й методу контролю, який базується на аудиті, а також максимальне практичне використання інформаційних технологій
- в) затвердження сучасних методів роботи, таких як система контролю, яка базується на опитуванні громадян
- г) затвердження методів роботи, таких як вибірковий митний контроль, який базується на аудиті

3. Про взяття проб (зразків) товарів складається:

- а) протокол
- б) довідка
- в) жодних документів не складається
- г) акт

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття № 1
(очна форма навчання)

Форма заняття: практичне заняття

Тема

Вступ до морського права: поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про генезу морського права, його поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук, а також визначити сучасні тенденції розвитку правового забезпечення морської діяльності, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права;
- 3) виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенция об открытом море 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 5-9.
2. Конвенция о рыболовстве и охране живых ресурсов открытого моря 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 17-19.
3. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 10-14.
4. Конвенция о континентальном шельфе 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 15-16.
5. Конвенция ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 года / Конституция для океанов (UNCLOS 82): учебно-методическое пособие/ [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]; под ред. С.В. Кивалова. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание». — 1998. – №II. – 250 с.
6. Конвенция ООН об условиях регистрации судов (Женева, 7 февраля 1986 года) = United Nations Convention on Conditions for Registration of Ships 1986 // Советский ежегодник морского права. – М.: В/О «Мортехинформреклама», 1987. – С. 141-153.

7. Кодекс торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47 – 52. – Ст. 349.

8. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 94. – Ст. 3216.

спеціальна література:

9. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

10. Егоров Л.М. Соотношение международного публичного морского права с международным частным морским правом / Егоров Л.М. // Правовое обеспечение безопасности судоходства и сохранности перевозки грузов. Сборник научных трудов. – Л.: Транспорт, 1985.- С. 3-16.

11. Лукшин И.В. Является ли морское право самостоятельной отраслью права? / И.В. Лукшин // Право и политика. – 2001. – № 3. – С. 11 – 16.

12. Малинин С.А. Классификация морских пространств согласно Конвенции по морскому праву 1982 г. / Малинин С.А. // Проблемы ответственности в международном морском праве. Сборник научных трудов. - Л.: Транспорт, 1983. - С. 55-65

13. Международное морское право. Учебное пособие / Авраменко И.М.. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: РКонсульт, 2003. - 496 с.

14. Международное морское право. Учебное пособие / Вылегжанин А.Н., Гуреев С.А., Иванов Г.Г.; Под ред.: Гуреев С.А. - М.: Юрид. лит., 2003. - 448 с.

15. Международное морское право (публичное и частное). Учебное пособие / Гуцуляк В.Н. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. - 416 с.

16. Международное морское право: Учебник / Отв. ред. Блищенко И.П. – М., 1988.

17. Международное морское право (основные положения). Учебное пособие / Мовчан А.П.; Отв. ред.: Славин М.М. - М.: Изд-во ИГиП РАН, 1997. - 52 с.

18. Мировой океан и международное право. Правовой режим морских прибрежных пространств / Отв. ред.: Мовчан А.П., Янков А.; Редкол.: Бараболя П.Д., Виноградов С.В., Даниленко Г.М., Кунц О., Миронова С.В., Симонидерс Я., Скалова Л.В., Сперанская Л.В., Шинкарецкая Г.Г. - М.: Наука, 1987. - 228 с.

19. Овлащенко А.В. Международное морское право и формирование морской политики Европейского Союза: проблемы взаимодействия / Овлащенко А.В. // Российский ежегодник международного права. 2007 / Гл. ред.: Галенская Л.Н. - С.-Пб.: Россия - Нева, 2008. - С. 145-155.

20. Современное международное морское право и практика его применения Украиной: Г.А. Анцелевич, А.Ф. Высоцкий и др. / Рук. авторского коллектива А.А. Щипцов. - Киев: Наукова думка, 1995.

21. Современное международное морское право и перспективы его развития. Монография / Шемякин А.Н. - Одесса: ОНМА, 2003. - 316 с.

Питання заняття

1. Етапи кодифікації та розвитку морського права
2. Поняття морського права та місце в системі правових наук
3. Предмет морського права
4. Основні принципи морського права
5. Джерела морського права
6. Структура морського права

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Здійсніть дослідження розвитку морського права часів Київської Русі. Середньовіччя на Нового часу. Виявіть закономірності їх розвитку.
2. Визначте, норми яких галузей законодавства входять до складу морського права.
3. Надайте характеристику принципам морського права.
4. Визначте місце звичаю у системі джерел морського права.
5. Охарактеризуйте предмет міжнародного приватного морського права.

Форма заняття: практичне заняття

Тема

Правовий статус морських просторів та режим діяльності в них

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про правовий статус морських просторів та режим діяльності в них, а також визначити сучасні тенденції розвитку правового забезпечення режиму правомірної діяльності у морських просторах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини;
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права;
- 3) виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 4) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права
- 5) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенция об открытом море 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 5-9.
2. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 10-14.
3. Конвенция о континентальном шельфе 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 15-16.
4. Конвенция ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 года / Конституция для океанов (UNCLOS 82): учебно-методическое пособие/ [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]; под ред. С.В. Кивалова. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). – 1998. – №/II. – 250 с.
5. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 2. - Ст. 5.
6. Про виключну (морську) економічну зону України: Закон України від 16 травня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 21. – Ст. 152.
7. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою

Кабінету Міністрів України від 16 травня 1996 р. № 529 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 12. – Ст. 334.

8. Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 54. – Ст. 1970.

9. Про внутрішні води, територіальне море та прилеглу зону України: Проект Закону України від 30.12.2002 р. № 2605. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_2?pf3516=2605&skl=5

спеціальна література:

10. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

11. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.

12. Гуреев С.А. Проблема иммунитета государственных морских торговых судов на современном этапе / С.А. Гуреев // Ежегодник морского права. – 1997. – С. 55-63.

13. Деканозов Р. В. О юридической природе открытого моря и морского дна за пределами континентального шельфа / Р.В. Деканозов / Международно-правовые проблемы мирового океана на современном этапе. Сборник / Науч. ред.: Колодкин А.Л. – М.: Транспорт, 1976. – С. 93 - 96.

14. Додин Е.В. Санкционированное вмешательство в сфере торгового мореплавания : учеб. пос. / Е.В. Додин, В.В. Серафимов. – О.: Юридическая литература, 2001. – 149 с.

15. Кривак В.В. Поняття юрисдикції держави в територіальних водах / В.В. Кривак // Митна справа. – 2010. – № 1. – С. 80 – 84.

16. Кузнецов С.О. Адміністративна юрисдикція України у відкритому морі / С.О. Кузнецов // Актуальні проблеми держави і права. – Вип.18. – 2003. – С. 517-520.

17. Кузнецов С.А. О таможенной (морской) зоне Украины / С.А. Кузнецов // Митна справа. – 2002. – №4. – С. 68-80.

18. Кузнецов С.А. Территориальные воды Украины: понятие и нормативное определение термина // Митна справа. – 2002. – № 3. – С. 31 -35.

19. Проект Конвенции о режиме судов в иностранных портах (перевод А.Л. Колодкина). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sea-law.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=115&Itemid=76

20. Серафимов В.В. Принцип свободы судоходства в открытом море - основа осуществления торгового мореплавания / В.В. Серафимов // Суспільство. Держава. Право. – 2004. – Вип. 4. – С.6-9.

21. Царев В.Ф. Юридическая природа экономической зоны и континентального шельфа по Конвенции ООН по морскому праву 1982 года и некоторые аспекты правового режима морских научных исследований в данных пространствах / В.Ф. Царев // Советский ежегодник морского права. – М.: В/О «Мортехинформреклама», 1985. – С. 28 – 38.

22. Шемякін О.М. Проблеми державної реєстрації морських торговельних суден у сучасному міжнародному морському праві / О.М. Шемякін // Держава і право: юридичні і політичні науки. – 2005. – Вип. 28. – С. 543-548.

Питання заняття

1. Сучасна класифікація морських просторів
2. Міжнародно-правовий режим водних просторів:
 - 2.1. Міжнародно-правовий режим територіального моря
 - 2.2. Міжнародно-правовий режим відкритого моря, юрисдикція у відкритому морі
 - 2.3. Міжнародно-правовий режим прилеглої та виключної економічної зони

2.4. Міжнародно-правовий режим морських портів, суден та їхніх екіпажів в іноземних морських портах (характеристика двосторонніх угод про торговельне мореплавство)

3. Міжнародно-правовий режим дна та надр дна:

3.1. Міжнародно-правовий статус континентального шельфу

3.2. Комісія з меж континентального шельфу

3.3. Міжнародний район морського дна

Завдання та задачі для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Охарактеризуйте історію прийняття та загальний зміст Конвенції і Статуту про міжнародний режим морських портів 1923 року.

2. Визначте історію розроблення міжнародної угоди про правовий режим морських портів у другій половині XX ст.

3. Дослідіть генезу правового забезпечення діяльності на континентальному шельфі.

4. Визначте перспективи вдосконалення законодавства України про виключну економічну зону.

Задачі

№1

У Одеській області планується будівництво нового морського порту. Визначте необхідність його створення та перспективи його подальшого розвитку, а також необхідний пакет правових документів для початку роботи такого порту.

№2

Українська юридична особа планує здійснювати дослідження у Міжнародному районі морського дна в Тихому океані. Визначте процедуру отримання дозволу на такі дослідження та суб'єктів, що будуть брати в цьому участь. Також визначте процедури, які необхідно здійснити цій юридичній особі для початку видобування корисних копалин на досліджуваній ділянці.

Форма заняття: практичне заняття

Тема

Правове забезпечення перевезень вантажів та пасажирів

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення перевезень вантажів та пасажирів, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цих сферах, а також шляхи їх можливого вирішення

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері перевезень вантажів та пасажирів, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права у сфері перевезень вантажів та пасажирів; виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морських перевезень вантажів та пасажирів;
- 5) складати юридичні акти у сфері морських перевезень вантажів та пасажирів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Международная конвенция об унификации некоторых правил о коносаменте 1924 года / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. - № 12/IV. – С. 5-12.
2. Протокол об изменении Международной конвенции об унификации некоторых правил о коносаменте, подписанной в Брюсселе 25 августа 1924 года (Правила Висби) 1968 года / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. - № 12/IV. – С. 21-22.
3. Конвенция об ограничении ответственности собственников морских судов 1957 года // Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е.В. Додан, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). - 1999. - № 10/II. – С. 5 – 12.
4. Конвенция об ограничении ответственности по морским требованиям 1976 года // Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е.В. Додан, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). - 1999. - № 10/II. – С. 15 – 23.

5. Конвенция Организации Объединенных Наций о морской перевозке грузов 1978 года (Гамбургские правила) / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – № 12/IV. – С. 23-42.
6. Международная конвенция об унификации некоторых правил о перевозке пассажиров морем 1961 года / Правила морской перевозки пассажиров: учеб.-метод. пособие / сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – № 15/IV. – С. 5-9.
7. Афіньська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. – № 5. – Книга 1. – Ст. 1103.
8. Протокол від 19.11.1976 р. до Афіньської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. – № 5. – Книга 1. – Ст. 1103.
9. Про приєднання України до Афіньської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року і Протоколу 1976 року до неї: Закон України від 15.07.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 33. – Ст. 305.
10. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
11. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
12. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
13. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
14. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
15. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

спеціальна література:

16. Кузнецов С.О. Морське приватне право : навч. посібник : рекомендовано МОН України / С.О. Кузнецов, Л.І. Пашковська ; НУ "ОЮА". – Одеса : Фенікс, 2012. – 236 с.
17. Балобанов А.Н. Правовые условия перевозки пассажиров в международном морском судоходстве. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – О., 1972. – 16 с.
18. Баторин В. Договор морской перевозки и обязательное страхование пассажиров / Баторин В. // Социалистическая законность. – № 3. – М., 1975. – С. 42-43.
19. Кокин А.С. Международная морская перевозка груза: право и практика / Кокин А.С. - М.: Инфотропик Медиа, 2012. - 784 с.
20. Проформи коносаментов «Congendill», «Conlinebill», «Intankbill»: Учебно-методическое пособие/ Сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - № 11/IV.
21. Фаддеева Т.А. Ответственность сторон при прекращении договора морской перевозки груза / Фаддеева Т.А.. // Проблемы ответственности в международном морском праве. Сборник научных трудов – Л.: Транспорт, 1983. - С. 92-103
22. Шемякін О.М. Міжнародне приватне морське право. – Одеса, 2000.
23. Дозорець О. Договір перевезення вантажу різними видами транспорту: правова характеристика // Господарське право. – 2001. – № 7. – С. 21 - 23.

24. Клепікова О. Правова природа коносаменту // Господарське право. – 2001. – № 10. – С. 29 - 32.
25. Егоров К. Ф. Международная конвенция 1924 г. о коносаментах и морское законодательство зарубежных государств // Морское право и практика. Информационный сборник. – № 33 (171). – М., 1967. – С. 3-18.
26. Кивалов С. В. Проблемы правового регулирования торгового мореплавания // Проблеми правового забезпечення підприємницької діяльності, пов'язаної з морем: Тези доповідей науково-практичної конференції, 17 березня 2006, Одеса / Одеська національна юридична академія; Одеський морський торговельний порт. – О.: Фенікс, 2005. – 144 с.
27. Кокин А. С. Коносамент: правовые аспекты. – М.: Водный транспорт, 1987. – 149 с.
28. Короткий Т.Р. Правовое регулирование морской перевозки грузов и пассажиров / Короткий Т.Р., Шемякин А.Н. - Одесса: Латстар, 1999. - 172 с.
29. Косовская В. А. Морская перевозка грузов в системе транспортных обязательств // Морське право: актуальні питання теорії та практики: Зб. наук. пр. ОНМА. – Вип. 3. – Одеса: Изд-во Інформ ОНМА, 2007. – С. 106 – 111.
30. Немчинов Н. В. Обязательные условия и правовая природа коносамента // Морское право. Труды ЦНИИМФ. – Вып. 263. – Л.: «Транспорт», 1981. – С. 53 - 55.
31. Пассажирский чартер «INCHARPASS»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - №14/IV.
32. Правила морской перевозки пассажиров: Учебно-методическое пособие / Сост.Е.В. Додин, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - №15/IV.
33. Правила перевозки грузов морем: Гагские правила, Гагско-Висбийские правила, Гамбургские правила. Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – № 12/IV. – 44 с.
34. Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). – 1999. – № 10/II. – 24 с.
35. Проформы коносаментов: «Congenbill», «Conlinebill», «Intankbill» Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №11/IV. – 24 с.
36. Сергеева М.А. Гражданско-правовая ответственность перевозчика по договору морской перевозки пассажиров. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 2007. – 24 с.
37. Универсальный тайм-чартер «Baltimex 39»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №8/IV. – 20 с.
38. Чартер «Gencon»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №10/IV. – 24 с.
39. Черкес М. Е., Стрельцова Е. Д. Морская перевозка грузов. – Одесса: Бахва, 1997. – 72 с.

Питання заняття

1. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення вантажу: міжнародні та національні

2. Договір морського перевезення вантажу: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.
3. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення пасажирів: міжнародні та національні
4. Договір морського перевезення пасажирів: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Визначте історію становлення коносаменту як цінного паперу.
2. Здійсніть порівняльну характеристику Гаазьких правил та КТМ України. Проаналізуйте отримані результати.
3. Визначте генезу інституту морського перевезення вантажу.
4. Проаналізуйте зміни, що відбувалися у обмеженні відповідальності перевізника при перевезеннях морем пасажирів та їх багажу.

Форма заняття: практичне заняття

Тема

Оформлення суден в морських портах України

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення оформлення суден в морських портах України, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері оформлення суден в морських портах України, а також відповідних положень юридичної доктрини;
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права; виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності, зокрема у сфері оформлення суден в морських портах України;
- 5) складати юридичні акти у сфері оформлення суден в морських портах України.

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
4. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
5. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
6. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
7. Порядок оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 27.06.2013 р. № 430 // Офіційний вісник України. – 2013. - № 76. – Ст. 2857.
8. Порядок оформлення приходу з рейсу і виходу в рейс суден флоту рибної промисловості капітанами морських рибних портів України, затверджений наказом Міністерства аграрної політики України від 21.01.2006 р. № 14 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8 – Ст. 467.

спеціальна література:

9. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
10. Алферова О.В. Агентирование в гражданском праве России и странах «общего права» / Алферова О.В. // Некоторые вопросы договорного права России и зарубежных стран. Сборник статей аспирантов и молодых ученых / Отв. ред.: Абова Т.Е. – М.: МЗ Пресс, 2003. – С. 79 – 90.
11. Амелин Ю. Морские присяжные брокеры Франции / Ю. Амелин // Морской флот. – 1979. – № 8. – С. 14 – 19.
12. Блинов Э.К. Комплексное обслуживание судов в морских портах / Э.К. Блинов, А.М. Дуберштейн. – М.: Транспорт, 1975. – 156 с.
13. Бурмистров М.М. Агентские, транспортно-экспедиторские и стивидорные операции в иностранных портах / М.М. Бурмистров. – М.: Транспорт, 1989. – 145 с.
14. Виноградов Н.Н. Правовые формы агентирования в международном судоходстве. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Н.Н. Виноградов. – Москва, 1971. – 16 с.
15. Виноградов Н.Н. Некоторые условия агентирования советских морских судов в иностранных портах / Н.Н. Виноградов // Информационный сборник «Морское право и практика». – Л., 1971. – № 15. – С. 15 – 19.
16. Егоров А.В. Агентский договор: опыт сравнительного анализа законодательных и теоретических конструкций / А.В. Егоров // Ежегодник сравнительного правоведения. – М.: Издательство НОРМА, 2003. – С. 164 – 170.
17. Красильникова В. Договоры морского агентирования / В. Красильникова // Юридическая практика. – 2004. – №51. – С. 1 – 4.
18. Кузнецов С.А. Таможенные формальности в двусторонних соглашениях Украины о торговом мореплаваннии / С.А. Кузнецов, Т.В. Аверочкина Т.В. // Митна справа. – 2009. - № 1. – С. 5 – 11.
19. Петров И.М. Агентирование морских судов: Теория и практика: Учеб. пособие / И.М. Петров, В.А. Виговский. – Черновцы: Книги-XXI, 2005. – 496 с.
20. Плужников К. И Транспортное экспедирование: Учебник / К.И. Плужников. – М.: РосКонсульт, 1999. – 576 с.
21. Селиванов В.В. Агентирование круизных судов и яхт: монография / В.В. Селиванов. – Одесса: Фенікс, 2010. – 240 с.
22. Сергеева Н.Н. Правовые аспекты морского агентирования в деятельности международных организаций / Н.Н. Сергеева // Торговое мореплавание. – 1999. – №1. – С. 27 – 33.
23. Сергеева Н.Н. Совершенствование правового регулирования морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Юридический вестник. – 1999. – №3. – С. 76 – 79.
24. Сергеева Н.Н. Правовое регулирование морского агентирования в России / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми держави та права. – 1999. – Вип. 6. – Ч.2. – С. 196 – 203.
25. Сергеева Н.Н. Понятие и сущность морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Актуальные проблемы политики. – 1999. – № 6 – 7. – С. 164 – 172.
26. Сергеева Н.Н. Становление отечественного законодательства в области морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми політики. – 2000. – № 8. – С. 249 – 253.
27. Сергеева Н.Н. Особенности правового регулирования морского посредничества во Франции / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми політики. – 2003. – №16. – С. 480 – 488.
28. Шаповаленко А.С. Функции агента в отношении по договору морского агентирования и посредничества / Шаповаленко А.С. // Материалы научно-практической конференции «Закон в теории и судебной практике». Тезисы научных докладов и

сообщений молодых ученых Краснодарского края и Республики Адыгея / Под ред.: Дементьев С.И. – Краснодар: Изд-во Южн. ин-та менеджмента, 2001. – С. 81 – 83

Питання заняття

1. Поняття морського посередництва та агентування.
2. Оформлення приходу судна в порт.
3. Надання капітаном морського порту дозволу на вихід судна з порту
4. Оформлення виходу судна з порту

Завдання та задачі для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Здійсніть порівняльну характеристику договорів посередництва та агентування у морському праві. Визначте тотожні та відмінні риси.
2. Проаналізуйте діяльність морських агентів у різних країнах світу.
3. Проаналізуйте контрольні процедури у найбільших портах світу (для прикладу оберіть порти США, Європи, Австралії, Південної Америки).
4. Визначте відповідність об'єму контрольних процедур в портах України вимогам міжнародних угод у цій сфері.

Задачі

№1

До порту Одеса прямує контейнеровоз під прапором Панами. Продемонструйте модель оформлення такого судна при прихід до порту Одеса.

№2

З порту Одеса планує вийти суховантаж під українським прапором. Продемонструйте модель оформлення такого судна при вихід з порту Одеса.

№ 3

Здійсніть документальне оформлення порожнього судна, що призначеного для перевезення зерна, на прихід.

№ 4

Складіть проекти документів для оформлення судна-рефрижератора на відхід.

№5

Розділіться на групи по 5 осіб та складіть план і розпоряжок роботи комісії, яка здійснює кларування судна.

Форма заняття: практичне заняття

Тема

Морські контейнерні перевезення. Трансшипмент

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення морських контейнерних перевезень та трансшипменту, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цих сферах, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права, виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності та державної митної справи;
- 5) складати юридичні акти у сфері морської діяльності.

Література

нормативно-правові акти:

1. Таможенная Конвенция, касающаяся контейнеров 1956 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_704
2. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
3. Таможенная конвенция, касающаяся контейнеров 1972 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_c34. Вступила в силу для Украины 01.03.1977 г.
4. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери від 02.12.1972 р. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_013
5. Соглашение о совместном использовании грузовых вагонов и контейнеров собственности государств-участников Содружества, Азербайджанской Республики, Республики Грузия, Латвийской Республики, Литовской Республики, Эстонской Республики от 12.03.1993 г. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 19. – Ст. 1033.
6. Временное соглашение о порядке передачи вагонов и контейнеров с грузами через межгосударственные передаточные переходы государств-участников Содружества от 15 октября 1993 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/997_408
7. Поправки до Міжнародної конвенції про безпечні контейнери від 2 грудня 1972 р. від 04.11.1993 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896_048

8. Протокол двадцять девятого засідання Совета по залізничному транспорту держав-учасників Содружества от 19 червня 2001 года. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_240
9. Правила перевозок вантажів в універсальних контейнерах по залізничних дорогах держав-учасників СНГ, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Естонської Республіки от 20.06.2001 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_128
10. Порядок перевозок швидкопортящихся вантажів в універсальних контейнерах в міжнародному залізничному зв'язку між державами-учасниками Содружества, Латвійської Республіки, Литовської Республіки і Естонської Республіки от 30.05.2008 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_345
11. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
12. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення митного оформлення транзитних вантажів: Закон України від 01.06.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 30. – Ст. 400.
14. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
15. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
16. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.
17. Правила перевезення вантажів у спеціальних та спеціалізованих контейнерах відправників і одержувачів (ст. 54 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 21.11.2000 р. № 644 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 48. – Ст. 2108.
18. Правила перевезення вантажів в універсальних контейнерах (ст. 7, 38, 54, 119 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 20.08.2001 р. № 542 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 37. – Ст. 1721.
19. Правила перевезення швидкопсувних вантажів (стаття 5 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 09.12.2002 р. № 873 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 3. – Ст. 88.
20. Правила перевезення небезпечних вантажів, затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 25.11.2008 р. № 1430 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 17. – Ст. 541.
21. Порядок переміщення товарів у пунктах пропуску через державний кордон, що розташовані на території морських портів України, під час контейнерних перевезень у прямому змішаному сполученні, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.04.2009 р. № 320 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 26. – Ст. 870.

спеціальна література:

22. Андрієнко М. М. Оцінка ефективності контейнерних перевезень на транспорті / М. М. Андрієнко. // Ефективна економіка. – 2011. – № 10. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efek_2011_10_9.pdf

23. Астановский Г.Б. Правовые вопросы контейнеризации на морском флоте / Г.Б. Астановский, А.А. Ковалев, В.А. Мусин; под ред. Г.Д. Дементьева; Центральный научно-исследовательский институт Морского флота. – М.: Рекламинформбюро ММФ, 1977. – 144 с.
24. Васьков Ю. Траншипмент играет важную роль в борьбе за транзит / Ю. Васьков. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cfts.org.ua/opinions/40833>
25. Венгрук А. Траншипмент ускоряет перевозки / А. Венгрук // Митна справа. – 2011. – № 5. – С. 56-61.
26. Вороной В.И. Перспективы оптимизации таможенного регулирования траншипмента в портах Украины / В.И. Вороной // Митна справа. – 2009. – № 6. – С. 48-51.
27. Додін Є.В. Митне регулювання траншипменту / Є.В. Додін // Митна справа. – 2010. – № 6. – С. 26-31.
28. Интересные факты о становлении контейнера как самого распространённого способа перевозки грузов. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ualife.net/business/interesnye-fakty-o-stanovlenii-kontejnera-kak-samogo-rasprostranyonnogo-sposoba-perevozki-gruzov/10586/>
29. Кириллова В.Ю. Траншипмент как новый режим перевалки транзитных грузов в украинских портах / В.Ю. Кириллова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/konfer30/601.pdf>
30. Мачкур Н. Формування системи траншипменту і перспективи розвитку / Н. Мачкур // Митна справа. – 2012. – № 1. – С. 105-111.
31. Мачкур Н.О. Траншипмент і перспективи його розвитку / Н.О. Мачкур // Верховенство права очима правників-початківців : матеріали Всеукр. студент. наук. конф., присвяч. 15-річчю Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчя Одес. школи права (Одеса, 26 квітня 2012 р.). 2012. – С. 852-854.
32. Михайлова В. Траншипмент как зеркало транспортных проблем / В. Михайлова // Порты Украины. – 2010. – №8. – С. 36-39.
33. Овруцкая Т. Траншипмент вверх по Днепру / Т. Овруцкая // Моряк Украины. – 2010. – 10 ноября. – № 45. – С. 3.
34. Опанчук Б.А. Траншипмент как перспективное направление развития контейнерных перевозок / Б.А. Опанчук // Економічні інновації: Зб. наук. пр. — Одеса: ІПРЕД НАН України, 2010. — Вип. 41. — С. 168-173.
35. Подцерковний О.П. Законодавчі проблеми траншипменту в контексті розвитку морських портів України / О.П. Подцерковний, Д.Ю. Сіюшов // Актуальні проблеми держави і права. – 2013. – Вип. 72. – С. 483-489.

Питання заняття

1. Морські контейнерні перевезення.
2. Поняття траншипменту.
3. Правове забезпечення здійснення траншипменту в Україні.
4. Перспективи розвитку траншипменту в портах України

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Дослідіть генезу морських контейнерних перевезень.
2. Проаналізуйте практику впровадження траншипменту в найбільших портах світу.
3. Визначте генезу впровадження траншипменту в портах України.
4. Проаналізуйте, яким чином може розвинутиися траншипмент на ріках України.

5. Визначте перспективи розбудови фідерного річкового траншипменту в Україні.
6. Складіть проекти документів для оформлення судна в режимі траншипменту а) в морському порту; б) в річковому порту.

Форма заняття: практичне заняття

Тема

Державна митна справа: поняття, суб'єкти здійснення, правове регулювання

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку державної митної справи України в умовах гармонізації митного законодавства зі стандартами ЄС, зокрема через розгляд оновленої системи повноважень фіскальних органів у сфері державної митної справи.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів норм митного законодавства, організації та структури фіскальних органів України, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати нормативні акти у сфері державної митної справи;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері митного права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері державної митної справи;
- 5) складати юридичні акти у сфері державної митної справи

Література

нормативно-правові акти:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 29. - Ст. 377
2. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
3. Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи: Закон України від 04.07.2013 р. // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 20-21. - Ст. 711.
4. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236 // Урядовий кур'єр. - 2014. - № 120. - С. 12-13.
5. Про внесення зміни до пункту 7 Положення про Державну фіскальну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 р. № 360 //
6. Офіційний вісник України. - 2015. - № 46. - Ст. 1478.

спеціальна література:

7. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
8. Абакуменко А. Таможенное право: от института до самостоятельной отрасли (эволюция взглядов Д.Н. Бахраха на место таможенных норм в системе права) // Митна справа. - 2012. - № 5. - С. 37.
9. Додін Є.В. Виникнення та становлення митного права в Україні // Митна справа. - 2013. - № 1. - С. 10.
10. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаценка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008. - С. 5-17.

11. Митне право України: Навч. посіб. / Ю.В. Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. авт. кол. Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.
12. Прокопенко В.В. Национальные источники таможенного права // Митна справа. – 2010. - № 3. – С. 33-42.
13. Федотов О. Державна фіскальна служба: правові підстави утворення / О. Федотов // Юридичний вісник. – 2014. – № 3. -С. 292-297.
14. Федотов О.П. Митниця в організаційній системі та структурі митних органів України / О.П. Федотов, О.О. Зотенко // Митна справа. – 2012. - № 3. – С. 38-43.
15. Федотов О.П. Спеціалізовані митні органи в організаційній системі та структурі митних органів України / О.П. Федотов, О.О. Зотенко // Митна справа. – 2012. - № 4. – С. 99-105.

Питання заняття

1. Державна митна справа: зміст та принципи.
2. Фіскальні органи України як суб'єкти здійснення державної митної справи.
3. Правовий статус та структура митниці. Митні пости.
4. Уповноважений економічний оператор.
5. Правові акти у галузі державної митної справи.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Поняття та система митного законодавства. Митний кодекс України.
2. Поняття та принципи здійснення державної митної справи.
3. Митна територія та митний кордон.
4. Фіскальні органи, як суб'єкти митних правовідносин. Система та завдання.
5. Правовий статус та структура митниці.
6. Митні пости, відділи митного оформлення, пункти пропуску.
7. Уповноважений економічний оператор.

Завдання

1. Охарактеризувати принципи здійснення державної митної справи.
2. Надати характеристику державній митній справі як засобу забезпечення економічної безпеки держави.
3. Визначити порядок взаємодії фіскальних органів України з митними службами іноземних держав.

Задачі

№1

При здійсненні митного контролю в Одеській митниці громадянин іноземної держави, що входив в групу іноземних туристів, скоїв збройний напад на митного інспектора Коваленко. Коваленко прийшлося застосувати зброю для захисту як себе особисто, так і для захисту інших громадян, що знаходились в залі митного контролю, а також і зупинення дій правопорушника.

За неправомірне використання зброї в місці значного накопичення людей, що стало небезпечним для їх життя Коваленка притягли до кримінальної відповідальності.

Коваленко оскаржив рішення суду в апеляційний суд.

В яких випадках можливо застосування зброї посадовими особами митниці?

В яких випадках забороняється застосування зброї посадовими особами митниці?

Чи правомірне притягнення Коваленка до кримінальної відповідальності?

Яке рішення повинен винести апеляційний суд?

№2

В Одеській митниці проходила митний контроль група туристів, до складу якої входили: директор школи № 1 міста Одеса – керівник групи і 10 дітей – учнів тієї ж школи, яка прямувала на відпочинок до Молдови. Працівник митниці зупинив учня Сидоренка і запропонував йому пройти до окремого приміщення для здійснення особистого огляду. Керівник групи, директор школи Осипенко, не дозволила здійснити особистий огляд по відношенню до учня Сидоренко, посилаючись на те, що він неповнолітній і до нього не може бути застосований особистий огляд. Тоді працівник митниці запропонував директору школи пройти в інше приміщення для здійснення особистого огляду. Осипенко відмовилась, посилаючись на те, що вона є керівником групи і не може залишити своїх учнів без догляду.

В яких випадках, передбачених законодавством, можливо здійснювати особистий огляд громадян?

Чи правомірна відмова Осипенко в здійсненні особистого огляду учня Сидоренка?

Як повинен поступати працівник митниці у цьому випадку.

Обґрунтуйте свою відповідь.

№3

Громадянка Ізраїля Ія Натанзон поверталася у Тель-Авів після короткотермінового перебування в гостях у своїх родичів в місті Одеса. У процесі митного контролю митником Одеської митниці було встановлено, що вона вивозить за межі України 10 найменувань різних предметів. Серед них фен, 2 фотоапарати, фарфорові статуетки - 4 штуки, електропраска, столовий сервіз на 12 персон, електроміксер. На запитання митника про походження цих предметів Ія Натанзон відповіла, що одержала їх у подарунок.

На яких умовах і в якому порядку митник може пропустити названі речі за кордон?

Аргументуйте Ваше рішення з посиланням на нормативні документи. Складіть відповідні митні документи.

Форма заняття: практичне заняття

Тема

Митно-тарифне регулювання у структурі фіскальної політики держави.

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції здійснення в Україні державної митної справи в умовах гармонізації митного законодавства зі стандартами ЄС, зокрема через розгляд митно-тарифного регулювання як напрямку фіскальної політики держави.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм у сфері правового забезпечення митно-тарифного регулювання;
- 2) визначати сутність та тенденції реформ у сфері митно-тарифного регулювання;
- 3) пояснювати та встановлювати зв'язок між сучасним станом та новітніми процесами розвитку митно-тарифного регулювання;
- 4) пояснювати фундаментальні аспекти митного права, зокрема у сфері митно-тарифного регулювання.

Література

нормативно-правові акти:

1. Международная конвенция о Гармонизованной системе описи и кодирования товаров от 14.06.1983 г.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17.
3. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. - № 29. - ст. 377.
5. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р. № 584 // Відомості Верховної Ради. – 2014. - № 20-21. - Ст. 740.
6. Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 428 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 40. – Ст. 1523.
7. Про затвердження Порядку верифікації сертифікатів про походження товарів з України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 р. № 1861 (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 426 від 21.05 2012 р.).
8. Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 р. № 598 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 56. – Ст. 2271.
9. Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правил її заповнення: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 р. № 599 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 52. – Ст. 2104.

спеціальна література:

10. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
11. Кормич Б.А. Гармонізація митних процедур як передумова європейської інтеграції. / Б.А. Кормич // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України. Матеріали науково-практичної конференції. (Одеса, 15 – 16 травня 2015 р.) – Одеса: Юридична література, 2015. – Т. I. – С. 461 – 463.
12. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 696 с.
13. Митна вартість як міжнародна економічна категорія // Митниця. – 2010. - № 5. – С. 9.
14. Шевчук О.М. Контроль за ввезенням та імпортом лікарських засобів як захід митно-нетарифного регулювання // Митна справа. – 2012. - № 2. – С. 32.

Питання заняття

1. Митний тариф України. Мито. Види мита. Ставки мита, їх різновиди та порядок установлення.
2. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності, структура та порядок ведення.
3. Митна вартість. Методи визначення митної вартості товарів, які ввозяться (імпортуються) в Україну, та порядок їх застосування. Декларація митної вартості.
4. Контроль правильності визначення та коригування митної вартості.
5. Країна походження товару. Верифікація сертифікатів про походження товарів в Україні.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Митний тариф, види ставок мит, види мита.
2. Тарифні пільги, звільнення від оподаткування митом.
3. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності, структура та порядок ведення.
4. Визначення країни походження товару.
5. Сертифікат про походження товару. Верифікація сертифікатів про походження товару
6. Митна вартість. Основний метод визначення митної вартості.
7. Другорядні методи визначення митної вартості.
8. Контроль правильності визначення та коригування митної вартості.
9. Українська класифікація товарів ЗЕД, структура та порядок ведення.
10. Заявлення митної вартості. Декларація митної вартості.

Завдання

1. Який порядок надання тарифних пільг та звільнення від оподаткування митом.
2. Розглянути порядок здійснення контролю правильності визначення митної вартості та його значення.

Задачі**№1**

Громадянин України Омельченко А. В., що проживає у Львові, виїздив у гості до знайомих, мешканців Франції. На подарунок він віз 25 живописних картин сучасних авторів на загальну суму 10000 ум. од.

Під час здійснення митного контролю Омельченко А.В. подав такі документи:
- дозвіл Мінкультури України на виїзд цих картин;

- фотографії картин;
- заповнену декларацію;
- закордонний паспорт.

Які предмети відносяться до культурних цінностей?

Який порядок переміщення культурних цінностей встановлений діючим законодавством України?

Чи можливо пропустити такі речі за кордон? Якщо так, то на яких умовах і в якому порядку?

Аргументуйте Ваше рішення з посиланням на нормативні документи.

№ 2

Сім'я Іванових з 4-х осіб виїжджала на постійне місце проживання до Америки. Крім особистих речей, які оформились у несупроводжуваному багажі, Іванови бажали вивезти з території України також наступні автотransпортні засоби: автомобіль ВАЗ-21099, причіп на колесах до автомобіля, автомобіль "Таврія", мотоцикл і два мопеди. Фіскальні органи відмовилися оформлювати і пропускати через митний кордон таку кількість транспортних засобів.

Що належить до транспортних засобів?

Чи підлягають обкладенню митом автомобілі, власник яких виїжджає за кордон України на постійне місце проживання?

На основі норм митного законодавства знайдіть положення, які регулюють кількісні обмеження щодо вивезення транспортних засобів з території України.

Чи правомірна відмова митниці в оформленні вищеназваних транспортних засобів? Обґрунтуйте свою відповідь.

№ 3

Громадянин Індії повертався додому, в Делі, після відрядження у Київ. У пасажирському багажі він вивозив куплені в Україні предмети:

- аудіоплеєр «Соні» - 1 шт. вартістю 270 ум. од.;
- телевізор «Самсунг» - 1 шт. вартістю 400 ум. од.;
- телефонний апарат «Панасонік» - 1 шт. вартістю 20 ум. од.;
- тостер «Філіпс» - 1 шт. вартістю 10 ум. од.

На митний контроль він подав в'їзду митну декларацію, а якій задекларовано і підтверджено митницею 1900 доларів США, а також рахунок магазину на закупівлю вищевказаних предметів.

На яких умовах можливо пропустити ці предмети за кордон? Якими нормативними документами регламентується порядок випуску таких предметів за межі митного кордону України?

Якщо Ви вважаєте, що можливо випустити названі предмети з оплатою мита, то в якій сумі треба нараховувати і стягувати мито і за якими документами?

Форма заняття: практичне заняття

Тема
Митні режими

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань норм митного законодавства щодо порядку та умов поміщення товарів у відповідний митний режим, а також оподаткування товарів в залежності від обраного митного режиму.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо порядку та умов поміщення товарів у відповідний митний режим;
- 2) демонструвати системні знання порядку оподаткування товарів в залежності від обраного митного режиму;
- 3) знати загальні положення митних режимів;
- 4) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо регулювання питань, пов'язаних із митним режимом.

Література

нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17. – С. 112 (п. 61 ч. 1 ст. 14).
3. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 20-21. – Ст. 740.
4. Про транзит вантажів: Закон України від 20.10.1999 р. № 1172-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 51. - Ст. 446.
5. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України: Закон України від 04.11.1999 р. № 1212-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 51. - Ст. 454.
6. Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2002 № 1569 // Офіційний вісник України. – 2002. - № 44. – Ст. 2004.
7. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 427 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 40. – Ст. 1522.
8. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 657 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 80. – Ст. 3233.

спеціальна література:

9. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
10. Кормич Б.А. Митні режими згідно законодавства України та ЄС: поняття та сутність / Б.А. Кормич // Актуальні проблеми політики. – 2007. – Вип. 31. – С. 58-65.

11. Кормич Б. А. Митні режими як інститут митного права / Б. А. Кормич // Митна справа . - 2013. - № 6. - С. 86-92.
12. Додін Є.В., Кравченко П.А., Міщенко І.В. Митні режими в Україні : Навчальний посібник. – Львів, ТОВ «Ліга-прес», 2012. – 132 с.
13. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008 – С. 124-126.

Питання заняття

1. Поняття, вибір та зміна митних режимів.
2. Загальна характеристика митних режимів:
 - 2.1. імпорт (випуск для вільного обігу).
 - 2.2. реімпорт;
 - 2.3. експорт (остаточне вивезення);
 - 2.4. реекспорт;
 - 2.5. транзит;
 - 2.6. митні режими тимчасове ввезення та тимчасове вивезення;
 - 2.7. митний склад;
 - 2.8. вільна митна зона;
 - 2.9. безмитна торгівля;
 - 2.10. митні режими переробка на митній території та переробка за межами митної території;
 - 2.11. митні режими знищення або руйнування та відмови на користь держави.

Завдання та задачі для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Поняття, зміст та класифікація митних режимів.
2. Митний режим імпорту (випуску для вільного обігу).
3. Митний режим експорту (остаточного вивезення).
4. Митний режим транзиту.
5. Митний режим реімпорту.
6. Митний режим реекспорту.
7. Митні режими знищення або руйнування та відмови на користь держави.
8. Митні режими тимчасового ввезення та тимчасового вивезення.
9. Митний режим митний склад.
10. Митний режим безмитна торгівля.
11. Митний режим вільна митна зона.
12. Митний режим переробки за межами митної території.
13. Митні режими переробки на митній території

Завдання

1. Проаналізуйте поняття, зміст та класифікацію митних режимів.
2. Які товари не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави?
3. Проаналізуйте правове становище власників митних складів.

Задачі

№1

Комерційна фірма «Буддеталь» перевозила з Бельгії в Україну партію будівельних матеріалів. Виникла необхідність передачі окремої партії цих матеріалів на зберігання до митного складу. Фіскальний орган звернув увагу на те, що кількість будівельних матеріалів не співпадає з даними, зазначеними в декларації, причому різниця не була

пояснена природною втратою. Митниця не дозволила випуск цих матеріалів на митний склад без сплати повної суми митних зборів за відсутністю будівельних матеріалів.

Чи правомірні дії митниці в цьому випадку?

Які дії повинна зробити комерційна фірма «Буддеталь» для того, щоб передати будівельні матеріали на митний склад?

Які наслідки передбачені діючим законодавством в разі немотивованої відмови власника від сплати митних платежів за відсутністю частини товарів?

№ 2

Громадянин України С., який прямував до Таїланду, проходив митний контроль на відповідній митниці. Під час здійснення цього контролю митник затримав предмети (на суму, еквівалентну 5000 доларів США), які представляли собою історичну цінність. Дії громадянина С. були оцінені як контрабанда і він був заарештований. Під час розслідування громадянин С. пояснив, що він має всі необхідні документи на вивіз цих предметів з України, але він забув пред'явити їх митниці.

Що таке контрабанда?

Який порядок вивезення з України історичних цінностей?

Як будуть кваліфіковані дії громадянина С.? Обґрунтуйте свою відповідь.

№ 3

На громадянина Н., який вчинив порушення митних правил у стані сильного сп'яніння, посадова особа митниці 01.06.15 року застосувала адміністративне затримання. 02.06.15 року, коли громадянин Н. протверезив, був складений необхідний протокол і застосовані заходи щодо його виконання. Громадянин Н. подав скаргу на дії посадової особи до Державної фіскальної служби України, в якій зазначив, що затримання більш ніж на 3 години не дозволяється, а його затримали більш ніж на одну добу.

Який існує порядок застосування адміністративного затримання. Складіть протокол про адміністративне затримання.

Вирішіть ситуацію, посилаючись на необхідні нормативні акти.

Форма заняття: практичне заняття

Тема

Митне оформлення та митне декларування

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань норм митного законодавства щодо митного оформлення та декларування товарів при переміщенні через митний кордон України.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо загальних положень митного оформлення;
- 2) демонструвати системні знання порядку декларування товарів;
- 3) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо порядку та умов декларування та митного оформлення товарів при переміщенні через митний кордон України.

Література

нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // *Голос України* від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Про справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 р. № 93.
3. Положення про митні декларації, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 40. – Ст. 1545.
4. Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 610 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 49. – Ст. 1940.
5. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 613 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 62. – Ст. 2552.
6. Про затвердження Порядку заповнення митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 614 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 52. – Ст. 2106.
7. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 631.

спеціальна література:

8. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008.
9. Прокопенко В.В. Митні формальності : поняття, зміст (міжнародно-правовий аспект) // Митна справа. – 2011. - № 5. – С. 61.

Питання заняття

1. Поняття та форма митного декларування.
2. Правовий статус декларанта, митний брокер.
3. Митна декларація та її види.
4. Поняття, місце та строки здійснення митного оформлення.
5. Оскарження рішень фіскальних органів.
6. Інформування з питань державної митної справи.

Завдання та задачі для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Поняття та форма митного декларування.
2. Правовий статус декларанта, митний брокер.
3. Митна декларація та її види.
4. Поняття, місце та строки здійснення митного оформлення.
5. Прийняття митної декларації та операції з митною декларацією.
6. Оскарження рішень фіскальних органів.
7. Інформування з питань державної митної справи.

Завдання

1. Проаналізуйте порядок заповнення митних декларацій.
2. Надати характеристику організації митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.

Задачі**№1**

При проведенні митного контролю потягу «Київ-Софія» громадянин А. ні усно, а ні письмово, не заявив про наявність у нього будь-якої валюти. Це здалося інспектору митниці, а оскільки часу до відправлення потягу не залишилося, то він здійснив адміністративне затримання громадянина А. Після цього отримав по телефону дозвіл заступника начальника митниці на проведення особистого огляду, під час якого у громадянина А. було виявлено 10 000 дол. США.

Як слід кваліфікувати дії інспектора і громадянина А.?

Дайте юридичну оцінку ситуації з посиланням на відповідні норми чинного законодавства.

№ 2

Підприємство «Оріон» помістило на митний ліцензійний склад 50 мішків цукру, які знаходилися під митним контролем. Але через тиждень виявилось, що 5 мішків були пошкоджені мишами, тому власник складу віддав розпорядження замінити пошкоджені мішки новими. Про це він повідомив працівника митниці, після чого інспектор склав протокол про порушення митних правил, передбачене ст. 470 Митного кодексу України, за ознаками перепакунання предметів, які знаходяться під митним контролем без дозволу митниці, та виніс постанову про накладення на власника складу штрафу.

Дайте характеристику діям інспектора і власника складу.

№ 3

Фірмою «Прометей» м. Кривий Ріг на митну територію України було ввезено новий автомобіль «Форд» під зобов'язання про зворотнє вивезення. Однак даний

автомобіль вчасно не був вивезений, а був задіяний для господарських потреб даної фірми.

Чи вбачаються ознаки порушення митних правил у діях фірми «Прометей».

Форма заняття: практичне заняття

Тема
Митний контроль

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань норм митного законодавства щодо порядку здійснення, принципів та форм митного контролю при переміщенні товарів та транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо порядку здійснення митного контролю;
- 2) демонструвати системні знання застосування системи аналізу та управління ризиками у сфері державної митної справи;
- 3) знати загальні форми митного контролю;
- 4) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо регулювання питань, пов'язаних із здійснення митного контролю.

Література

нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Деякі питання здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України: Постанова Кабінету Міністрів України від 5.10.2011 р. № 1030 // ОВУ. – 2011. - № 78. – Ст. 2882.
3. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 (зі змінами внесеними Постановами КМУ від 03.07.2013 р. № 553) // ОВУ. – 2012. - № 40. – Ст. 1546.
4. Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2012 р. № 467 // ОВУ. – 2012. - № 41. – Ст. 1578.
5. Про затвердження Порядку планування митними органами документальних виїзних перевірок та Порядку проведення митними органами зустрічних звірок: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. № 582 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 56. – Ст. 2269.
6. Про затвердження Порядку оформлення результатів проведення митними органами перевірок: Наказ Міністерства фінансів України від 21.03.2012 р. № 377 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 37. – Ст. 1386.
7. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. № 583 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 56. – Ст. 2270.
8. Про затвердження Порядку проведення огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення: Наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2012 р. № 1316 // Офіційний вісник України. – 2013. - № 18. – Ст. 616.

спеціальна література:

9. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008.
10. Прокопенко В.В. Митні формальності : поняття, зміст (міжнародно-правовий аспект) // Митна справа. – 2011. - № 5. – С. 61.
11. Резнік І.М. Технологія митного контролю як форма реалізації принципу його уніфікації // Митна справа. – 2012. - № 6. – С. 93.
12. Таможенный контроль: на пути к международным стандартам: монография / А.В. Полищук, П.В. Пашко, Е.Б. Самсонов, С.Н. Семка, В.В. Ченцов. – Одесса: «ПЛАСКЕ» ЗАО, 2009. – 476 с.

Питання заняття

1. Поняття, принципи та строки митного контролю.
2. Види митного контролю.
3. Форми митного контролю.
4. Поняття та класифікація пунктів пропуску через державний кордон.
5. Зона митного контролю. Правовий режим зони митного контролю.
6. Система управління ризиками.

Завдання та задачі для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Поняття, принципи та строки митного контролю.
2. Правовий режим зони митного контролю.
3. Попередній документальний контроль, перевірка документів та відомостей.
4. Облік, огляд і переогляд товарів та транспортних засобів.
5. Усне опитування, особистий огляд громадян, огляд поклажі і багажу.
6. Огляд територій та приміщень, перевірка обліку товарів.
7. Проведення документальних виїзних перевірок.
8. Проведення документальних невиїзних перевірок.
9. Система управління ризиками.
10. Митні експертизи.

Завдання

1. Проаналізуйте діяльність фіскальних органів при здійсненні попереднього документального контролю у пунктах пропуску через державний кордон України.
2. Визначте відповідність суб'єктів митного контролю.

Задачі**№1**

Громадянин Шевченко Д.М. в'їхав в Україну з Росії на придбаному там автомобілі через митний пост «Тополі». Митний кордон України він перетнув під час проведення перезміни на митному посту і тому не проходив митний контроль.

Чи вбачаються ознаки порушення митних правил з боку Шевченка Д.М.?

№ 2

При перетині митного кордону громадянин «К» на т/з «OPEL-VECTRA» на вимогу працівника митниці відмовився надати необхідні для здійснення митного контролю документи на т/з. В поясненні він написав, що пред'явив декларацію (письмову) і що цього достатньо для проведення митного контролю.

Чи є в діях особи порушення митних правил?

№ 3

При перетині кордону громадянином «М» в його валізі у спеціально виробленому відсіку було знайдено 400\$. При письмовому, а потім усному декларуванні громадянином «М» було зазначено, що він не має при собі грошей.

Чи є в діях особи порушення митних правил?

Методичні вказівки (рекомендації) для викладачів, які проводять семінарські / практичні заняття

Проведення семінарських занять дозволяє вирішувати такі дидактичні цілі:

- оптимально поєднувати лекційні заняття із систематичною самостійною навчально-пізнавальною діяльністю студентів, їх теоретичну підготовку з практичною;
- розвивати уміння, навички розумової праці, творчого мислення, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань;
- формувати у студентів інтерес до науково-дослідної роботи і залучення їх до наукових досліджень, які здійснює кафедра;
- забезпечувати системне повторення, поглиблення і закріплення знань студентів за певною темою;
- формувати уміння і навички здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності;
- здійснювати діагностику і контроль знань студентів з окремих розділів і тем програми, формувати уміння і навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності.

Практичні (семінарські) заняття проводяться в об'ємі, не меншому, ніж зазначений у цьому комплексі для таких занять.

При проведенні семінарських занять викладач заздалегідь формує порядок проведення семінарського заняття, у якому визначає порядок і послідовність заслуховування підготовлених відповідно до теми заняття доповідей, обговорення їх, опитування студентів, проведення захисту рефератів, у разі наявності таких та проведення дискусії з теми семінарського заняття.

При підготовці до перших семінарів викладачеві бажано обговорити зі студентами зміст китайського прислів'я: "Найкраща пам'ять гірша, ніж найгірше чорнило". Слід також продемонструвати першокурсникам види записів, використання яких допоможе їм приймати участь у обговоренні конкретних проблем:

- виписки, цитати - дослівні, точні записи конкретного тексту з посиланням на джерело інформації та його автора;
- план виступу - сукупність чітко сформульованих, послідовно викладених думок, які відбивають основний зміст прочитаного;
- тези - основні положення тексту без додаткових пояснень;
- конспект - короткий послідовний виклад інформації з першоджерела. Для оперативного використання студентам можна рекомендувати накопичувати інформацію на спеціальних картках - аркушах твердого паперу невеликого формату.

Оцінка доповідей, відповідей на запитання оцінюються за національною шкалою, про що ставиться відмітка у журналі академгрупи.

При проведенні занять, крім відповідей на питання (відповідно до рекомендованих планів), студентами розв'язуються ситуативні завдання (задачі).

Оцінювання вирішення сутаутивних завдань проводиться також за національною шкалою, про що робиться відмітка в журналі академгрупи.

Додатки

1. банк тестів для самоконтролю здобувачів вищої освіти за темами семінарських занять.

До теми 1 «Вступ до морського права: поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук»

1. Морське право зародилося у період:
 1. Середньовіччя
 2. Нового часу
 3. Новітнього часу

4. Античності

2. Які принципи міжнародного публічного права є властивими міжнародному морському праву?

1. Рівності всіх держав
2. Поваги суверенітету держав
3. Вирішення спорів мирними засобами
4. Загальної спадщини людства
5. Свободи відкритого моря
6. Рівності сторін договору
3. До джерел морського права належать:
 1. Конвенції
 2. Регіональні міжнародні угоди
 3. Національне законодавство держав
 4. ЦК України
 5. ГК України
 6. КК України
 7. КПК України

4. Структуру морського права складають:

1. міжнародне публічне морське право
2. Міжнародне приватне морське право
3. Адміністративне право
4. Кримінальне право
5. Національне морське право

5. Джерелами морського права України є:

1. Конвенції
2. Регіональні міжнародні угоди
3. Національне законодавство держав
4. ЦК України
5. ГК України
6. КК України
7. КПК України
8. Інша відповідь

До теми 2 «Правовий статус морських просторів та режим діяльності в них»

1. Правовий статус (А) і правовий режим (Б) «територіального моря» і «внутрішніх вод»:

1. (А) і (Б) різні.
2. (А) і (Б) однакові.
3. (А) - різний, (Б) - однакові.
4. (А) - однаковий, (Б) - різні.
5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

2. Зовнішня границя «територіального моря» є державним кордоном прибережної держави:

1. Так, завжди.
2. Ні, ніколи.
3. Іноді - так, іноді - ні.
4. Так, завжди, якщо прибережна держава це не держава-архіпелаг.
5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

3. Чи завжди державна границя на морі є зовнішньою границею «територіального моря»:

1. Так, завжди.
2. Ні, ніколи.
3. Іноді - так, іноді - ні.
4. Так, завжди, якщо прибережна держава це не держава-архіпелаг.
5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

4. Чи можуть використовуватися для виміру ширини «територіального моря» острів і/або скеля:

1. Можуть використовуватися й острів, й скеля - завжди.
2. Не можуть використовуватися ані острів, ані скеля - ніколи.
3. Острів - може використовуватися завжди; скеля - ніколи не використовується.
4. Острів - може використовуватися завжди; скеля - іноді.
5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

5. Використовуються чи для виміру ширини «територіального моря» «осихаючі при відливі піднесення»:

1. Так, використовуються - завжди.
2. Ні, не використовуються - ніколи.
3. Так, використовуються, якщо на «осихаючому при відливі піднесенні» встановлений маяк.
4. Ні, не використовуються, якщо «осихаючі при відливі піднесення» перебуває далі ширини територіального моря від берега.
5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

До Тем 3 «Правове забезпечення перевезень вантажів та пасажирів»

1. «GENCON»: якщо були виявлені протиріччя між умовами, що містяться в Частині I і частини II:

1. То превалюють умови, передбачені у розділі 2 Розділу V КТМУ.
2. То превалюють умови, що містяться в Частині II «GENCON».
3. То превалюють умови, що містяться в Частині I «GENCON».
4. То превалюють умови, що містяться в Частині III «GENCON».
5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

2. «GENCON»: час, втрачений через вихід з ладу суднових вантажних засобів:

1. Зараховується до сталії.
2. Не зараховується до сталії.
3. Зараховується в розрахунку демереджа.
4. Не зараховується в розрахунку демереджа.
5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

3. «GENCON»: витрати з навантаження, укладання, кріплення вантажу і його вивантаження несуть сторони на умовах:

1. «Фрі ін» (free in).
2. «Дженерал термз» (General terms).
3. «ФІО» (free in and out)
4. «ФІОСТ» (flost fio + stowed + trimmed).

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

4. «GENCON»: судновласники мають право припинити дію договору, якщо демередж не сплачено:

1. Після отримання рахунку Судновласників.
2. Якщо Судновласники подали фрахтувальнику нотис.
3. Якщо Судновласники подали фрахтувальнику 96-ти годинний нотис.
4. Якщо Фрахтувальники не сплатили демередж після закінчення 96-ти годинного нотису.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

5. «GENCON»: судновласники мають заставне право на вантаж як забезпечення сплати фрахтувальником:

1. Диспача.
2. Мертвого фрахту.
3. Демереджа.
4. Позовів за пошкодження судна.
5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –

(Ваша версія).

До Теми 4. «Оформлення суден в морських портах України»

1. Державне регулювання діяльності в морському порту здійснюється з метою забезпечення:

- а) безпеки мореплавства, життя і здоров'я громадян;
- б) порядку в морському порту;
- в) безпечної експлуатації об'єктів портової інфраструктури у межах території та акваторії морського порту;
- г) комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності морських портів;
- д) отримання прибутків до бюджету держави;
- е) недопущення недобросовісної конкуренції.

2. Нагляд за мореплавством у морському порту здійснюється

- а) капітаном морського порту,
- б) начальником морського порту,
- в) лоцманами,
- г) службою регулювання руху суден.

3. До портових зборів належать:

- а) корабельний,
- б) причальний,
- в) стандартний,
- г) якірний,
- д) каналний,
- е) маяковий,
- є) адміністративний,
- ж) санітарний,
- з) ветеринарний.

4. У морських портах (морських терміналах) утворюються зони

- а) прикордонного контролю,
- б) митного контролю,
- в) санітарного контролю,
- г) ветеринарного контролю.

До теми 5 «Морські контейнерні перевезення. Трансшипмент»

1. Трансшипмент – це...
 - а) умова коносаменту
 - б) особливий режим перевалки вантажів
 - в) митний режим
 - д) процедура оформлення вантажів
2. Умови застосування трансшипменту визначено
 - а) МК України
 - б) КТМ України
 - в) ЦК України
 - г) правилами портів
 - д) умовами договору
 - е) спеціальним Законом України.
3. Трансшипмент є умовою
 - а) залучення додаткових вантажопотоків до портів
 - б) збільшення імпорту товарів
 - в) збільшення експорту товарів
 - г) збільшення транзиту товарів

До теми 6 «Державна митна справа: поняття, суб'єкти здійснення, правове регулювання»

1. Контролюючими органами у сфері державної митної справи є:
 - а) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости, спеціалізовані навчальні заклади та науково-дослідна установа митної служби України
 - б) митниці та митні пости
 - в) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости
 - г) митниці та митні пости
 - д) найбільш правильна та повна відповідь: _____
2. Підприємству може бути видано сертифікати уповноваженого економічного оператора таких видів:
 - а) на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки
 - б) щодо надійності і безпеки
 - в) на спрощення митних процедур
3. Форма і порядок видачі сертифіката уповноваженого економічного оператора визначаються:
 - а) Кабінетом Міністрів України
 - б) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів

в) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику

До теми 7 «Митно-тарифне регулювання у структурі фіскальної політики держави»

1. Вкажіть елементи, що входять до бази оподаткування ПДВ при постачанні товарів/ послуг:

- а) акцизний податок на спирт етиловий, що використовується суб'єктами господарювання для виробництва компонентів крові
- б) всі відповіді вірні
- в) ПДВ у складі ціни придбаних товарів/ послуг
- г) вартість нематеріальних активів, що передаються платнику ПДВ покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів /послуг;

2. Згідно зі ст. 51 Митного кодексу України митна вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначається

- а) контролюючим органом у сфері державної митної справи, в зоні діяльності якого акредитований суб'єкт ЗЕД
- б) декларантом відповідно до норм цього Кодексу
- в) експертною службою забезпечення контролюючих органів у сфері державної митної справи
- г) торгово-промисловою палатою

3. У разі направлення гаранту претензій щодо сплати митних платежів відповідно до Податкового кодексу України пеня нараховується:

- а) на строк, що не перевищує одного місяця з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією
- б) на строк, що не перевищує одного року з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією
- в) на строк, що не перевищує трьох місяців з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією
- г) на строк, що не перевищує двох місяців з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією

4. До суб'єктів оподаткування акцизним податком відносять осіб, які:

- а) дотримуються вимог митних режимів та цільового використання підакцизних товарів
- б) виробляють та ввозять підакцизні товари на митну територію України
- в) всі відповіді вірні
- г) реалізують конфісковані підакцизні товари, підакцизні товари, визнані безхазяйними

5. Попереднє рішення про визначення країни походження товару приймається в строк, що не перевищує:

- а) 150 календарних днів
- б) 150 днів з дня отримання контролюючим органом у сфері державної митної справи відповідного звернення
- в) 130 робочих днів з дня отримання контролюючим органом у сфері державної митної справи відповідного звернення
- г) 150 робочих днів

7. Ким приймаються Рішення про коригування заявленої митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України з поміщенням у митний режим імпорту:

- а) начальником митного поста
- б) начальником митниці
- в) контролюючим органом у сфері державної митної справи
- г) відділом митних платежів контролюючого органу у сфері державної митної справи.

7. Метод визначення митної вартості на основі віднімання вартості.

У разі якщо ні оцінювані, ні ідентичні чи подібні (аналогічні) товари не продаються в Україні одночасно або в час, максимально наближений до дати ввезення оцінюваних товарів в Україну, митна вартість таких товарів визначається на основі ціни одиниці товару, за якою відповідно оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) з оцінюваними товари продаються в Україні в кількості, достатній для встановлення ціни за одиницю такого товару, у такому ж стані, в якому вони були ввезені, на найбільш ранню дату після ввезення товарів, які оцінюються, але до сплину:

- а) 90-денного строку
- б) 30-денного строку
- в) 45-денного строку
- г) 10-денного строку

До теми 8 «Митні режими»

1. У митний режим відмови на користь держави поміщуються:

- а) будь-які товари
- б) українські товари
- в) товари, перелік яких визначений Кабінетом Міністрів України
- г) іноземні товари

2. У митний режим безмитної торгівлі поміщуються:

- а) будь-які товари
- б) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин та нафтопродуктів
- в) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин
- г) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України

3. Якщо встановлені законом заборони або обмеження щодо імпорту відповідних товарів, які діяли під час перебування цих товарів в режимі безмитної торгівлі, скасовано, дозволяється завершення режиму безмитної торгівлі шляхом:

- а) поміщення їх у режим знищення або руйнування
- б) випуску зазначених товарів для вільного обігу на митній території України
- в) експорту зазначених товарів
- г) поміщення їх у режим переробки на митній території України

4. У митний режим безмитної торгівлі поміщуються:

- а) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин

б) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України

в) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин та нафтопродуктів

г) будь-які товари

5. У митний режим митного складу можуть поміщатися будь-які товари, за винятком:

а) всі зазначені відповіді правильні

б) товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога

в) товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України

г) товарів, строк придатності для споживання або використання яких закінчився

6. Товари, які протягом строку тимчасового зберігання під митним контролем стали непридатні, були зіпсовані чи пошкоджені внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, підлягають митному оформленню як такі, що надійшли на митну територію України у:

а) пошкодженому стані

б) непридатному стані

в) зіпсованому стані

г) всі відповіді вірні

7. Строк зберігання у митному режимі митного складу товарів, призначених для експорту, не може перевищувати ... з дати поміщення їх у цей режим:

а) 3 роки

б) 1095 днів

в) 365 днів

г) 1 рік

До теми 9 «Митне оформлення та митне декларування»

1. Митна декларація подається органу доходів і зборів, який здійснює митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, протягом:

а). строку, визначеного декларантом та погодженого з митницею

б) 15 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу

в) 7 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу

г) 10 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу

2. Перед подачею митної декларації декларант має право з дозволу органів доходів і зборів здійснювати:

а). частковий огляд товарів та транспортних засобів комерційного призначення

б) митний огляд товарів та транспортних засобів комерційного призначення

в) ідентифікаційний огляд товарів з метою перевірки їх відповідності опису (відомостям), зазначеному у товаросупровідних документах

г) фізичний огляд товарів з метою перевірки їх відповідності опису (відомостям), зазначеному у товаросупровідних документах, брати проби та зразки товарів

3. Внесення змін до митної декларації, прийнятої органом доходів і зборів, допускається до моменту завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму, а також протягом:

- а) п'яти років з дня завершення їх митного оформлення
- б) десяти років з дня завершення їх митного оформлення
- в) трьох років з дня завершення їх митного оформлення
- г) одного року з дня завершення їх митного оформлення

До теми 10 «Митний контроль»

1. У якій кількості беруться проби (зразки) товарів, крім великогабаритних і технічно складних:

- а) у мінімальній кількості у трьох примірниках, кожен з яких є достатнім для проведення досліджень
- б) у мінімальній кількості у двох примірниках, кожен з яких є достатнім для проведення досліджень
- в) в одному примірнику
- г) відповідні вимоги Митним кодексом не встановлені

2. Протягом якого строку декларант або уповноважена ним особа має право оскаржити рішення органу доходів і зборів, прийняте на підставі результатів проведеного дослідження (аналізу, експертизи):

- а) протягом 90 днів з дня надходження проб (зразків) до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- б) протягом двох місяців з дня надходження проб (зразків) до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- в) протягом 45 днів з дня надходження проб (зразків) до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- г) протягом 60 днів з дня надходження проб (зразків) до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання № 1

(очна та заочна форма навчання)

Тема

Вступ до морського права: поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук

Мета вивчення

Поглибити та закріпити систему знань про генезу морського права, його поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук, а також визначити сучасні тенденції розвитку правового забезпечення морської діяльності, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права;
- 3) виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенция об открытом море 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 5-9.
2. Конвенция о рыболовстве и охране живых ресурсов открытого моря 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 17-19.
3. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 10-14.
4. Конвенция о континентальном шельфе 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 15-16.
5. Конвенция ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 года / Конституция для океанов (UNCLOS 82): учебно-методическое пособие/ [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]; под ред. С.В. Кивалова. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание». — 1998. – №/II. – 250 с.
6. Конвенция ООН об условиях регистрации судов (Женева, 7 февраля 1986 года) = United Nations Convention on Conditions for Registration of Ships 1986 // Советский ежегодник морского права. – М.: В/О «Мортехинформреклама», 1987. – С. 141-153.
7. Кодекс торговельного мореплаводства України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47 – 52. – Ст. 349.

8. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 94. – Ст. 3216.

спеціальна література:

9. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
10. Егоров Л.М. Соотношение международного публичного морского права с международным частным морским правом / Егоров Л.М. // Правовое обеспечение безопасности судоходства и сохранности перевозки грузов. Сборник научных трудов. – Л.: Транспорт, 1985.- С. 3-16.
11. Лукшин И.В. Является ли морское право самостоятельной отраслью права? / И.В. Лукшин // Право и политика. – 2001. – № 3. – С. 11 – 16.
12. Малинин С.А. Классификация морских пространств согласно Конвенции по морскому праву 1982 г. / Малинин С.А. // Проблемы ответственности в международном морском праве. Сборник научных трудов. - Л.: Транспорт, 1983. - С. 55-65
13. Международное морское право. Учебное пособие / Авраменко И.М.. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: РКонсульт, 2003. - 496 с.
14. Международное морское право. Учебное пособие / Вылегжанин А.Н., Гуреев С.А., Иванов Г.Г.; Под ред.: Гуреев С.А. - М.: Юрид. лит., 2003. - 448 с.
15. Международное морское право (публичное и частное). Учебное пособие / Гуцуляк В.Н. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. - 416 с.
16. Международное морское право: Учебник / Отв. ред. Блищенко И.П. – М., 1988.
17. Международное морское право (основные положения). Учебное пособие / Мовчан А.П.; Отв. ред.: Славин М.М. - М.: Изд-во ИГиП РАН, 1997. - 52 с.
18. Мировой океан и международное право. Правовой режим морских прибрежных пространств / Отв. ред.: Мовчан А.П., Янков А.; Редкол.: Бараболя П.Д., Виноградов С.В., Даниленко Г.М., Кунц О., Миронова С.В., Симонидерс Я., Скалова Л.В., Сперанская Л.В., Шинкарецкая Г.Г. - М.: Наука, 1987. - 228 с.
19. Овлащенко А.В. Международное морское право и формирование морской политики Европейского Союза: проблемы взаимодействия / Овлащенко А.В. // Российский ежегодник международного права. 2007 / Гл. ред.: Галенская Л.Н. - С.-Пб.: Россия - Нева, 2008. - С. 145-155.
20. Современное международное морское право и практика его применения Украиной: Г.А. Анцелевич, А.Ф. Высоцкий и др. / Рук. авторского коллектива А.А. Щипцов. - Киев: Наукова думка, 1995.
21. Современное международное морское право и перспективы его развития. Монография / Шемякин А.Н. - Одесса: ОНМА, 2003. - 316 с.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Охарактеризуйте діяльність Ліги Націй з розробки та прийняття міжнародних угод у сфері морського права.
2. Охарактеризуйте діяльність ООН з розробки та прийняття міжнародних угод у сфері морського права.
3. Здійсніть огляд судової практики (міжнародної та національної) у справах, що виникають із приводу розмежування морських просторів.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Здійсніть огляд програмних документів у сфері морської діяльності та торговельного мореплавства, що були прийняті в період незалежності України.

2. Здійсніть правову експертизу проєктованого українського законодавства у сфері морської діяльності. Сформууйте власну точку зору на їхні норми та запропонуйте власні шляхи розбудови морської інфраструктури України.

Тема

Правовий статус морських просторів та режим діяльності в них

Мета вивчення

Поглибити та закріпити систему знань про правовий статус морських просторів та режим діяльності в них, а також визначити сучасні тенденції розвитку правового забезпечення режиму правомірної діяльності у морських просторах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини;
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права;
- 3) виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 4) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права
- 5) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності.

Література**нормативно-правові акти:**

1. Конвенция об открытом море 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 5-9.
2. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 10-14.
3. Конвенция о континентальном шельфе 1958 года // Женевские конвенции по морскому праву / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). — 1998. – №5/II. – С. 15-16.
4. Конвенция ООН по морскому праву от 10 декабря 1982 года / Конституция для океанов (UNCLOS 82): учебно-методическое пособие/ [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]; под ред. С.В. Кивалова. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). – 1998. – №/II. – 250 с.
5. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 2. - Ст. 5.
6. Про виключну (морську) економічну зону України: Закон України від 16 травня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 21. – Ст. 152.
7. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою

Кабінету Міністрів України від 16 травня 1996 р. № 529 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 12. – Ст. 334.

8. Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 54. – Ст. 1970.

9. Про внутрішні води, територіальне море та прилеглу зону України: Проект Закону України від 30.12.2002 р. № 2605. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_2?pf3516=2605&skl=5

спеціальна література:

10. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

11. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.

12. Гуреев С.А. Проблема иммунитета государственных морских торговых судов на современном этапе / С.А. Гуреев // Ежегодник морского права. – 1997. – С. 55-63.

13. Деканозов Р. В. О юридической природе открытого моря и морского дна за пределами континентального шельфа / Р.В. Деканозов / Международно-правовые проблемы мирового океана на современном этапе. Сборник / Науч. ред.: Колодкин А.Л. – М.: Транспорт, 1976. – С. 93 - 96.

14. Додин Е.В. Санкционированное вмешательство в сфере торгового мореплавания : учеб. пос. / Е.В. Додин, В.В. Серафимов. – О.: Юридическая литература, 2001. – 149 с.

15. Кривак В.В. Поняття юрисдикції держави в територіальних водах / В.В. Кривак // Митна справа. – 2010. – № 1. – С. 80 – 84.

16. Кузнецов С.О. Адміністративна юрисдикція України у відкритому морі / С.О. Кузнецов // Актуальні проблеми держави і права. – Вип.18. – 2003. – С. 517-520.

17. Кузнецов С.А. О таможенной (морской) зоне Украины / С.А. Кузнецов // Митна справа. – 2002. – №4. – С. 68-80.

18. Кузнецов С.А. Территориальные воды Украины: понятие и нормативное определение термина // Митна справа. – 2002. – № 3. – С. 31 -35.

19. Проект Конвенции о режиме судов в иностранных портах (перевод А.Л. Колодкина). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.sea-law.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=115&Itemid=76

20. Серафимов В.В. Принцип свободы судоходства в открытом море - основа осуществления торгового мореплавания / В.В. Серафимов // Суспільство. Держава. Право. – 2004. – Вип. 4. – С.6-9.

21. Царев В.Ф. Юридическая природа экономической зоны и континентального шельфа по Конвенции ООН по морскому праву 1982 года и некоторые аспекты правового режима морских научных исследований в данных пространствах / В.Ф. Царев // Советский ежегодник морского права. – М.: В/О «Мортехинформреклама», 1985. – С. 28 – 38.

22. Шемякін О.М. Проблеми державної реєстрації морських торговельних суден у сучасному міжнародному морському праві / О.М. Шемякін // Держава і право: юридичні і політичні науки. – 2005. – Вип. 28. – С. 543-548.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Порівняйте окремі угоди про торговельне мореплавство та виявіть закономірності їх побудови, а також змісту норм. Визначте, які гібридні види режимів можуть бути передбачені цими угодами.

2. Дослідіть матеріали справи Україна-Румунія щодо розмежування морських просторів та порівняйте результати судового розгляду спору з іншими подібними прецедентами Міжнародного суду ООН. Виявіть схожі та відмінні риси.

Завдання поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Дослідіть двосторонні угоди про торговельне мореплавство України та визначте, судам під яким прапором в портах України надається режим 1) національний; 2) найбільшого сприяння; 3) найбільш сприятливої нації.

Тема

Правове забезпечення перевезень вантажів та пасажирів

Мета вивчення

Сформувати та поглибити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення перевезень вантажів та пасажирів, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цих сферах, а також шляхи їх можливого вирішення

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері перевезень вантажів та пасажирів, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права у сфері перевезень вантажів та пасажирів; виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морських перевезень вантажів та пасажирів;
- 5) складати юридичні акти у сфері морських перевезень вантажів та пасажирів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Международная конвенция об унификации некоторых правил о коносаменте 1924 года / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. - № 12/IV. – С. 5-12.
2. Протокол об изменении Международной конвенции об унификации некоторых правил о коносаменте, подписанной в Брюсселе 25 августа 1924 года (Правила Висби) 1968 года / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. - № 12/IV. – С. 21-22.
3. Конвенция об ограничении ответственности собственников морских судов 1957 года // Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е.В. Додан, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). - 1999. - № 10/II. – С. 5 – 12.
4. Конвенция об ограничении ответственности по морским требованиям 1976 года // Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е.В. Додан, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). - 1999. - № 10/II. – С. 15 – 23.

5. Конвенция Организации Объединенных Наций о морской перевозке грузов 1978 года (Гамбургские правила) / Правила перевозки грузов морем: Гаагские правила, Гаагско-Висбийские правила, Гамбургские правила: учеб.-метод. пособие / [сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – № 12/IV. – С. 23-42.
6. Международная конвенция об унификации некоторых правил о перевозке пассажиров морем 1961 года / Правила морской перевозки пассажиров: учеб.-метод. пособие / сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов]. – О., Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – № 15/IV. – С. 5-9.
7. Афіньська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. – № 5. – Книга 1. – Ст. 1103.
8. Протокол від 19.11.1976 р. до Афіньської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. – № 5. – Книга 1. – Ст. 1103.
9. Про приєднання України до Афіньської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року і Протоколу 1976 року до неї: Закон України від 15.07.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 33. – Ст. 305.
10. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
11. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
12. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
13. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
14. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
15. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

спеціальна література:

16. Кузнецов С.О. Морське приватне право : навч. посібник : рекомендовано МОН України / С.О. Кузнецов, Л.І. Пашковська ; НУ "ОЮА". – Одеса : Фенікс, 2012. – 236 с.
17. Балобанов А.Н. Правовые условия перевозки пассажиров в международном морском судоходстве. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – О., 1972. – 16 с.
18. Баторин В. Договор морской перевозки и обязательное страхование пассажиров / Баторин В. // Социалистическая законность. – № 3. – М., 1975. – С. 42-43.
19. Кокин А.С. Международная морская перевозка груза: право и практика / Кокин А.С. - М.: Инфотропик Медиа, 2012. - 784 с.
20. Проформи коносаментов «Congendill», «Conlinebill», «Intankbill»: Учебно-методическое пособие/ Сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - № 11/IV.
21. Фаддеева Т.А. Ответственность сторон при прекращении договора морской перевозки груза / Фаддеева Т.А.. // Проблемы ответственности в международном морском праве. Сборник научных трудов – Л.: Транспорт, 1983. – С. 92-103
22. Шемякін О.М. Міжнародне приватне морське право. – Одеса, 2000.
23. Дозорець О. Договір перевезення вантажу різними видами транспорту: правова характеристика // Господарське право. – 2001. – № 7. – С. 21 - 23.

24. Клепікова О. Правова природа коносаментів // Господарське право. – 2001. – № 10. – С. 29 - 32.
25. Егоров К. Ф. Международная конвенция 1924 г. о коносаментах и морское законодательство зарубежных государств // Морское право и практика. Информационный сборник. – № 33 (171). – М., 1967. – С. 3-18.
26. Кивалов С. В. Проблемы правового регулирования торгового мореплавания // Проблеми правового забезпечення підприємницької діяльності, пов'язаної з морем: Тези доповідей науково-практичної конференції, 17 березня 2006, Одеса / Одеська національна юридична академія; Одеський морський торговельний порт. – О.: Фенікс, 2005. – 144 с.
27. Кокин А. С. Коносамент: правовые аспекты. – М.: Водный транспорт, 1987. – 149 с.
28. Короткий Т.Р. Правовое регулирование морской перевозки грузов и пассажиров / Короткий Т.Р., Шемякин А.Н. - Одесса: Латстар, 1999. - 172 с.
29. Косовская В. А. Морская перевозка грузов в системе транспортных обязательств // Морське право: актуальні питання теорії та практики: Зб. наук. пр. ОНМА. – Вип. 3. – Одеса: Издательство ОНМА, 2007. – С. 106 – 111.
30. Маковский А. Л. Правовое регулирование морских перевозок грузов. – М.: Мор. транспорт, 1961. – 314 с.
31. Немчинов Н. В. Обязательные условия и правовая природа коносамента // Морское право. Труды ЦНИИМФ. – Вып. 263. – Л.: «Транспорт», 1981. – С. 53 - 55.
32. Пассажирский чартер «INCHARPASS»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е.В. Додин, С.А. Кузнецов//Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - №14/IV.
33. Правила морской перевозки пассажиров: Учебно-методическое пособие / Сост.Е.В. Додин, С.А. Кузнецов//Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). - 1999. - №15/IV.
34. Правила перевозки грузов морем: Гагские правила, Гагско-Висбийские правила, Гамбургские правила. Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – № 12/IV. – 44 с.
35. Правовое регулирование ограничения ответственности судовладельцев: Учебное пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Правовое регулирование торгового мореплавания). – 1999. – № 10/II. – 24 с.
36. Проформы коносаментов: «Congenbill», «Onlinebill», «Intankbill» Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №11/IV. – 24 с.
37. Сергеева М.А. Гражданско-правовая ответственность перевозчика по договору морской перевозки пассажиров. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 2007. – 24 с.
38. Универсальный тайм-чартер «Baltimex 39»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №8/IV. – 20 с.
39. Хаббибулаев А.Х. Генезис института морской перевозки груза // История государства и права. – 2007. – № 13. – С. 32 – 34.
40. Чартер «Gencon»: Учебно-методическое пособие / Сост. Е. В. Додин, С. А. Кузнецов // Библиотека журнала «Торговое мореплавание» (Серия: Рабочие тетради). – 1999. – №10/IV. – 24 с.
41. Черкес М. Е., Стрельцова Е. Д. Морская перевозка грузов. – Одесса: Бахва, 1997. – 72 с.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Дослідіть договір чартеру (фрахтування).
2. Дослідіть проформи договору чартеру (фрахтування).
3. Визначте схожі та відмінні риси договору чартеру (фрахтування) та майнового найму і договору чартеру (фрахтування) та перевезення.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Укладіть договір фрахтування судна за бербоут-чартером.
2. Укладіть договір фрахтування судна за тайм-чартером.

Тема

Оформлення суден в морських портах України.

Мета вивчення

Сформувати та поглибити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення оформлення суден в морських портах України, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх можливого вирішення

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері оформлення суден в морських портах України, а також відповідних положень юридичної доктрини;
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права; виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності, зокрема у сфері оформлення суден в морських портах України;
- 5) складати юридичні акти у сфері оформлення суден в морських портах України.

Література***нормативно-правові акти:***

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
4. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
5. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
6. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
7. Порядок оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 27.06.2013 р. № 430 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 76. – Ст. 2857.
8. Порядок оформлення приходу з рейсу і виходу в рейс суден флоту рибної промисловості капітанами морських рибних портів України, затверджений наказом Міністерства аграрної політики України від 21.01.2006 р. № 14 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8 – Ст. 467.

спеціальна література:

9. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
10. Алферова О.В. Агентирование в гражданском праве России и странах «общего права» / Алферова О.В. // Некоторые вопросы договорного права России и зарубежных стран. Сборник статей аспирантов и молодых ученых / Отв. ред.: Абова Т.Е. – М.: МЗ Пресс, 2003. – С. 79 – 90.
11. Амелин Ю. Морские присяжные брокеры Франции / Ю. Амелин // Морской флот. – 1979. – № 8. – С. 14 – 19.
12. Блинов Э.К. Комплексное обслуживание судов в морских портах / Э.К. Блинов, А.М. Дуберштейн. – М.: Транспорт, 1975. – 156 с.
13. Бурмистров М.М. Агентские, транспортно-экспедиторские и стивидорные операции в иностранных портах / М.М. Бурмистров. – М.: Транспорт, 1989. – 145 с.
14. Виноградов Н.Н. Правовые формы агентирования в международном судоходстве. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Н.Н. Виноградов. – Москва, 1971. – 16 с.
15. Виноградов Н.Н. Некоторые условия агентирования советских морских судов в иностранных портах / Н.Н. Виноградов // Информационный сборник «Морское право и практика». – Л., 1971. – № 15. – С. 15 – 19.
16. Егоров А.В. Агентский договор: опыт сравнительного анализа законодательных и теоретических конструкций / А.В. Егоров // Ежегодник сравнительного правоведения. – М.: Издательство НОРМА, 2003. – С. 164 – 170.
17. Красильникова В. Договоры морского агентирования / В. Красильникова // Юридическая практика. – 2004. – №51. – С. 1 – 4.
18. Кузнецов С.А. Таможенные формальности в двусторонних соглашениях Украины о торговом мореплаваннии / С.А. Кузнецов, Т.В. Аверочкина Т.В. // Митна справа. – 2009. - № 1. – С. 5 – 11.
19. Петров И.М. Агентирование морских судов: Теория и практика: Учеб. пособие / И.М. Петров, В.А. Виговский. – Черновцы: Книги-XXI, 2005. – 496 с.
20. Плужников К. И Транспортное экспедирование: Учебник / К.И. Плужников. – М.: РосКонсульт, 1999. – 576 с.
21. Селиванов В.В. Агентирование круизных судов и яхт: монография / В.В. Селиванов. – Одесса: Фенікс, 2010. – 240 с.
22. Сергеева Н.Н. Правовые аспекты морского агентирования в деятельности международных организаций / Н.Н. Сергеева // Торговое мореплавание. – 1999. – №1. – С. 27 – 33.
23. Сергеева Н.Н. Совершенствование правового регулирования морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Юридический вестник. – 1999. – №3. – С. 76 – 79.
24. Сергеева Н.Н. Правовое регулирование морского агентирования в России / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми держави та права. – 1999. – Вип. 6. – Ч.2. – С. 196 – 203.
25. Сергеева Н.Н. Понятие и сущность морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Актуальные проблемы политики. – 1999. – № 6 – 7. – С. 164 – 172.
26. Сергеева Н.Н. Становление отечественного законодательства в области морского агентирования / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми політики. – 2000. – № 8. – С. 249 – 253.
27. Сергеева Н.Н. Особенности правового регулирования морского посредничества во Франции / Н.Н. Сергеева // Актуальні проблеми політики. – 2003. – №16. – С. 480 – 488.
28. Шаповаленко А.С. Функции агента в отношении по договору морского агентирования и посредничества / Шаповаленко А.С. // Материалы научно-практической конференции «Закон в теории и судебной практике». Тезисы научных докладов и

сообщений молодых ученых Краснодарского края и Республики Адыгея / Под ред.: Дементьев С.И. – Краснодар: Изд-во Южн. ин-та менеджмента, 2001. – С. 81 – 83

Зміст завдання самостійної роботи

1. Дослідіть поняття «вільна практика» у національному українському законодавстві, в іноземному законодавстві та міжнародних угодах, а також у спеціальній літературі. Складіть власне визначення цього поняття. Обґрунтуйте власну точку зору.
2. Визначте можливість застосування спеціальних сил та засобів прибережної держави до подавлення заколоту на борту іноземного військового судна, що перебуває біля причалу порту прибережної держави.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Санітарна юрисдикція держави порту: генеза, визначення, правові засади, механізм здійснення.
2. Port state control: поняття, визначення, правові засади здійснення.
3. Здійсніть порівняльний аналіз контрольних та сервісних процедур щодо суден під іноземним прапором та під українським прапором в портах України. Визначте відмінні та схожі процедури.

Тема

Морські контейнерні перевезення. Трансшипмент

Мета вивчення

Сформувати та поглибити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення морських контейнерних перевезень та трансшипменту, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цих сферах, а також шляхи їх можливого вирішення.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів морського права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері морської діяльності, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми морського права, виявляти прогалини чинного морського законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері морського права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері морської діяльності та державної митної справи;
- 5) складати юридичні акти у сфері морської діяльності.

Література**нормативно-правові акти:**

1. Таможенная Конвенция, касающаяся контейнеров 1956 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_704
2. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
3. Таможенная конвенция, касающаяся контейнеров 1972 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_c34. Вступила в силу для Украины 01.03.1977 г.
4. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери від 02.12.1972 р. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_013
5. Соглашение о совместном использовании грузовых вагонов и контейнеров собственности государств-участников Содружества, Азербайджанской Республики, Республики Грузия, Латвийской Республики, Литовской Республики, Эстонской Республики от 12.03.1993 г. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 19. – Ст. 1033.
6. Временное соглашение о порядке передачи вагонов и контейнеров с грузами через межгосударственные передаточные переходы государств-участников Содружества от 15 октября 1993 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/997_408
7. Поправки до Міжнародної конвенції про безпечні контейнери від 2 грудня 1972 р. від 04.11.1993 р. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896_048

8. Протокол двадцать девятого заседания Совета по железнодорожному транспорту государств-участников Содружества от 19 июня 2001 года. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_240
9. Правила перевозок грузов в универсальных контейнерах по железным дорогам государств-участников СНГ, Латвийской Республики, Литовской Республики, Эстонской Республики от 20.06.2001 г. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_128
10. Порядок перевозок скоропортящихся грузов в универсальных контейнерах в международном железнодорожном сообщении между государствами-участниками Содружества, Латвийской Республикой, Литовской Республикой и Эстонской Республикой от 30.05.2008 г. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/998_345
11. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
12. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення митного оформлення транзитних вантажів: Закон України від 01.06.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 30. – Ст. 400.
14. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
15. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
16. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.
17. Правила перевезення вантажів у спеціальних та спеціалізованих контейнерах відправників і одержувачів (ст. 54 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 21.11.2000 р. № 644 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 48. – Ст. 2108.
18. Правила перевезення вантажів в універсальних контейнерах (ст. 7, 38, 54, 119 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 20.08.2001 р. № 542 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 37. – Ст. 1721.
19. Правила перевезення швидкопсувних вантажів (стаття 5 Статуту), затверджені наказом Міністерства транспорту України від 09.12.2002 р. № 873 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 3. – Ст. 88.
20. Правила перевезення небезпечних вантажів, затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 25.11.2008 р. № 1430 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 17. – Ст. 541.
21. Порядок переміщення товарів у пунктах пропуску через державний кордон, що розташовані на території морських портів України, під час контейнерних перевезень у прямому змішаному сполученні, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.04.2009 р. № 320 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 26. – Ст. 870.

спеціальна література:

22. Андрієнко М. М. Оцінка ефективності контейнерних перевезень на транспорті / М. М. Андрієнко. // Ефективна економіка. – 2011. – № 10. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efek_2011_10_9.pdf
23. Астановский Г.Б. Правовые вопросы контейнеризации на морском флоте / Г.Б. Астановский, А.А. Ковалев, В.А. Мусин; под ред. Г.Д. Дементьева; Центральный

научно-исследовательский институт Морского флота. – М.: Рекламинформбюро ММФ, 1977. – 144 с.

24. Васьков Ю. Траншипмент играет важную роль в борьбе за транзит / Ю. Васьков. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cfts.org.ua/opinions/40833>

25. Венгрук А. Траншипмент ускоряет перевозки / А. Венгрук // Митна справа. – 2011. – № 5. – С. 56-61.

26. Вороной В.И. Перспективы оптимизации таможенного регулирования траншипмента в портах Украины / В.И. Вороной // Митна справа. – 2009. – № 6. – С. 48-51.

27. Додін Є.В. Митне регулювання траншипменту / Є.В. Додін // Митна справа. – 2010. – № 6. – С. 26-31.

28. Интересные факты о становлении контейнера как самого распространённого способа перевозки грузов. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ualife.net/business/interesnye-fakty-o-stanovlenii-kontejnera-kak-samogo-rasprostranyonnogo-sposoba-perevozki-gruzov/10586/>

29. Кириллова В.Ю. Траншипмент как новый режим перевалки транзитных грузов в украинских портах / В.Ю. Кириллова. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/konfer30/601.pdf>

30. Мачкур Н. Формування системи траншипменту і перспективи розвитку / Н. Мачкур // Митна справа. – 2012. – № 1. – С. 105-111.

31. Мачкур Н.О. Траншипмент і перспективи його розвитку / Н.О. Мачкур // Верховенство права очима правників-початківців : матеріали Всеукр. студент. наук. конф., присвяч. 15-річчю Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчя Одес. школи права (Одеса, 26 квітня 2012 р.). 2012. – С. 852-854.

32. Михайлова В. Траншипмент как зеркало транспортных проблем / В. Михайлова // Порты Украины. – 2010. – №8. – С. 36-39.

33. Овруцкая Т. Траншипмент вверх по Днепру / Т. Овруцкая // Морьяк Украины. – 2010. – 10 ноября. – № 45. – С. 3.

34. Опанчук Б.А. Траншипмент как перспективное направление развития контейнерных перевозок / Б.А. Опанчук // Економічні інновації: Зб. наук. пр. — Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2010. — Вип. 41. — С. 168-173.

35. Подцерковний О.П. Законодавчі проблеми траншипменту в контексті розвитку морських портів України / О.П. Подцерковний, Д.Ю. Сіюшов // Актуальні проблеми держави і права. – 2013. – Вип. 72. – С. 483-489.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Проаналізуйте організаційно-правовий механізм та наслідки впровадження траншипменту в морських портах України
2. Проаналізуйте процес та наслідки впровадження траншипменту в одному з великих портів світу (на вибір; мають бути представлені всі континенти).
3. Складіть аналітичну довідку про динаміку контейнерообороту у обаному порту світу (на вибір; мають бути представлені всі континенти).

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Проаналізуйте норми діючого законодавства України, якими визначено механізм здійснення митних формальностей на морському транспорті.
2. Запропонуйте зміни до діючого законодавства України з метою підвищення ефективності траншипменту у вітчизняних портах.

Тема

Державна митна справа: поняття, суб'єкти здійснення, правове регулювання

Мета вивчення

Поглибити та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку державної митної справи України в умовах гармонізації митного законодавства зі стандартами ЄС, зокрема через розгляд оновленої системи повноважень фіскальних органів у сфері державної митної справи.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм і принципів митного права і законодавства, організації та структури юридичної діяльності у сфері державної митної справи, а також відповідних положень юридичної доктрини
- 2) тлумачити та застосовувати норми митного права, виявляти прогалини чинного митного законодавства, вирішувати проблеми конкуренції норм;
- 3) надати правову оцінку поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікувати правову проблему чи конфлікт з використанням знань у сфері митного права;
- 4) надавати юридичні консультації та правову допомогу у різних категоріях справ у сфері державної митної справи;
- 5) складати юридичні акти у сфері державної митної справи

Література***нормативно-правові акти:***

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 29. - Ст. 377
2. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
3. Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи: Закон України від 04.07.2013 р. // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 20-21. - Ст. 711.
4. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236 // Урядовий кур'єр. - 2014. - № 120. - С. 12-13.
5. Про внесення зміни до пункту 7 Положення про Державну фіскальну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 р. № 360 //
6. Офіційний вісник України. - 2015. - № 46. - Ст. 1478.

спеціальна література:

7. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
8. Абакуменко А. Таможенное право: от института до самостоятельной отрасли (эволюция взглядов Д.Н. Бахраха на место таможенных норм в системе права) // Митна справа. - 2012. - № 5. - С. 37.
9. Додін Є.В. Виникнення та становлення митного права в Україні // Митна справа. - 2013. - № 1. - С. 10.
10. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка. - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008. - С. 5-17.

11. Митне право України: Навч. посіб. / Ю.В. Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. авт. кол. Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.
12. Прокопенко В.В. Национальные источники таможенного права // Митна справа. – 2010. - № 3. – С. 33-42.
13. Федотов О. Державна фіскальна служба: правові підстави утворення / О. Федотов // Юридичний вісник. – 2014. – № 3. -С. 292-297.
14. Федотов О.П. Митниця в організаційній системі та структурі митних органів України / О.П. Федотов, О.О. Зотенко // Митна справа. – 2012. - № 3. – С. 38-43.
15. Федотов О.П. Спеціалізовані митні органи в організаційній системі та структурі митних органів України / О.П. Федотов, О.О. Зотенко // Митна справа. – 2012. - № 4. – С. 99-105.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Створення та діяльність Державної фіскальної служби України. Діяльність департаментів Державної фіскальної служби України з питань державної митної справи.
2. Дисциплінарна відповідальність посадових осіб фіскальних органів у сфері державної митної справи.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

3. Здійсніть огляд нормативних документів у сфері митної діяльності, що були прийняті в період незалежності України.
4. Здійсніть правову експертизу проектів українського законодавства у сфері митної діяльності. Сформуйте власну точку зору на їхні норми та запропонуйте власні шляхи розвитку митної політики України.

Тема

Митно-тарифне регулювання у структурі фіскальної політики держави.

Мета вивчення

Поглибити та закріпити систему знань про сучасні тенденції здійснення в Україні державної митної справи в умовах гармонізації митного законодавства зі стандартами ЄС, зокрема через розгляд митно-тарифного регулювання як напрямку фіскальної політики держави.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм у сфері правового забезпечення митно-тарифного регулювання;
- 2) визначати сутність та тенденції реформ у сфері митно-тарифного регулювання;
- 3) пояснювати та встановлювати зв'язок між сучасним станом та новітніми процесами розвитку митно-тарифного регулювання;
- 4) пояснювати фундаментальні аспекти митного права, зокрема у сфері митно-тарифного регулювання.

Література

нормативно-правові акти:

1. Международная конвенция о Гармонизованной системе описи и кодирования товаров от 14.06.1983 г.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17.
3. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Голос України від 21.04.2012. - № 73-74.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. - № 29. - ст. 377.
5. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р. № 584 // Відомості Верховної Ради. – 2014. - № 20-21. - Ст. 740.
6. Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 428 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 40. – Ст. 1523.
7. Про затвердження Порядку верифікації сертифікатів про походження товарів з України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2002 р. № 1861 (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 426 від 21.05 2012 р.).
8. Про затвердження форми рішення про коригування митної вартості товарів, Правил заповнення рішення про коригування митної вартості товарів та Переліку додаткових складових до ціни договору: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 р. № 598 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 56. – Ст. 2271.
9. Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правил її заповнення: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.2012 р. № 599 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 52. – Ст. 2104.

спеціальна література:

10. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
11. Кормич Б.А. Гармонізація митних процедур як передумова європейської інтеграції. / Б.А. Кормич // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України. Матеріали науково-практичної конференції. (Одеса, 15 – 16 травня 2015 р.) – Одеса: Юридична література, 2015. – Т. I. – С. 461 – 463.
12. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 696 с.
13. Митна вартість як міжнародна економічна категорія // Митниця. – 2010. - № 5. – С. 9.
14. Шевчук О.М. Контроль за ввезенням та імпортом лікарських засобів як захід митно-нетарифного регулювання // Митна справа. – 2012. - № 2. – С. 32.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Який порядок та умови сплати акцизного податку та податок на додану вартість (ПДВ) при переміщенні товарів через митний кордон України.
2. Розгляньте та проаналізуйте матеріали судових справ при виникненні спірних питань визначення коду товару.

Завдання поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Дослідіть методичні рекомендації щодо визначення коду товару відповідно до УКТ ЗЕД.

Тема

Митні режими

Мета вивчення

Сформувати та поглибити систему знань норм митного законодавства щодо порядку та умов поміщення товарів у відповідний митний режим, а також оподаткування товарів в залежності від обраного митного режиму.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо порядку та умов поміщення товарів у відповідний митний режим;
- 2) демонструвати системні знання порядку оподаткування товарів в залежності від обраного митного режиму;
- 3) знати загальні положення митних режимів;
- 4) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо регулювання питань, пов'язаних із митним режимом.

Література**нормативно-правові акти:**

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // *Голос України* від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17. – С. 112 (п. 61 ч. 1 ст. 14).
3. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р // *Відомості Верховної Ради*. – 2014. – № 20-21. – Ст. 740.
4. Про транзит вантажів: Закон України від 20.10.1999 р. № 1172-XIV // *Відомості Верховної Ради України*. – 1999. - № 51. - Ст. 446.
5. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України: Закон України від 04.11.1999 р. № 1212-XIV // *Відомості Верховної Ради України*. – 1999. - № 51. - Ст. 454.
6. Про затвердження Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2002 № 1569 // *Офіційний вісник України*. – 2002. - № 44. – Ст. 2004.
7. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 427 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 40. – Ст. 1522.
8. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 657 // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 80. – Ст. 3233.

спеціальна література:

9. Ківалов С.В. Митна політика України : підручник / С.В. Ківалов, Б.А. Кормич ; ОНЮА. - Одеса : Юрид. л-ра, 2001. - 256 с.
10. Кормич Б.А. Митні режими згідно законодавства України та ЄС: поняття та сутність / Б.А. Кормич // *Актуальні проблеми політики*. – 2007. – Вип. 31. – С. 58-65.
11. Кормич Б. А. Митні режими як інститут митного права / Б. А. Кормич // *Митна справа*. - 2013. - № 6. - С. 86-92.

12. Додін Є.В., Кравченко П.А., Міщенко І.В. Митні режими в Україні : Навчальний посібник. – Львів, ТОВ «Ліга-прес», 2012. – 132 с.

13. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008 – С. 124-126.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Взаємозв'язок видів зовнішньоекономічних угод та митних режимів.
2. Оподаткування товарів в залежності від обраного митного режиму.
3. Порядок ведення складського обліку товарів, що зберігаються під митним контролем на об'єктах складської інфраструктури зі спеціальним митним статусом.
4. Порядок реалізації товарів у магазинах безмитної торгівлі.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Укладіть документи, які супроводжують застосування митних режимів та є необхідними під час правової реалізації митних режимів.
2. Складіть процесуальний документ при виявленні порушення порядку реалізації товарів через торгівельні площі магазину безмитної торгівлі.

Тема

Митне оформлення та митне декларування

Мета вивчення

Сформувати та поглибити систему знань норм митного законодавства щодо митного оформлення та декларування товарів при переміщенні через митний кордон України.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо загальних положень митного оформлення;
- 2) демонструвати системні знання порядку декларування товарів;
- 3) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо порядку та умов декларування та митного оформлення товарів при переміщенні через митний кордон України.

Література

нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // *Голос України* від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Про справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 р. № 93.
3. Положення про митні декларації, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 40. – Ст. 1545.
4. Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 610 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 49. – Ст. 1940.
5. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 613 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 62. – Ст. 2552.
6. Про затвердження Порядку заповнення митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 р. № 614 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 52. – Ст. 2106.
7. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 631.

спеціальна література:

8. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008.
9. Прокопенко В.В. Митні формальності : поняття, зміст (міжнародно-правовий аспект) // Митна справа. – 2011. - № 5. – С. 61.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Дослідіть поняття «митний режим» у національному українському законодавстві та науковій літературі.
2. Проаналізувати прядок отримання кваліфікаційного свідоцтва агента з митного оформлення.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Заповніть митної декларації на бланку єдиного адміністративного документу.
2. Складіть процесуальний документ при виявленні порушення строків митного оформлення товарів.

Тема**Митний контроль****Мета вивчення**

Сформувати та поглибити систему знань норм митного законодавства щодо порядку здійснення, принципів та форм митного контролю при переміщенні товарів та транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати системні знання норм митного законодавства щодо порядку здійснення митного контролю;
- 2) демонструвати системні знання застосування системи аналізу та управління ризиками у сфері державної митної справи;
- 3) знати загальні форм митного контролю;
- 4) тлумачити та застосовувати норми митного законодавства щодо регулювання питань, пов'язаних із здійснення митного контролю.

Література**нормативно-правові акти:**

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // *Голос України* від 21.04.2012. - № 73-74.
2. Деякі питання здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України: Постанова Кабінету Міністрів України від 5.10.2011 р. № 1030 // *ОВУ*. – 2011. - № 78. – Ст. 2882.
3. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 (зі змінами внесеними Постановами КМУ від 03.07.2013 р. № 553) // *ОВУ*. – 2012. - № 40. – Ст. 1546.
4. Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2012 р. № 467 // *ОВУ*. – 2012. - № 41. – Ст. 1578.
5. Про затвердження Порядку планування митними органами документальних виїзних перевірок та Порядку проведення митними органами зустрічних звірок: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. № 582 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 56. – Ст. 2269.
6. Про затвердження Порядку оформлення результатів проведення митними органами перевірок: Наказ Міністерства фінансів України від 21.03.2012 р. № 377 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 37. – Ст. 1386.
7. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. № 583 // *Офіційний вісник України*. – 2012. - № 56. – Ст. 2270.
8. Про затвердження Порядку проведення огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення: Наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2012 р. № 1316 // *Офіційний вісник України*. – 2013. - № 18. – Ст. 616.

спеціальна література:

9. Митне право України : Навчальний посібник / За заг. ред.: В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка . - 2-ге вид. - К. : Істина, 2008.
10. Прокопенко В.В. Митні формальності : поняття, зміст (міжнародно-правовий аспект) // Митна справа. – 2011. - № 5. – С. 61.
11. Резнік І.М. Технологія митного контролю як форма реалізації принципу його уніфікації // Митна справа. – 2012. - № 6. – С. 93.
12. Таможенный контроль: на пути к международным стандартам: монография / А.В. Полищук, П.В. Пашко, Е.Б. Самсонов, С.Н. Семка, В.В. Ченцов. – Одесса: «ПЛАСКЕ» ЗАО, 2009. – 476 с.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Проаналізуйте організаційно-правовий механізм та наслідки впровадження системи аналізу та управління ризиками у сфері державної митної справи.
2. Складіть процесуальні документи при здійсненні документальної перевірки та зустрічної звірки.
3. Складіть процесуальні документи при здійсненні особистого огляду громадян.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Порівняйте норми діючого законодавства України з міжнародними актами, які визначають стандарти здійснення митного контролю.
2. Запропонуйте зміни до діючого законодавства України з метою підвищення ефективності здійснення митного контролю.

Додатки

1. Банк тестів за темами самостійної роботи

До теми 1 «Вступ до морського права: поняття, предмет, принципи, місце в системі правових наук»

1. Яким є значення Світового океану для економічного розвитку прибережних країн?

1. Не має жодного значення.
2. Економічне.
3. Екологічне.
4. Інша відповідь

2. Чи наділені правами з використання Світового океану країни, що не мають морського узбережжя?

1. Так
2. Ні.
3. Окремі – так, окремі – ні.

3. Якими є види використання просторів Світового океану?

1. Судноплавство
2. Рибальство
3. Прокладання кабелів та трубопроводів
4. Рекреаційне використання
5. Інша відповідь

4. Чи впливає Світовий океан на створення гідрометеорологічних умов планети?

1. Так
2. Ні

5. Чи є морське право самостійною галуззю права?

1. Так
2. Ні
3. Інша відповідь

До теми 2 «Правовий статус морських просторів та режим діяльності в них»

1. Рейди включаються до «територіального моря» прибережної держави:

1. Так, включаються - завжди.
2. Ні, не включаються - ніколи.

3. Так, включаються, але тільки у випадку, якщо вони звичайно використовуються для навантаження, розвантаження та якірної стоянки суден.

4. Ні, не включаються, у тому випадку, якщо вони цілком або частково розташовані за зовнішньою границею «територіального моря».

5. Найбільш правильна та повна відповідь (Ваша думка).

2. Делімітація внутрішніх вод здійснюється із застосуванням:

1. Замикаючих ліній для делімітації внутрішніх вод.
2. Архіпелажних ліній для делімітації архіпелажних вод.
3. Вихідних ліній для виміру ширини територіального моря.
4. Прямих вихідних ліній для виміру ширини територіального моря.
5. Найбільш правильна й повна відповідь (Ваша думка).

3. Континентальний шельф прибережної держави простирається:

1. До зовнішньої границі підводної окраїни материка.

2. На відстань 200 морських миль від вихідних ліній.
 3. Не далі 350 морських миль від вихідних ліній.
 4. Не далі меж, передбачених в UNCLOS 82.
4. Дані про межі континентального шельфу:
 1. Представляються до Комісії з меж континентального шельфу.
 2. Є остаточними і для всіх обов'язковими, якщо вони встановлені на основі рекомендацій.
 3. Здаються на зберігання Генеральному секретареві ІМО.
 4. Належним чином опубліковуються Генеральним секретарем ООН.
5. Прибережна держава здійснює над континентальним шельфом суверенні права:
 1. З метою його розвідки.
 2. З метою розробки його природних ресурсів.
 3. Які не залежать від окупації нею шельфу.
 4. Які визначають правовий статус покриваючих вод.
6. Право прокладати підводні кабелі і трубопроводи на континентальному шельфі:
 1. Мають право всі держави.
 2. Має право прибережна держава.
 3. Має право держава, що дотримується положень UNCLOS 82.
 4. Має право держава, що не має виходу до моря.
7. До штучних островів, установок і споруд на континентальному шельфі:
 1. Частина VI «Континентальний шельф» - застосовується.
 2. Частина VI «Континентальний шельф» - не застосовується.
8. Бурильні роботи на континентальному шельфі дозволяє провадити прибережна держава:
 1. Якщо вони проводяться для будь-яких цілей.
 2. Якщо вони проводяться для цілей розвідки або розробки природних ресурсів.
9. Відрахування та внески проводяться прибережною державою:
 1. Якщо ця держава, що не розвивається.
 2. Через Орган, щорічно, фінансові відрахування.
 3. Через Орган, щорічно, матеріальні внески натурою.
 4. Через Орган, щорічно, після закінчення перших 5 років, у розмірі 7% від вартості або обсягу продукції.
10. Зовнішня границя континентального шельфу України може бути встановлена далі 200 морських миль від вихідних ліній:
 1. Ні, не може
 2. Так, може, але тільки в Чорному морі
 3. Так, може, але тільки в Азовському морі
 4. Так, може.
11. Право прибережної держави розробляти надра шляхом прокладки тунелів:
 1. Залежить від глибини водного покриву над надрами.
 2. Не залежить від глибини водного покриву над надрами.

12. Карти та/або переліки географічних координат точок ліній а) зовнішніх границь континентального шельфу та б) делімітаційних ліній здаються на зберігання:

1. Генеральному секретареві ООН - а).
2. Генеральному секретареві Органа - а).
3. Генеральному секретареві ООН - б).
4. Генеральному секретареві Органа - б).

До Теми 3 «Правове забезпечення перевезень вантажів та пасажирів»

1. «GENCON»: коносаменти видаються і підписуються:

1. Капітаном судна.
2. Агентами судновласника.
3. Агентами фрахтувальника.
4. Агентами вантажовласника.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

2. Пасажир має право перевозити з собою на судні без додаткової оплати:

1. Дітей.
2. Каютний багаж.
3. Багаж, інший ніж каютний.
4. Автомобіль.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

3. Доказом наявності та змісту договору морського перевезення пасажирів є:

1. Багажна квитанція.
2. Документ, який підтверджує сплату вартості проїзду.
3. Квиток, виданий перевізником.
4. Документ, що підтверджує сплату вартості перевезення багажу.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

4. Чи має пасажир право відмовитися від договору морського перевезення:

1. Так, має, у будь-який час до відходу судна.
2. Так, має, у будь-який час до заходу судна в порт для посадки пасажирів.
3. Так, має, у будь-який час після приходу судна в порт для висадки пасажирів.
4. Так, має, у будь-якому порту, до якого зайде судно з причин, що залежать від перевізника.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

5. Правила КТМУ застосовуються до перевезень пасажирів і багажу, якщо:

1. Судно плаває під Державним прапором України.
2. Договір морського перевезення пасажирів укладений в Україні.
3. За договором морського перевезення пасажирів місце відправлення знаходиться на території України.
4. За договором морського перевезення пасажирів місце призначення знаходиться на території України.

5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

6. Доказом наявності та змісту договору морського круїзу є:

1. Рейсовий чартер «Incharpass».
2. Коносамент «Congenbill».
3. Іменна путівка. 1
4. Колективна путівка, видана перевізником.
5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

7. Правила Глави 4 КТМУ щодо договору морського круїзу застосовуються:
 1. Якщо це встановлено угодою сторін.
 2. Якщо угодою сторін не встановлено інше.
 3. Якщо угода сторін не містить обмежень прав учасників круїзу, передбачених в КТМУ.
 4. Якщо перевізником є особа, яку засновано, і основне місце діяльності якої знаходиться в Україні.
 5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

8. Учасник морського круїзу має право отримати назад плату за круїз, якщо він відмовиться від договору:
 1. Будь-коли до початку круїзу.
 2. Якщо він завчасно повідомить організатора круїзу про відмову від договору.
 3. У разі збільшення терміну круїзу через непередбачені обставини.
 4. У разі виникнення після початку круїзу обставин, які призвели до його анулювання.
 5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

9. Доказом наявності та змісту договору морського круїзу є:
 1. Рейсовий чартер «Incharpass».
 2. Коносамент «Congenbill».
 3. Іменна путівка.
 4. Колективна путівка, видана перевізником.
 5. Найбільш правильна і повна відповідь –; у зв'язку з тим, що –
(Ваша версія).

До Теми 4 «Оформлення суден в морських портах України»

1. До портових зборів належать:
 - а) корабельний,
 - б) причальний,
 - в) стандартний,
 - г) якірний,
 - д) каналний,
 - е) маяковий,
 - є) адміністративний,
 - ж) санітарний,
 - з) ветеринарний.
2. У морських портах (морських терміналах) утворюються зони
 - а) прикордонного контролю,
 - б) митного контролю,
 - в) санітарного контролю,

г) ветеринарного контролю.

3. Органи доходів і зборів здійснюють митний контроль на морському та річковому транспорті в

- а) зонах митного контролю
- б) на територіях морських та річкових портів,
- в) акваторіях портів, відкритих для міжнародних перевезень
- г) найбільш правильна та повна відповідь: _____

4. Головними завданнями санітарного контролю в морських портах є

- а) профілактика інфекційних та масових неінфекційних захворювань населення України,
- б) запобігання шкідливого впливу на людину факторів середовища проживання,
- в) гігієнічне виховання
- г) освіта населення
- д) отримання прибутку від цього виду контролю

До Теми 5 «Морські контейнерні перевезення. Траншипмент»

1. ISO-Контейнер це

- а) стандартизована тара багаторазового використання
- б) пристрій для перевезення вантажів
- в) пристрій для торгівлі.

2. Одиниці виміру об'єму контейнерів:

- а) кубічні метри
- б) кубічні сантиметри
- в) TEU
- г) FEU

3. Фідерний траншипмент це

- а) перевантаження вантажу з великих контейнеровозів на малі суда
- б) перевантаження вантажу з великих контейнеровозів на річкові суда
- в) перевантаження вантажу з великих контейнеровозів на інші суда
- г) перевантаження вантажу з великих контейнеровозів на суда під іноземними прапорами.

До теми 6 «Державна митна справа: поняття, суб'єкти здійснення, правове регулювання»

1. Контролюючими органами у сфері державної митної справи є:

- а) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости, спеціалізовані навчальні заклади та науково-дослідна установа митної служби України
- б) митниці та митні пости
- в) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости
- г) митниці та митні пости
- д) найбільш правильна та повна відповідь: _____

2. Підприємству може бути видано сертифікати уповноваженого економічного оператора таких видів:

- а). на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки
- б) щодо надійності і безпеки
- в) на спрощення митних процедур

3. Форма і порядок видачі сертифіката уповноваженого економічного оператора визначаються:

- а). Кабінетом Міністрів України
- б) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фінансів
- в) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику

До теми 7 «Митно-тарифне регулювання у структурі фінансової політики держави»

1. Вкажіть елементи, що входять до бази оподаткування ПДВ при постачанні товарів/ послуг:

- а) акцизний податок на спирт етиловий, що використовується суб'єктами господарювання для виробництва компонентів крові
- б) всі відповіді вірні
- в) ПДВ у складі ціни придбаних товарів/ послуг
- г) вартість нематеріальних активів, що передаються платнику ПДВ покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів /послуг;

2. Згідно зі ст. 51 Митного кодексу України митна вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначається

- а) контролюючим органом у сфері державної митної справи, в зоні діяльності якого акредитований суб'єкт ЗЕД
- б) декларантом відповідно до норм цього Кодексу
- в) експертною службою забезпечення контролюючих органів у сфері державної митної справи
- г) торгово-промисловою палатою

3. У разі направлення гаранту претензій щодо сплати митних платежів відповідно до Податкового кодексу України пеня нараховується:

- а) на строк, що не перевищує одного місяця з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією
- б) на строк, що не перевищує одного року з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією
- в) на строк, що не перевищує трьох місяців з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією
- г) на строк, що не перевищує двох місяців з дня, наступного за днем закінчення строку виконання зобов'язань, забезпечених гарантією

4. До суб'єктів оподаткування акцизним податком відносять осіб, які:

- а) дотримуються вимог митних режимів та цільового використання підакцизних товарів
- б) виробляють та ввозять підакцизні товари на митну територію України
- в) всі відповіді вірні
- г) реалізують конфісковані підакцизні товари, підакцизні товари, визнані безхазайними

5. Попереднє рішення про визначення країни походження товару приймається в строк, що не перевищує:

- а) 150 календарних днів
- б) 150 днів з дня отримання контролюючим органом у сфері державної митної справи відповідного звернення
- в) 130 робочих днів з дня отримання контролюючим органом у сфері державної митної справи відповідного звернення
- г) 150 робочих днів

7. Ким приймаються Рішення про коригування заявленої митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України з поміщенням у митний режим імпорту:

- а) начальником митного поста
- б) начальником митниці
- в) контролюючим органом у сфері державної митної справи
- г) відділом митних платежів контролюючого органу у сфері державної митної справи.

7. Метод визначення митної вартості на основі віднімання вартості.

У разі якщо ні оцінювані, ні ідентичні чи подібні (аналогічні) товари не продаються в Україні одночасно або в час, максимально наближений до дати ввезення оцінюваних товарів в Україну, митна вартість таких товарів визначається на основі ціни одиниці товару, за якою відповідно оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) з оцінюваними товари продаються в Україні в кількості, достатній для встановлення ціни за одиницю такого товару, у такому ж стані, в якому вони були ввезені, на найбільш ранню дату після ввезення товарів, які оцінюються, але до сплину:

- а) 90-денного строку
- б) 30-денного строку
- в) 45-денного строку
- г) 10-денного строку

До теми 8 «Митні режими»

1. У митний режим відмови на користь держави поміщуються:

- а) будь-які товари
- б) українські товари
- в) товари, перелік яких визначений Кабінетом Міністрів України
- г) іноземні товари

2. У митний режим безмитної торгівлі поміщуються:

- а) будь-які товари
- б) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин та нафтопродуктів
- в) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин
- г) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України

3. Якщо встановлені законом заборони або обмеження щодо імпорту відповідних товарів, які діяли під час перебування цих товарів в режимі безмитної торгівлі, скасовано, дозволяється завершення режиму безмитної торгівлі шляхом:

- а) поміщення їх у режим знищення або руйнування

- б) випуску зазначених товарів для вільного обігу на митній території України
- в) експорту зазначених товарів
- г) поміщення їх у режим переробки на митній території України

4. У митний режим безмитної торгівлі поміщуються:

- а) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин
- б) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України
- в) будь-які товари, крім товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України і транзиту через територію України, товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, живих тварин та нафтопродуктів
- г) будь-які товари

5. У митний режим митного складу можуть поміщатися будь-які товари, за винятком:

- а) всі зазначені відповіді правильні
- б) товарів, що надходять в Україну як гуманітарна допомога
- в) товарів, заборонених до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України
- г) товарів, строк придатності для споживання або використання яких закінчився

6. Товари, які протягом строку тимчасового зберігання під митним контролем стали непридатні, були зіпсовані чи пошкоджені внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, підлягають митному оформленню як такі, що надійшли на митну територію України у:

- а) пошкодженому стані
- б) непридатному стані
- в) зіпсованому стані
- г) всі відповіді вірні

7. Строк зберігання у митному режимі митного складу товарів, призначених для експорту, не може перевищувати ... з дати поміщення їх у цей режим:

- а) 3 роки
- б) 1095 днів
- в) 365 днів
- г) 1 рік

До теми 9 " Митне оформлення та митне декларування "

1. Митна декларація подається органу доходів і зборів, який здійснює митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, протягом:

- а) строку, визначеного декларантом та погодженого з митницею
- б) 15 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу
- в) 7 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу
- г) 10 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу

2. Перед подачею митної декларації декларант має право з дозволу органів доходів і зборів здійснювати:

- а). частковий огляд товарів та транспортних засобів комерційного призначення
- б) митний огляд товарів та транспортних засобів комерційного призначення
- в) ідентифікаційний огляд товарів з метою перевірки їх відповідності опису (відомостям), зазначеному у товаросупровідних документах
- г) фізичний огляд товарів з метою перевірки їх відповідності опису (відомостям), зазначеному у товаросупровідних документах, брати проби та зразки товарів

3. Внесення змін до митної декларації, прийнятої органом доходів і зборів, допускається до моменту завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення відповідно до заявленого митного режиму, а також протягом:

- а) п'яти років з дня завершення їх митного оформлення
- б) десяти років з дня завершення їх митного оформлення
- в) трьох років з дня завершення їх митного оформлення
- г) одного року з дня завершення їх митного оформлення

До теми 10 "Митний контроль"

1. У якій кількості беруться проби (зразки) товарів, крім великогабаритних і технічно складних:

- а) у мінімальній кількості у трьох примірниках, кожен з яких є достатнім для проведення досліджень
- б) у мінімальній кількості у двох примірниках, кожен з яких є достатнім для проведення досліджень
- в) в одному примірнику
- г) відповідні вимоги Митним кодексом не встановлені

2. Протягом якого строку декларант або уповноважена ним особа має право оскаржити рішення органу доходів і зборів, прийняте на підставі результатів проведеного дослідження (аналізу, експертизи):

- а) протягом 90 днів з дня надходження проб (зразків) до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- б) протягом двох місяців з дня надходження проб (зразків) до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- в) протягом 45 днів з дня надходження проб (зразків) до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику
- г) протягом 60 днів з дня надходження проб (зразків) до спеціалізованого органу з питань експертизи та досліджень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику

ПИТАННЯ, ЗАВДАННЯ ТА КЕЙСИ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

Питання

1. Етапи кодифікації та розвитку морського права
2. Поняття морського права
3. Місце морського права в системі правових наук
4. Предмет морського права
5. Основні принципи морського права
6. Джерела морського права
7. Структура морського права
8. Сучасна класифікація морських просторів
9. Міжнародно-правовий режим водних просторів
10. Міжнародно-правовий режим територіального моря
11. Правила мирного проходу територіальним морем України іноземними торговельними судами
12. Правила мирного проходу територіальним морем України іноземними військовими кораблями
13. Правила заходження до внутрішніх вод України іноземних торговельних суден
14. Правила заходження до внутрішніх вод України іноземних військових кораблів
15. Міжнародно-правовий режим відкритого моря
16. Юрисдикція у відкритому морі
17. Міжнародно-правовий режим прилеглої зони
18. Міжнародно-правовий режим виключної економічної зони
19. Міжнародно-правовий режим морських портів, суден та їхніх екіпажів в іноземних морських портах
20. Характеристика двосторонніх угод про торговельне мореплавство
21. Міжнародно-правовий режим дна та надр дна
22. Міжнародно-правовий статус континентального шельфу
23. Комісія з меж континентального шельфу
24. Міжнародний район морського дна
25. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення вантажу: міжнародні та національні
26. Договір морського перевезення вантажу: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.
27. Характеристика проформ договору морського перевезення вантажу та коносаментів.
28. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення пасажирів: міжнародні та національні
29. Договір морського перевезення пасажирів: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.
30. Характеристика проформ договору морського перевезення пасажирів
31. Договір чартеру (фрахтування): поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.
32. Характеристика проформ чартерів.
33. Порівняльна характеристика договору чартеру (фрахтування) та договору майнового найму.
34. Порівняльна характеристика договору чартеру (фрахтування) та перевезення

35. Поняття морського посередництва
36. Поняття морського агентування.
37. Оформлення приходу судна в порт.
38. Надання капітаном морського порту дозволу на вихід судна з порту
39. Оформлення виходу судна з порту
40. Морські контейнерні перевезення.
41. Поняття трансшипменту.
42. Митні формальності щодо суден в морських портах України
43. Санітарні формальності щодо суден в морських портах України
44. Правове забезпечення здійснення трансшипменту в Україні.
45. Перспективи розвитку трансшипменту в портах України
46. Поняття та система митного законодавства. Митний кодекс України.
47. Поняття та принципи здійснення державної митної справи.
48. Фіскальні органи, як суб'єкти митних правовідносин. Система та завдання.
49. Правовий статус та структура митниці.
50. Митні пости.
51. Уповноважений економічний оператор.
52. Митний тариф, види ставок мит, види мита.
53. Тарифні пільги, звільнення від оподаткування митом.
54. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності, структура та порядок ведення.
55. Визначення країни походження товару.
56. Сертифікат про походження товару. Верифікація сертифікатів про походження товару
57. Митна вартість. Основний метод визначення митної вартості.
58. Другорядні методи визначення митної вартості.
59. Заявлення митної вартості. Декларація митної вартості.
60. Контроль правильності визначення та коригування митної вартості.
61. Українська класифікація товарів ЗЕД, структура та порядок ведення.
62. Поняття, зміст та класифікація митних режимів.
63. Митний режим імпорту (випуску для вільного обігу).
64. Митний режим експорту (остаточного вивезення).
65. Митний режим транзиту.
66. Митний режим реімпорту.
67. Митний режим реекспорту.
68. Митні режими знищення або руйнування та відмови на користь держави.
69. Митні режими тимчасового ввезення та тимчасового вивезення.
70. Митний режим митний склад.
71. Митний режим безмитна торгівля.
72. Митний режим вільна митна зона.
73. Митні режими переробки на митній території
74. Митний режим переробки за межами митної території.
75. Тимчасове зберігання товарів під митним контролем.
76. Поняття та форма митного декларування.
77. Правовий статус декларанта, митний брокер.
78. Митна декларація та її види.
79. Поняття, місце та строки здійснення митного оформлення.
80. Прийняття митної декларації та операції з митною декларацією.
81. Оскарження рішень фіскальних органів.
82. Інформування з питань державної митної справи.
83. Поняття, принципи та строки митного контролю.
84. Правовий режим зони митного контролю.

85. Попередній документальний контроль, перевірка документів та відомостей.
86. Облік, огляд і переогляд товарів та транспортних засобів.
87. Усне опитування, особистий огляд громадян, огляд поклажі і багажу.
88. Огляд територій та приміщень, перевірка обліку товарів.
89. Проведення документальних виїзних перевірок.
90. Проведення документальних невиїзних перевірок.

Завдання та кейси

Завдання

1. Генеза морського права часів Київської Русі.
2. Розвиток морського права Стародавнього світу (Греції, Риму, Єгипту та ін.).
3. Управління портами Стародавнього світу.
4. Охарактеризуйте розвиток портів, заснованих греками на узбережжі Чорного моря.
5. Охарактеризуйте порядок відкриття та закриття морських портів України.
6. Дослідіть програмні документи діючого законодавства стосовно морської діяльності.
7. Визначте схожі та відмінні риси Гаазьких правил і КТМ України.
8. Проаналізуйте порядок прийняття Обов'язкових постанов та Зводів звичаїв морських портів. Визначте, чи всі ці локальні нормативні акти прийняті із додержанням проаналізованої процедури.
9. Охарактеризуйте режим охорони державного кордону України на морі.
10. Проаналізуйте контрольні процедури у найбільших портах світу (для прикладу оберіть порти США, Європи, Австралії, Південної Америки).
11. Визначте відповідність об'єму контрольних процедур в портах України вимогам міжнародних угод у цій сфері.
12. Визначте перспективи оновлення діючого законодавства України про морські простори.
13. Визначте схожі та відмінні риси Гамбурзьких правил і КТМ України.
14. Визначте схожі та відмінні риси Гаазько-Вісбійських правил і КТМ України.
15. Визначте схожі та відмінні риси Роттердамських правил і КТМ України.
16. Визначте схожі та відмінні риси Афінської конвенції і КТМ України.
17. Накресліть схему морських просторів прибережної держави.
18. Охарактеризувати принципи здійснення державної митної справи.
19. Надати характеристику державній митній справі як засобу забезпечення економічної безпеки держави.
20. Визначити порядок взаємодії фіскальних органів України з митними службами іноземних держав.
21. Який порядок надання тарифних пільг та звільнення від оподаткування митом.
22. Розглянути порядок здійснення контролю правильності визначення митної вартості та його значення.
23. Проаналізуйте поняття, зміст та класифікацію митних режимів.
24. Які товари не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави?
25. Проаналізуйте правове становище власників митних складів.
26. Проаналізуйте порядок заповнення митних декларацій.
27. Надати характеристику організації митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України.
29. Проаналізуйте діяльність фіскальних органів при здійсненні попереднього документального контролю у пунктах пропуску через державний кордон України.

30. Визначте відповідність суб'єктів митного контролю.

Кейси

№1

Судно під панамським прапором здійснило забруднення морського середовища у акваторії морського порту Южний та на великій швидкості почало відхід з порту. Чи має право Україна та які державні органи розпочати переслідування по гарячих слідах цього судна. Назвіть умови переслідування по нарядних слідах.

№2

Судно під прапором Мальти зайшло до порту Одеса. Який режим отримає це судно та яким буде об'єм формальностей для нього?

№3

Військові кораблі КНДР, застосувавши силу, затримали в своїх територіальних водах розвідувальний корабель США. Чи правомірними є дії КНДР? Чи є в даному випадку застосування сили необхідною обороною? Обґрунтуйте відповідь нормами Статуту ООН та Конвенції ООН з морського права.

№4

Рибальське судно під прапором Туреччини здійснило неправомірний вилов 500кг камбали калкан у виключній (морській) економічній зоні України та було затримане. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

№5

Охарактеризуйте порядок оформлення судна-контейнеровоза з вантажем контейнерів-рефрижераторів з морепродуктами на прихід та відхід з порту Чорноморськ.

№6

При здійсненні митного контролю в Одеській митниці громадянин іноземної держави, що входив в групу іноземних туристів, скоїв збройний напад на митного інспектора Коваленко. Коваленко прийшлося застосувати зброю для захисту як себе особисто, так і для захисту інших громадян, що знаходились в залі митного контролю, а також і зупинення дій правопорушника.

За неправомірне використання зброї в місці значного накопичення людей, що стало небезпечним для їх життя Коваленка притягли до кримінальної відповідальності.

Коваленко оскаржив рішення суду в апеляційний суд.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

№7

В Одеській митниці проходила митний контроль група туристів, до складу якої входили: директор школи № 1 міста Одеса – керівник групи і 10 дітей – учнів тієї ж школи, яка прямувала на відпочинок до Молдови. Працівник митниці зупинив учня Сидоренка і запропонував йому пройти до окремого приміщення для здійснення особистого огляду. Керівник групи, директор школи Осипенко, не дозволила здійснити особистий огляд по відношенню до учня Сидоренка, посилаючись на те, що він неповнолітній і до нього не може бути застосований особистий огляд. Тоді працівник митниці запропонував директору школи пройти в інше приміщення для здійснення особистого огляду. Осипенко відмовилась, посилаючись на те, що вона є керівником групи і не може залишити своїх учнів без догляду.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

№8

Громадянка Ізраїля Ія Натанзон поверталася у Тель-Авів після короткотермінового перебування в гостях у своїх родичів в місті Одеса. У процесі митного контролю митником Одеської митниці було встановлено, що вона вивозить за межі України 10 найменувань різних предметів. Серед них фен, 2 фотоапарати, фарфорові статуетки - 4 штуки, електропраска, столовий сервіз на 12 персон, електроміксер. На запитання митника про походження цих предметів Ія Натанзон відповіла, що одержала їх у подарунок.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

№ 9

Комерційна фірма «Буддеталь» перевозила з Бельгії в Україну партію будівельних матеріалів. Виникла необхідність передачі окремої партії цих матеріалів на зберігання до митного складу. Фіскальний орган звернув увагу на те, що кількість будівельних матеріалів не співпадає з даними, зазначеними в декларації, причому різниця не була пояснена природною втратою. Митниця не дозволила випуск цих матеріалів на митний склад без сплати повної суми митних зборів за відсутністю будівельних матеріалів.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

№ 10

При проведенні митного контролю потягу «Київ-Софія» громадянин А. ні усно, а ні письмово, не заявив про наявність у нього будь-якої валюти. Це здалося інспектору митниці, а оскільки часу до відправлення потягу не залишилося, то він здійснив адміністративне затримання громадянина А. Після цього отримав по телефону дозвіл заступника начальника митниці на проведення особистого огляду, під час якого у громадянина А. було виявлено 10 000 дол. США.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

Перелік нормативної довідкової літератури, використання якої дозволяється під час підсумкового контролю

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
2. Митний кодекс України, 2012 // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45, № 46-47, № 48. – Ст. 552.
3. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 20-21. – Ст. 740.
4. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
5. Про Державну фіскальну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 55. – Ст. 1507.
6. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22.12.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 11. – Ст. 78.
7. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 9-10. – Ст. 65.
8. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 12-13. – Ст. 80.

ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ, ЗАВДАННЯ АБО КЕЙСИ ДЛЯ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант № 1

Питання

1. Генеза правового забезпечення правового режиму суден та їх екіпажів в портах
2. Дайте визначення та змісту митних правовідносин.

Завдання

1. Визначте об'єм адміністративних формальностей щодо судна під прапором Мальти у портах України
2. Надати характеристику двостороннім угодам у сфері державної митної справи.

Варіант № 2

Питання

1. Порядок заходження до морських просторів України торговельних суден під іноземними прапорами.
2. Який порядок взаємодії фіскальних органів України з митними службами іноземних держав?

Завдання

1. Порівняйте договори морського агентування та морського посередництва.
2. Визначити коло суб'єктів у сфері митних правовідносин

Варіант № 3

Питання

1. Митні формальності на морському транспорті.
2. Дисциплінарна відповідальність посадових осіб фіскальних органів у сфері державної митної справи.

Завдання

1. Охарактеризуйте проформи договору чартеру (фрахтування)
2. Охарактеризувати завдання Державної фіскальної служби України у сфері здійснення державної митної справи.

Варіант № 4

Питання

1. Обов'язкові постанови по портам.
2. Поняття та види митних платежів

Завдання

1. Охарактеризуйте проформи коносаментів
2. Визначити порядок та умови оподаткування товарів при ввезенні на митну територію України.

Варіант № 5

Питання

1. Порядок заходження до водних просторів України іноземних військових кораблів
2. Яка процедура зміни митного режиму?

Завдання

1. Порівняйте договори чартеру (фрахтування) та перевезення.
2. Надати загальну характеристику порядку переміщення дорогоцінних металів через митний кордон України.

Перелік нормативної довідкової літератури, використання якої дозволяється при виконанні комплексної контрольної роботи

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
3. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
4. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
5. Двосторонні угоди про торговельне мореплавство.
6. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
7. Перелік морських портів України, відкритих для заходження іноземних суден, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 466-р // Офіційний вісник України. – 2013. – № 50. – Ст. 1803.
8. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
9. Про адміністративно-юрисдикційну діяльність органів охорони державного кордону України [Електронний ресурс] // Наказ Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України № 530 від 21 листопада 1999 року / Правова бібліотека «Інфодиск», 2005. – 1 електрон. Опт. Диск (CD-ROM) : кольор.; 12 см. – («Законодавство України» № 4, 2005).
10. Державні санітарні правила для морських суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 20.12.2000 р. № 57. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0057488-00>
11. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.
12. Про Державну фіскальну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 р. № 236 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 55. – Ст. 1507.
13. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 22.12.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 11. – Ст. 78.
14. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 9-10. – Ст. 65.
15. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України від 22.12.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 12-13. – Ст. 80.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІСЛЯТЕСТАЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ НАБУТИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Питання

1. Етапи кодифікації та розвитку морського права
2. Поняття, предмет, мето, принципи, джерела морського права та його місце в системі правових наук
3. Структура морського права
4. Сучасна класифікація морських просторів
5. Міжнародно-правовий режим водних просторів:
6. Міжнародно-правовий режим дна та надр дна:
7. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення вантажу: міжнародні та національні
8. Договір морського перевезення вантажу: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.
9. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення пасажирів: міжнародні та національні
10. Договір морського перевезення пасажирів: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.
11. Поняття морського посередництва та агентування.
12. Оформлення приходу судна в порт.
13. Оформлення виходу судна з порту
14. Морські контейнерні перевезення.
15. Поняття траншшипменту.
16. Сучасне правове забезпечення здійснення траншшипменту в Україні та перспективи його розвитку.
17. Зміст та принципи здійснення державної митної справи.
18. Система та завдання фіскальних органів України у сфері державної митної справи.
19. Порядок створення, реорганізації та ліквідації митниць, митних постів.
20. Порядок та умови отримання підприємством статусу уповноваженого економічного оператора.
21. Митний тариф, види ставок мит, види мита.
22. Структура та порядок ведення Української класифікації товарів ЗЕД.
23. Визначення країни походження товару. Сертифікат про походження товару.
24. Поняття та значення митної вартості товару. Методи визначення митної вартості.
25. Вибір та зміна митного режиму. Загальна характеристика митних режимів імпорту (випуску для вільного обігу), експорту (остаточного вивезення).
26. Поняття та умови поміщення товарів у митні режими реімпорту, реекспорту.
27. Митний режим транзиту.
28. Митні режими знищення або руйнування та відмови на користь держави.
29. Загальна характеристика митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення.
30. Митний режим митний склад.
31. Митний режим безмитна торгівля.
32. Митний режим вільна митна зона.
33. Загальна характеристика митних режимів переробки на митній території та переробки за межами митної території.

34. Поняття та форма митного декларування.
35. Правовий статус декларанта, митний брокер, агент з митного оформлення.
36. Поняття та види митної декларації.
37. Поняття, місце та строки здійснення митного оформлення.
38. Поняття та види митного контролю.
39. Правовий режим зони митного контролю.
40. Загальна характеристика форм митного контролю.